

ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1881.

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΤΕΥΧΟΣ ΔΣΤ'.

ΜΙΑ ΛΕΞΙΣ ΠΕΡΙ ΚΟΜΗΤΩΝ

Ἐπὶ Ν. Κ. Μακάρου.

Γαῦρον καὶ μαρμαῖρον ἄστρον
εἰς τὰ ὕψη τῶν αἰθέρων
περοθύσανον φωσφόρον.
ἐπὶ τοῦ μετώπου φέρον
καὶ τὴν φρίκην καὶ τὸν φόβον
ἔς τοὺς μωροὺς θνητοὺς ἐνσπεῖρον
καὶ τὴν σκέψιν εἰς τοὺς νόας
τοὺς μεγάλους διεγέτρον,
ἐκ τοῦ βάθους τοῦ ἀπείρου
πόθεν ἔρχεσαι, ποῦ τρέχεις
ποτὸς ὁ προορισμὸς Σου
ἐν τῷ Σύμπαντι, ὃν ἔχεις;

Τίς τῶν θνητῶν δὲν ἀνύψωσε μετὰ θαυμασμῶ
τὸ ὄμμα αὐτοῦ πρὸς τὸν τελευταίως ἐμφανισθέν-
τα μεγαλοπρεπῆ κομήτην, βιδίζοντα ὑπερηφά-
νως ἐπὶ τοῦ θόλου τοῦ ἡμετέρου βορείου οὐρανοῦ,
ὅτε, τῆς Σελήνης νηδύμως ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα κοι-
μωμένης, τὸ ἀστρῶν Σύμπαν ἐν τῇ βαθεῖα σιγῇ
τῆς μελανέιμονος νυκτὸς ἀχροποδητὴ ἐκίνει τὸν
πόδα αὐτοῦ; Τίς δὲν ἀνεγνώρισεν ἐπὶ τῇ πα-

ρυσίᾳ τοῦ παρ' ἡμῶν ξενισθέντος οὐρανοῦ τούτου
ὀδοιπόρου, τοῦ ἀκαμάτως διατρέχοντος ἀπὸ κόσ-
μων εἰς κόσμους καὶ κηρύττοντος τὸ μεγαλεῖον
τοῦ Δημιουργοῦ αὐτοῦ, τὰ μεγάλα καὶ κατα-
πληκτικὰ μυστήρια τῆς φύσεως, ἅτινα εἰσέτι
κρύπτονται ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἀνθρωπίνου. Ἐ-
πιστήμης; Τίς δὲν ἀνεγνώρισεν, ὅτι καὶ πάλιν
νέα σελις νέων γεγονότων δὲν ἐνεγράφη ἐν ταῖς
δέλτοις τῆς οὐρανοῦ Ἐπιστήμης διὰ τῆς ἐμφα-
νίσεως τοῦ ὑπερηφάνου τούτου σώματος; Τίς δὲν
ἀνεγνώρισεν, ὅτι εἰς νέας πάλιν εἰκασίας, ὑπο-
θέσεις καὶ θεωρίας δὲν ἐνέριψε τὸ ἀσθενὲς ἀν-
θρώπινον πνεῦμα; Τίς δὲν ἀνεγνώρισε καὶ πάλιν,
ὅτι μεθ' ἀπάσας τὰς γιγαντιαίας προσπα-
θείας τοῦ πνεύματος ὡς μυστηριῶδες φᾶσμα θέ-
λει βλέπει πάντοτε τὴν φύσιν ἀπομακρυνομένην
πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὅσον καὶ ἂν προσπαθῇ
ἵνα αὐτῇ προσπελάσῃ; Τίς τέλος δὲν ἀνεγνώ-
ρισεν ἐν τῷ τελευταίῳ κομήτῃ, ὅτι διὰ τῶν ἐπι-
στημονικῶν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ἀγώνων
τρανῶς καὶ ἀναμφιδόξως δὲν καταδείκνυται, ὅτι
ὁ ἄνθρωπος ἐλάχιστος καὶ μικροσκοπικώτατος
διατελεῖ ἀπέναντι τῆς μεγάλης καὶ ἀκαταλήπτου
φύσεως, καίτοι διὰ τῆς ἐξόχου δυνάμεως τοῦ

Λόγου αὐτοῦ μέγας ἀναδείκνυται καὶ ἰσόθεος δι' αὐτῆς ἀποκαλεῖται; Ἄλλ' ἐγκαταλείποντες τὴν ἐξῆμνησιν τοῦ μεγαλείου τῆς φύσεως, ἐξετάσωμεν τὸ γ' ἐφ' ἡμῖν τὰ τοὺς κομήτας ἐν γένει, καὶ τὰ τὸν τελευταῖον ἐν ὀλίγοις ἀφορῶντα.

Α.

Ὀνομάζονται ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ τῆς Ἀστρονομίας Κομήται ἡ σώματα οὐράνια, ἔχοντα ἰδιάζουσαν κίνησιν καὶ ἰδιάζουσαν κινήσεως τροχίαν, φέροντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πυρῆνα, περιεκαλυμμένον ὑπὸ νεφελώδους καὶ ἐφωτισμένης ὑπὸ οὐραίας καταπληκτικῆς διαστάσεως ἐνίοτε λαμπανούσης.

Καὶ πύρην μὲν καλεῖται τὸ κεντρικὸν καὶ φαινότερον μέρος τοῦ κομήτου· κόμη δὲ τὸ νεφελώδες τοῦ πυρῆνος περιβάλλωμα, ὅπερ μετὰ τοῦ πυρῆνος ἀποτελοῦσι τὴν κεφαλήν αὐτοῦ· οὐρὰ δὲ τέλος τὸ προέχον μέρος τοῦ κομήτου.

Τὰ δὲ χαρακτηριστικὰ τῶν κομητῶν, δι' ὧν διακρίνονται τῶν πλανητῶν εἰσὶ τὰ ἐξῆς: α') ἡ νεφελώδης αὐτῶν ὄψις καὶ ἡ οὐρὰ, β) τὸ εἶδος τῆς τροχιακῆς αὐτῶν, γ) ἡ ἔγκλισις τῆς τροχιακῆς αὐτῶν, καὶ δ) ἡ διεύθυνσις τῶν κινήσεων αὐτῶν.

Τούτων θεθέντων εἰπωμέν τινα περὶ τῶν δοξασιῶν, ἃς οἱ ἀρχαῖοι περὶ κομητῶν εἶχον.— Ἐάν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπιστήμης, θὰ ἴδωμεν, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ βλέποντες τὰ ἔκτακτα, οὕτως εἰπεῖν, καὶ σπάνια διὰ τὸν γυμνὸν ὀφθαλμὸν οὐράνια ταῦτα φαινόμενα διαφόρους εἰκασίας καὶ πεποιθήσεως ἐσχημάτισαν περὶ τῆς φύσεως αὐτῶν καὶ περὶ τῆς δῆθεν ἐπιρροῆς, ἣν ταῦτα ἐξήσκουν ἐπὶ τῆς πορείας τῶν ἀνθρωπίνων γεγονότων. Οὕτως οἱ Στωικοὶ, λέγεται, ὅτι ὑπελάμβανον τοὺς κομήτας ὡς φαινόμενα ὀπτικῆς ἀπάτης, ἢ ὡς ἀντανάκλασιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἐπὶ τινος πεπυκνωμένου μέρους τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ διαστήματος· ἕτεροι, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης, ὑπελάμβανον, ὅτι οἱ κομήται παράγονται ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, αἵτινες, ἀνερχόμεναι μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ὄριου τοῦ ἀέρος καὶ λαμβάνουσαι σχῆμα σφαιρικὸν συνεπέει τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τοῦ οὐρανοῦ θόλου, ἀναφλέγονται, ὅταν πλησιά-

σωσι πρὸς τὸ μέρος τοῦ πυρός α. . . ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν τοῦ κόσμου τοῦ περὶ τὴν γῆν, ὅσον ὑπὸ τὴν ἐγκύκλιόν ἐστι φορὰν, εἶναι τὸ πρῶτον μέρος ἀναθυμιάσιν ξηρὰν καὶ θερμὴν· αὐτὴ τε καὶ τοῦ συνεχοῦς ὑπ' αὐτὴν ἀέρος ἐπὶ πολὺ συμπεριάγεται περὶ τὴν γῆν ὑπὸ τῆς φορᾶς καὶ τῆς κινήσεως τῆς κύκλι· φερομένη δὲ καὶ κινουμένη τοῦτον τὸν τρόπον, ἢ ἂν τύχοι εὐκρατος οὕσα, πολλάκις ἐκπυροῦται διὰ, φαιμέν γίνεσθαι καὶ τὰς τῶν σποράδων ἀστέρων διαδρομάς· ὅταν οὖν εἰς τὴν τοιαύτην πύκνωσιν ἐμπέτη διὰ τὴν τῶν ἀνωθεν κινήσιν ἀρχὴ πυρώδης, μήτε οὔτε πολλὴ λίαν, ὥστε ταχὺ καὶ ἐπὶ πολὺ ἐκκαίειν, μηθ' οὕτως ἀσθενῆς ὥστ' ἀποσβεσθῆναι ταχὺ, ἀλλὰ πλείων καὶ ἐπὶ πολὺ· ἅμα δὲ κάτωθεν συμπίπτει ἀναθαίνειν εὐκρατον ἀναθυμιάσιν, ἀστὴρ τοῦτο γίνεται κομήτης· ὅπως ἂν τὸ ἀναθυμιάζον τῶν κομητῶν ἐσχηματισμένον, ἐάν μὲν γὰρ πάντῃ ὁμοίως, κομήτης· ἐάν δ' ἐπὶ μῆκος, καλεῖται πωγωνίας» (Ἀριστοτέλους Μετεωρολογικά. Βιβλίον Α'. κεφαλ. 7.). ἕτεροι δὲ ἄλλας ἀλλοκότους περὶ κομητῶν ἰδέας εἶχον ἀπὸ Πυθαγόρου τινὲς μὲν ἀστὴρα φασὶν εἶναι τὸν κομήτην τῶν οὐκ αἰ φαινόμενων, διὰ τινος δὲ ὀρισμένου χρόνου περιοδικῶς ἀνατελλόντων· ἄλλοι δὲ, ἀνάκλασιν τῆς ἡμετέρας ὄψεως πρὸς τὸν ἥλιον, παραπλησίως ταῖς κατοπτρικαῖς ἐμφάσεσιν. Ἀναξαγόρας, Δημόκριτος, σύνοδον ἀστέρων δεῦν, ἢ καὶ πλείονων, κατὰ συναυγασμόν. Ἀριστοτέλης τὴν ἐκ τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως διάπυρον σύστασιν. Στράτων, ἄστρου φῶς περιληφθὲν νέφει πυκνῷ καθάπερ ἐπὶ τῶν λαμπτήρων γίνεται. Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός νέφος μετάρτιον ὑπὸ μεταρτίου φωτός καταγαζόμενον· ὁμοίως δ' αἰτιολογεῖ πωγωνίαν, ἄλω, δοκίδα, κίονα καὶ τὰ συγγενῆ· τούτοις, καθάπερ ἀμέλει πάντες οἱ Περιπατητικοί, παρὰ τοὺς τοῦ νέφους ταυτὶ γίνεσθαι σχηματισμούς. Ἐπιγέννης, πνεύματος ἀναφορὰν γεωμιγοῦς, πεπυρωμένου. Βοηθὸς ἀέρος ἀναιμένου φαντασίαν. Διογένης ἀστὴρας εἶναι τοὺς κομήτας» (Πλουτάρχου περὶ τῶν Ἀρεσκόντων τοῖς Φιλοσόφοις. Βιβλίον Γ'. 2). ἕτεροι ὑπελάμβανον, ὅτι οἱ κομήται εἰσιν αἱ ψυχῆ καὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, αἵτινες ἀνερχόμεναι πρὸς τοὺς οὐρανοὺς ἐγκατέλειπον τὸν δυστυχῆ ἡμῶν πλανήτην εἰς τὰς μάλιστα, ὑφ' ὧν

πολλάκις προσεβλήθη· οὕτως οἱ ῥωμαῖοι φαίνονται, ὅτι σπουδαίως ἐπίστευον, ὅτι ὁ μέγας κομήτης, ὅστις ἐφάνη κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος τῷ 43 πρὸ Χριστοῦ, ἦτο πράγματι ἡ ψυχὴ τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός.

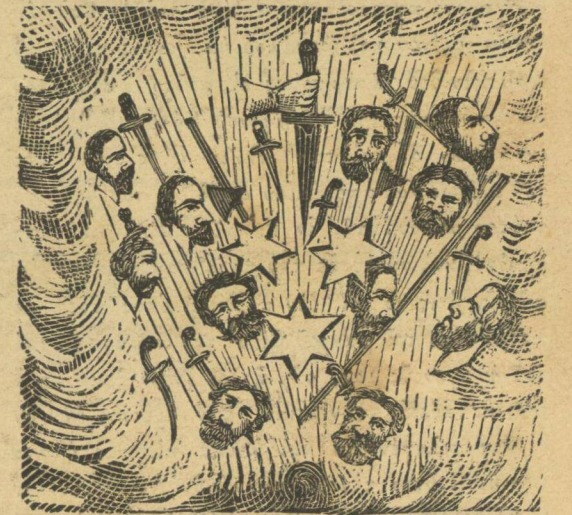
Ὁ δὲ Σενέκας σχετικῶς πρὸς τοὺς πρὸ αὐτοῦ εἶχεν ὑγιεστεράς ἰδέας ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῶν κομητῶν· κατ' αὐτὸν οὗτοι ἐμφανίζονται ἡμῖν, ὅταν κατέρχονται πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἐξαφανίζονται ὅταν ἐπιστρέψωσι πρὸς τὰς ἰδίας αὐτῶν κατοικίας καὶ ἀπομακρύνονται εἰς τὰς ἀχανεῖς ἀβύσσους τοῦ αἰθέρος, ὅπως οἱ ἰχθύες ἐν τῷ βᾶθει τῶν θαλασσῶν. Μὴ θαυμάζωμεν λοιπὸν ἂν οἱ τῆς κινήσεως τῶν κομητῶν νόμοι οὐκ ὦσιν εἰσέτι ἐντελῶς γνωστοί, διότι καὶ λίαν σπανίως ἐμφανίζονται καὶ ἡ περιοδικὴ αὐτῶν ἐπιστροφή ἐστὶ λίαν μακροχρόνιος. Πῶς ὅμως ἐπιθυμοῦμεν ἵνα ἔχωμεν ἀκριβῆ περὶ αὐτῶν γνώσιν ἐνῶ μάλισ γινώσκουμεν τὸν λόγον τῶν ἐκλείψεων; καὶ ὅμως ἐλεύσεται ποτε ἡμέρα, ἣτις θὰ ἄρῃ τὸν καλύπτοντα τὰς ἀληθείας ταύτας πέπλον.

Ἐν τούτοις λίαν παράδοξόν ἐστὶ πῶς ὁ μέγας Kepler, μόνον ὅτι τσοαύτας ὑπηρεσίας τῇ ἐπιστήμῃ παρέσχε καὶ ἰδίῃ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς κινήσεως τῶν νόμων τῶν πλανητῶν, νὰ ἔχη λίαν ἀλλοκότους ἰδέας περὶ κομητῶν α ὁ οὐρανός, λέγει ἐν τινι συγγράματι αὐτοῦ περὶ κομητῶν, ἐκδοθέντι τῷ 1619, ἐστὶ πλήρης κομητῶν ὅπως ἡ θάλασσα ἰχθύων· οὐδόλως ὅμως εἰσὶ διαρκεῖς ὡς ὑπελάμβανον αὐτοὺς ὁ Σενέκας· ἀλλὰ σχηματίζονται ἐξ οὐρανοῦ τινὸς ὕλης, ἣτις δὲν μένει διαρκῶς καθαρὰ, ἀλλὰ συσσωρεύεται ἐνίοτε ἐν εἰδει ἀκαθαρσίας, ἀμαυρούσης τὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης φῶς. Δέον λοιπὸν ἵνα ὁ αἰθὴρ καθαρισθῆ ἐκ τοῦ εἶδους τούτου τῆς ἀκαθαρσίας· τοῦτο δὲ κατορθοῦται διὰ τινος ἐμπύτου ζωικῆς, ἢ φυτικῆς ἰδιότητος, ἐνοικουμένης ἐν αὐτῇ τῇ οὐσίᾳ τοῦ αἰθέρος. Διὰ τῆς ἰδιότητος ταύτης ἡ ἀκαθαρτος αὕτη ὕλη συσσωρεύεται ἐν σχήματι σφαιρικῷ, σχηματίζονται οὕτω τὴν κεφαλὴν τοῦ κομήτου, ἀκολούθως αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες εἰσερχόμεναι εἰς τὴν μάζαν αὐτοῦ μεταβάλλουσαι τὴν ὕλην ταύτην εἰς ὕλην λεπτήν καὶ ἐξερχόμεναι ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους παράγουσι φωτεινὴν τινὰ ὀκλόν, ἣτοι τὴν καλουμένην οὐρὰν τοῦ κο-

μήτου. Οὕτως ἐπὶ τέλους καταστρέφεται ὁ κομήτης, συμβαινούσης ἐν τῇ οὐρᾷ τῆς διαλύσεως αὐτοῦ.»

Καὶ ταῦτα μὲν σχετικῶς ὡς πρὸς τὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας εἶχον περὶ τῆς φύσεως τῶν κομητῶν. Ἦδη ἴδωμεν ἐν ὀλίγοις καὶ τινὰς ἰδέας εἶχον περὶ τῆς ἐπιρροῆς αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζον, ὅτι οἱ κομήται δύνανται νὰ ἐπενεργήσωσιν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων γεγονότων καὶ διάφορα κακὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ νὰ ἐνσκήψωσι διὰ τῆς ἐπενεργείας τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν· ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι αἱ παράδοξαι αὗται ἰδέαι προήρχοντο ἐκ τῆς παχυλῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἀπολύτου ἀγνοίας τῶν νόμων, οἵτινες τὰ σώματα ταῦτα διέπουσιν· ἔπως, δυστυχῶς, πλείσθ' ὅσοι καὶ μέχρι σήμερον ὑπάρχουσιν, οἱ νομίζοντες, ὅτι ἡ ἐμφάνισις κομήτου τινὸς γνωστοποιεῖ ἡμῖν τὴν θεῖαν ὀργὴν καὶ ἐκδίκησιν σκληρῶς ἐπιπίπτουσαν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀγνοοῦντες ἐν τῇ ἀμαθείᾳ αὐτῶν, ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ ἔστι Θεὸς ἐκδικήσεως, ἀλλὰ Θεὸς στοργῆς καὶ ἀγάπης.

Ὅ,τι ἐφαίνετο ἐν τῷ κομήτῃ τοῦ 1528.

Ἀπὸ τῆς Ὀμηρικῆς εἰσέτι ἐποχῆς καταδείκνυται, πόσον οἱ ἄνθρωποι ἔτρεμον ἀπέναντι τῆς ὀφθαλμῶν τῶν κομητῶν καὶ ὑπελάμβανον αὐτοὺς κακῶς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα προοιωνιζομένους. Οἱ ἐν τῇ Ἰλιάδι τοῦ Ὀμήρου ἀκόλουθοι στίχοι σαφῶς καταδεικνύουσι τοῦτο.

α ὄϊον δ' ἀστὴρα ἤκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω,

ἢ ναύτησι τέρας ἢ ἐ στρατῶ εὐρέϊ λαῶν
λαμπρόν· τοῦ δὲ τε πολλοὶ ἀπὸ σπινθήρες ἴενται·
τῶ εἰκυῖ ἦξιεν ἐπὶ χθόνα Παλλὰς Ἀθήνη,
καὶ δ' ἔθορ' ἐς μέσσον· θάμβος δ' ἔχεν εισρόωντας
Τρώας θ' ἵπποδάμους καὶ ἑκνήμιδας Ἀχαιοῦς.
ὦδε δὲ τις εἶπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον
» Ἦ ρ' αὐτὶς πόλεμος τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνῆ,
ἔσσειται, ἢ φιλότῃτα μετ' ἀμφοτέροισι τίθῃσι
Ζεῦς, ὅστ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται.»
(Ἰλιάς Δ στιχ. 75—84).

(ἀκολουθεῖ.)

Ο ΕΝ ΓΑΛΑΖΙΩ ΟΜΟΓΕΝΗΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΗΣ.

Σκιαγραφία Πρωτότυπος.

Ἐλλειψις καθήκοντος ἐκ μέρους τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ἤθελεν εἶσθαι, ἐάν, μεταξύ τῶν δημοσιευθέντων σκιαγραφειῶν, διαφορίων ἐγκρίτων ὁμογενῶν, παρελείπετο ἐκείνη τοῦ ἐν Γαλαζίῳ διακεκριμένου καὶ μεγάλου ὁμογενοῦς κ. Ἐπαμ. Λαμπρινίδου. Καὶ κυρίως εἰς τοῦτο ἀποβλέπουσα ἡ σύνταξις τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ἠρώσατο ἐκ πηγῶν ἀξιοπίστων πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ εὐρέως καὶ σπουδαίου σταδίου τοῦ ἐγκρίτου τούτου μέλους τῆς ἐν Γαλαζίῳ Ἑλληνικῆς παροικίας, καὶ συνέταξε τὴν παροῦσαν σκιαγραφίαν αὐτοῦ, ἣτις καίτοι δὲν περιέχει ὅσας ἔδει λεπτομερείας τοῦ μακροῦ βίου τοῦ σεβαστοῦ τούτου ὁμογενοῦς μας, οὐχ ἤττον ἔστιν ἀρκούσα ὅπως καταδείξῃ τὴν ἀξίαν, τὴν ἀρετὴν, τὴν ἐνθερμον φιλογένειαν καὶ λοιπὰ πλεονεκτήματα περικοσμοῦντα τὸν Ἐπαμεινώνδα Λαμπρινίδην.

Ὁ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΗΣ ἐγεννήθη τῷ 1823, ἐν τῇ ὠραίᾳ Σμύρνῃ ἐκ γονέων ἐναρέτων καὶ ἀγαθῶν πολιτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ πρῶτα νάματα τῆς Ἑλληνικῆς παιδεύσεως ἐν τῇ τῆς πόλεως ταύτης ἐκπαιδευτηρίῳ, τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ φροντίδι τῆς φιλοσόφου αὐτοῦ μητρὸς, θέσιν πατρός αὐτῷ ἐπεχούσης, καθότι ὁ μικρὸς Ἐπαμεινώνδας ἔσχε τὴν ἀτυχίαν ν' ἀποφανισθῆ τοῦ πατρός του ἐν ἡλικίᾳ λίαν τρυφερᾷ.

Ὡς παῖς, ὁ Ἐπαμεινώνδας Λαμπρινίδης, ἀπέδειξεν ὅτι κατεῖχεν ἀπάσας ἐκείνας τὰς ἀρετὰς τοῦ παιδὸς αἵτινες εἰσὶν ἢ πρὸς τὰ γράμματα ἐπιμελείᾳ του, ἢ πρὸς τὴν καλὴν του μητέρα ὑπακοή καὶ φιλοστοργία αὐτοῦ καὶ ἡ ἀμεμπτος καὶ ἠθικοτάτη διαγωγή του, ἐφ' ἣ καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἑαυτοῦ συμπολιτῶν ἐτιμᾶτο καὶ ὑπελίπτετο δεικνύμενος ὑπ' αὐτῶν παράδειγμα τοῖς ἑαυτῶν τέκνοις.

Ἐν ἡλικίᾳ δέκα καὶ ἐπτὰ ἐτῶν ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀπεφοίτησε τῆς σχολῆς κατέχων ἀπάσας τὰς ἀναγκαίας τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ γνώσεις, καὶ εἰσῆλθεν ἀμέσως εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον. Πλὴν παρατηρήσας, ὡς εὐφυῆς νέος, ὅτι ἡ τότε περιορισμένη Σμύρνη δὲν παρουσίαζεν αὐτῷ στάδιον οἷον αὐτὸς ἐπεθύμει, διεκοίνωσε τῇ ἀγαθῇ αὐτοῦ μητρὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πόλιν ταύτην πρὸς ἀναζήτησιν σταδίου εἰς ἄλλας ἐμπορικότερας πόλεις, καὶ λαθὼν τὴν εὐλογίαν αὐτῆς ἀπῆλθεν εἰς διαφόρους ἀλληλοδιαδόχως πόλεις τῆς τε Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, καὶ ἀπεκατεστάθη τέλος ἔλθων ἐν Γαλαζίῳ τῆς Ρουμανίας ἐνθα ἤρξατο μεσιτικῶν τινῶν ἐργασιῶν. Καὶ διὰ τῆς συντόνου αὐτοῦ ἐργασίας κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ μικρὰν τινα περιουσίαν, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου διὰ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς του καὶ τοῦ μελιχίου αὐτοῦ τρόπου ἐκέρδισε τὴν ὑπόληψιν καὶ φιλίαν ἀπάντων τῶν ἐγκρίτων αὐτόθι ἐμπόρων.

Μετά τινα ἔτη δὲ, συνεταίρισθεις μετὰ τοῦ συμπατριώτου αὐτοῦ κ. Γ. Φόσκοιο, ἐνήργησε μικρὸν ἐμπόριον σιτηρῶν, ὅπερ ἐν ὀλίγῳ διαστήματι χρόνου κατέστησε σημαντικὸν καὶ ἀπέκτησε διὰ τῆς τιμιότητος τῶν συναλλαγῶν του τὴν ἀπεριόριστον ὑπόληψιν καὶ ἐμπιστοσύνην τῶν τότε ζαπλούτων, ὁμογενῶν τε καὶ ξένων, ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν, κατωρθώσας νὰ αὐξήσῃ ἀρκούντως τὰ κεφάλαια τῆς ἐταιρίας του.

Ἄλλ' ἡ τύχη, ἣτις εἰσέτι δὲν εἶχεν ὀρίσει τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνοψώσεως τοῦ Ἐπαμ. Λαμπρινίδου, καὶ ἣτις ἀπέδειξε πρὸς αὐτὸν ὅλας αὐτῆς τὰς ἰδιοτροπίας, κατέστρεψεν ἄρδην τὸ οἰκοδόμημα αὐτοῦ, καὶ αἱ διαδεχθεῖσαι τὰ προηγούμενα κέρδη ἄλλεπάλληλοι ζῆμιαί ἐπέφερον τὴν πτώχυσιν τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου τοῦ Ἐπαμεινώνδα Λαμπρινίδου καὶ τὴν διάλυσιν, κατὰ συνέπειαν, τοῦ

συνεταιρισμοῦ του μετὰ τοῦ κ. Γ. Φόσκοιο. Καὶ δὴ, ὁ Ἐπαμ. Λαμπρινίδης, εὐρέθη εἰς τὴν προτῆς ἐλεύσεώς του ἐν Γαλαζίῳ κατάστασιν αὐτοῦ, διότι ὡς τίμιός τε καὶ εὐσυνείδητος ἀνὴρ, τὰ ὀλίγα χρήματα ἅπερ ἀπέμειναν αὐτῷ παρέδωκεν εἰς τοὺς πιστωτὰς τοῦ ἐμπορίου του.

Τὴν δυσμένειαν ταύτην τῆς τύχης ὁ Ἐπαμ. Λαμπρινίδης ὑπέστη γενναίως, καὶ ἀπέδειξεν ἑαυτὸν κάτοχον ἐξόχου καὶ μοναδικοῦ θάρρους, ἐπιδοθεὶς αὐτὸς εἰς τὰς μεσιτικὰς του ἐργασίας, αἵτινες ὑπῆρξαν πάντοτε τὸ καταφύγιον αὐτοῦ ὅσῃς ἡ τύχη ἐφαίνετο αὐτῷ δυσμενής. Μετ' ὅ-

Ο ΒΑΡΩΝΟΣ ΣΙΜΩΝ ΣΙΝΑΣ.

ὀλίγου χρόνου παρέλευσιν δὲ, κατώρθωσε νὰ ἐπανορθώσῃ ἐν μέρει τὴν προσγενομένην αὐτῷ ζημίαν καὶ ἀκριβῶς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐνυμφεύθη ἀξιόλογον καὶ εὐγενῆ νεάνιδα ἀνεψιᾶν ἐνὸς τῶν ἐγκριτοτέρων αὐτόθι ὁμογενῶν.

Μετά τινα ἔτη ἤρξατο πάλιν τὸ μικρὸν του ἐμπόριον καὶ ἐντὸς ὀλίγου κατέστη ἀνταποκριτῆς τῶν ἐν Μασσαλίᾳ ζαπλούτων κ. κ. Ροδοκανάκη. Εὐδυνθεῖσῶν δὲ τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ ἐρ-

γασίῶν ἠγόρασε τὸν ἐν Γαλαζίῳ ἀτμόμυλον αὐτοῦ καὶ ἤρξατο τῆς οἰκοδομῆς τοῦ λαμπροῦ αὐτόθι μεγάρου του, ὅπερ ἐξέτισεν, ὡς γνωστὸν, τὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Βασιλέα τῆς Ρουμανίας Κάρολον πολλακίς, διότι ἡ Α. Μ. τρέφει ἰδιαιτέρως συμπάθειαν καὶ ὑπόληψιν πρὸς τὸ σεβαστὸν πρόσωπον τοῦ κ. Ἐπαμ. Λαμπρινίδου. Καὶ κατὰ τὰς ἐν Γαλαζίῳ μεταβάσεις αὐτῆς ἐπισκέπτεται αὐτὸν συχνότατα παρισταμένη ἐν

παῖς συναναστροφαῖς καὶ ἐφesperίσις τοῦ ἐξόχου τούτου ὁμογενοῦς τοῦ τιμῶντος ἐκεῖ πέραν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα.

Ἐν τούτοις ἡ τύχη, ἣτις ὡς εἶπομεν ἐδειξεν αὐτῷ ἀπάσας τὰς ἰδιοτροπίας τῆς, ἐφάνη πάλιν αὐτῷ δυσμενεστάτη, καὶ κατὰ τὸ 1870 ζημίαι σπουδαῖαι καὶ ὄλως ἀπροσδόκητοι ἐπέφερον ἐς ἀπίνης τὴν στάσιν τῶν πληρωμῶν τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ τραπεζιτικοῦ οἴκου τοῦ Ἐπαμ. Λαμπρινίδου, καὶ ἀνέτρεψαν ὀλοσχερῶς τὰ σχέδια αὐτοῦ.

Ἀπέναντι τοιαύτης καταστροφῆς ὁ γενναιότερος ἴσως ἀνὴρ ἦθελεν ἀπωλέσει τὸ θάρρος του. Ὁ Ἐπαμεινώνδας Λαμπρινίδης ὁμως ἔστη ἀκλόνητος, καὶ ὑπέστη καὶ ταύτην τὴν δυσμένειαν τῆς τύχης, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀπώλεσας τὸ ἐξοχὸν αὐτοῦ θάρρος καὶ τὴν μεγάλην αὐτοῦ γενναιότητα. Καὶ ἀφοῦ ἐξεπλήρωσε μετὰ τῆς μεγίστης ἐμπορικῆς ἀκριθείας καὶ τιμιότητος ἀπάσας τὰς πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ πιστωτὰς ὑποχρεώσεις του, καθ' ὅσον τοῦτο ἦτο δυνατόν, ἀντέταξε κατὰ τῆς δυσμενοῦς ἤδη αὐτῷ τύχης τὴν ἐνεργητικότητα τὴν δραστηριότητα, τὴν εὐφυΐαν, τὴν φιλοπονίαν του καὶ τὸ τῶν προγόνων ἡμῶν ρητόν: «Θαρσεῖν χρὴ ταχ' αὔριον ἔσσει ἄμεινον». Καὶ ἐν οὐχὶ μικρῷ χρόνῳ, διὰ τῆς ἐδραιωθείσης πλέον αὐτῷ ἐμπορικῆς ὑπολήψεως, οὐ μόνον ἐπληρώθησεν τὴν προσγενομένην αὐτῷ βλάβην ἀλλὰ καὶ ἀνυψώθη ἐπὶ ὑψηλότερον, κατωρθώσας νὰ ἀνακτήσῃ τὴν κολοσσαίαν αὐτοῦ περιουσίαν καὶ νὰ διπλασιάσῃ αὐτήν, καὶ ναυπηγήσῃ δ' ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ ταχύπλοα καὶ εὐρύχωρα αὐτοῦ ἀτμόπλοια, τὰ τοὺς ὠκεανούς διασχίζοντα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν ἐν τοῖς περάτοις φέροντα, καὶ διευκολύνοντα τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ναυτιλίαν. Τὸ κομψὸν δὲ καὶ μεγαμορπεπὲς αὐτοῦ μέγαρον κοσμεῖ ἤδη τὴν πόλιν τοῦ Γαλαζίου ὡς δεῦγμα καὶ μνημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς εὐφυΐας καὶ καλαισθησίης.

Τοιοῦτος ἦτο καὶ ἔστιν ἐν τῷ ἐμπορικῷ κόσμῳ ὁ Ἐπαμ. Λαμπρινίδης, ἐνεργητικὸς, δραστήσιος, σώφρων, τίμιος, ἀκριθὴς καὶ εὐσυνείδητος.

Ὡς πολίτης δ' Ἕλληνα ἐφειλόκυσατο καὶ ἐφέλωκε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους διὰ τῶν πολλῶν αὐτοῦ συνεισφορῶν καὶ συνδρομῶν εἰς διάφορα ἀγαθοεργὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ δημόσια κα-

ταστήματα, καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν αὐτοῦ παρέσχε τῇ πατρίδι του καὶ τῇ ἐν Γαλαζίῳ ὁμογενεῖ παροικίᾳ χάρις τῇ μεγάλῃ εὐνοίᾳ ἣς κατ' ἐξοχὴν χαίρει παρὰ τῇ Α. Μ. τῷ βασιλεῖ τῆς Ρουμανίας Καρόλῳ.

Εἰς οὐδένα ποτὲ Ἕλληνα ἐξαιτήσαντα αὐτόθι τὴν συνδρομὴν καὶ προστασίαν του, ἠρνήθη νὰ τῷ φανῇ ὠφέλιμος εἶτε διὰ χρημάτων εἶτε δι' ἄλλων μέσων. Τὰ ἀτμόπλοιά του δὲ κατ' ἐκάστην μεταφέρουσιν ἀπὸ μέρους εἰς μέρος ἀπόρους ὁμογενεῖς ὄψεσιν, τυγχάνοντες καὶ ἐξαιρέτου ἐν αὐτοῖς περιποιήσεως. Ἐν δὲ Γαλαζίῳ θεωρεῖται ὡς ἡ κορωνὴ τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας καὶ πρὸς αὐτὸν ἀποτείνονται πάντες οἱ ἔχοντες ἀνάγκην προστασίας καὶ συνδρομῆς.

Ὡς πατὴρ δὲ, ὁ Ἐπαμεινώνδας Λαμπρινίδης ὑπῆρξε καὶ ἔστι φιλόστοργος καὶ κάλλιστος, χρηρηγῆσας τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις παιδευσιν καὶ ἀνατροφῆν ὄντως ἑλληνοπρεπῆ, καὶ ἐμφυσήσας αὐτοῖς ἀπάσας τὰς ἑαυτοῦ ἀρετάς. Καὶ ὁ μὲν εἰκοσαετής πρῶτος αὐτοῦ υἱὸς Ἀριστείδης, νέος πεπρωτισμένος ὑπὸ πολλῶν προτερημάτων καὶ γνώσεων διευθύνει ἀπὸ τινος λίαν ἐπαξίως τὸ ἐν Λονδίῳ αὐτῶν ὑποκατάστημα.

Ὁ δὲ δεκατετραετής δεύτερος αὐτοῦ υἱὸς Παῦλος, ἐστάλη ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας πρὸς τελειότεραν παιδευσιν. Ἀμφότεροι δὲ οἱ νέοι ὑπόσχονται βλαστοὺς ἀξίους τοῦ γεννήτορος, καὶ διαδόχους τῶν ἀρετῶν καὶ φιλογενεστάτων αἰσθημάτων αὐτοῦ. Παρὰ δὲ τῷ πατρὶ διαμένει ἡ νεοτάτη καὶ ὑπὸ πολλῶν χαρίτων κοσμουμένη καὶ δι' ἑλληνοπρεποῦς ἀγωγῆς πεπρωτισμένη μονογενὴς τοῦ Ἐπαμ. Λαμπρινίδου θυγάτηρ. Ἄπασα δ' ἡ οἰκογένεια αὕτη τιμᾷ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ ἰδίᾳ οἱ ἐν Νεαπόλει ἀνεψιοὶ ἐπ' ἀδελφῷ τοῦ Ἐπαμεινώνδα Λαμπρινίδου, ἀξιόλογοι νέοι κ. κ. Ἐπαμεινώνδας καὶ Κωνσταντῖνος Λαμπρινίδαι, ὡς καὶ ὁ ἐν Γαλαζίῳ κ. Γ. Λαμπρινίδης οὕτινος καιρίως ἐπληξε πρό τινος χρόνου τὴν καρδίαν ὁ ἄωρος καὶ πικρὸς θάνατος τοῦ μακαρίτου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Πάριδος, νέου ὑποπτομένου. Πολλὰ τὰ καλά καὶ ὑπὸ πάντων ἀγαπωμένου ὡς ἐκ τῶν εὐγενῶν καὶ μειλιχίων αὐτοῦ τρόπων, καὶ σκληρῶς ἀποχωρισθέντος τῆς ἀξιολόγου δυνά-

δος ἣν ἀπετέλει μετὰ τοῦ ὡς ἀνωτέρω ἀναφερομένου κ. Γεωργίου.

Τοῦ Ἐπαμεινώνδα Λαμπρινίδου τὴν ἀξίαν καὶ τὰς ἀρετάς ἐκτιμῶν ὁ τῶν Ρωμούνων βασιλεὺς Κάρολος ἐμίσησε τὸ στήθος του διὰ παρασῆμων. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀναγνωρίζουσα τὰς πολλὰς τοῦ ἀνδρὸς εὐεργετίας πρὸς τὸ ἔθνος, ἐτίμησε διὰ τοῦ χρυσοῦ σταυροῦ τοῦ τάγματος τοῦ Σωτήρος.

Ἄν πρέπει νὰ παραλείψωμεν δὲ, ὅτι ὁ Ἐπαμ. Λαμπρινίδης εἶχε νὰ πολεμήσῃ αὐτόθι ἐναντίον πληθῆος ἐχθρῶν, διότι πάντοτε ὀδηγούμενος ὑπὸ τῆς εὐσταθείας καὶ τιμιότητος τοῦ ἀκεραίου αὐτοῦ χαρακτήρος δὲν συνεμορφούτο τισὶ τοῖς αὐτόθι ὁμογενέσιν, οὔτινες ὑπὸ πάθους καὶ ζηλοτυπίας ὁρμώμενοι, δὲν ἔπαυον εἰς ἐκάστην δυσμένειαν τῆς τύχης τοῦ Ἐπαμεινώνδα Λαμπρινίδου, νὰ ἐκτοξεύωσι τὸ δηλητήριον αὐτῶν διὰ συκοφαντιῶν πλείστων. Ὁ Ὑψιστος ὁμως ἀπέδωκε τέλος δικαιοσύνην καὶ σήμερον ὁ σεβαστὸς ὁμογενὴς μας εὐρίσκεται λίαν ὑψηλὰ καὶ ἔστιν ἀνώτερος πάσης κατ' αὐτοῦ συκοφαντίας, περιφρονῶν τὰ δῆγματα τῶν δηλητηριωδῶν τούτων ἐχθρῶν.

Ἰδοὺ ὁποῖος ἔστιν ἐν ὅλῳ ὁ ἐν Γαλαζίῳ σεβαστὸς καὶ μεγάλτιμος ὁμογενὴς κ. Ἐπαμ. Λαμπρινίδης τοῦ ὁποίου τὴν ἀληθῆ σκιαγραφίαν ἐξ ἀγνοῦ σεβασμοῦ, καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος συνετάξαμεν καὶ δημοσιεύομεν ἐν τῷ «Γραφικῷ Κόσμῳ» κατατάττοντες καὶ τοῦτον εἰς τὴν εὐγενῆ ἐκείνην χορείαν τῶν ἄλλων διακεκριμένων ὁμογενῶν.

Προσεχῶς δὲ θέλομεν δημοσιεύσει τὴν σκιαγραφίαν ἐτέρου ἐγκρίτου μέλους τῆς ἐν Γαλαζίῳ Ἑλληνικῆς παροικίας τοῦ Κεφαλλήνου κ. Κωνσταντῖνου Βαλσαμάκη τιμῶντος ὡσαύτως αὐτόθι τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα.

N. K.

Ἀπεστάλη ἡμῖν ἐκ Χίου φυλλάδιον ἐκδοθὲν δαπάναις τοῦ φιλομούσου κ. κ. Ε. Α. Καράβα ἐν ᾧ περιγράφονται τὰ κατὰ τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου γυμνασιάρχου Χίου Γ. Σουρία, τελεσθὲν ἐν Χίῳ τῇ 20)2 ἰουλίου ὑπὸ τῶν κατὰ καιρὸν μαθητῶν αὐτοῦ εὐγνωμονούντων ἀνθ' ὧν ἀπῆ-

λαυσαν ἐκ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ὄγαθῶν. Ἐν ἀρχῇ τοῦ φυλλαδίου γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀσθενείας καὶ περὶ τοῦ θανάτου ἐν Σύρῳ τοῦ σεβαστοῦ γυμνασιάρχου Χίου, καὶ εἶτα περὶ τοῦ μνημοσύνου αὐτοῦ, εἰς ὃ παρῆν μέγα πλῆθος ἐκ τε τῶν ἐν τέλει καὶ ἄλλοι πολῖται τῆς Χίου, ἐκδηλοῦντες πάντες σεβασμὸν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου. Ἐπονται εἶτα δύο λόγοι, ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Σιών κ. Γρηγορίου Φωτεινοῦ ἀπεγγελθεῖς, ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ζ. Γ. Φυτίλη, ἀρχαίου μαθητοῦ τοῦ μακαρίτου γυμνασιάρχου, ἐκ δὲ τῶν λόγων τούτων μανθάνει τις ὁποῖος ἦν ὁ ἀοιδίμος Σουρίας καὶ τίνων ἀγαθῶν πρόξενος ἐγένετο ἐν τε Ἐρμούπολει καὶ ἰδίᾳ ἐν Χίῳ.

ΠΕΡΙ ΦΟΙΝΙΚΩΝ.

Ἐν τῶν μᾶλλον διαπρεφάντων καὶ φημισθέντων ἐπὶ ἐμπορίᾳ καὶ βιομηχανίᾳ ἐθνῶν κατὰ τοὺς ἀπωτάτους ἐκείνους χρόνους τῆς ἀρχαιότητος καὶ βιβαρότητος εἶναι καὶ οἱ Φοίνικες.

Οἱ Φοίνικες κατήγοιο ἐκ τοῦ Σήμ, καὶ κατῴκουν τὸ πάλαι πλησίον τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἀλλὰ μετηνάστευσαν περὶ τὸ 2200 π. Χ. καὶ κατῴκησαν λωρίδα τινὰ τῆς Συρίας, κειμένην ἐναντι τῶν Ἀνατολικῶν παραλίων τῆς νήσου Κύπρου, ἔχουσαν μῆκος 400 μιλ. Ἀγγλικῶν καὶ πλάτος 12, τὴν ὁποίαν καὶ ὠνόμασαν ἐξ αὐτῶν Φοινίκην.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ στενὴ ἐκείνη λωρὶς ἦτο ἄκαρπος καὶ λεπτόγεις, παραμελήσαντες τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς ἔστρεψαν τοὺς ὀφθαλμούς των πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ ἔχοντες ἄφρονον ξυλίαν ἐκ τοῦ ὄρους Λιβάνου προερχομένην, ὅπερ ἦτο πλήρες κίθρων, κατεσκευάσαν ναυτικὸν διὰ τοῦ ὁποίου ἐξέτειναν διὰ θαλάσσης τὸ ἐμπόριόν των.

Καὶ πρῶτον διὰ θαλάσσης μετέβησαν εἰς τὴν ἀπέναντι αὐτῶν κειμένην νήσον Κύπρον, ἣτις κατὰ τὴν γλῶσσάν των σημαίνει νῆσος Χαλκοῦ ἐκ ταύτης δὲ ἐξέτειναν τὸ ἐμπόριόν των βαθμηδὸν πρὸς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, πρὸς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, Βόσπορον καὶ τὸν Εὐξείνου Πόντον ἀπὸ δὲ τῆς Σικελίας προῤῥώθησαν μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν στήσαντες πολλὰ ἐμπορεῖα κατόπιν μετέβησαν εἰς Ἰσπανίαν, ὅπου εὖρον ἄργυρον. ἐνταῦθα ἐκτίσαν διαφόρους ἀποικίας ἐκ τῶν ὁποίων αἱ ἐπισημότεραι εἶναι τὰ

μέχρι σήμερον σωζόμενα Γάδειρα, και η αφανισθείσα Ταρτησσός. Διά του πορθμού των Γαδειρών ήλθον εις την Αγγλίαν, όπου ευρον κασσίτερον, και τέλος προχωρήσαντες προς βορράν της Γερμανίας επέτυχον ήλεκτρον όπου τότε δια την σπανιότητά του ετιμάτο περισσότερο του χρυσοῦ.

Αι εμπορικαι επίχειρήσεις των Φοινίκων δεν περιωρίσθησαν μόνον δια θαλάσσης αλλά και δια ξηρῆς αι συνοδίαι αυτών εμπορευόντο μετά της Αραβίας, Βαβυλωνίας, Μεσοποταμίας και Ασσυρίας. Εκ των εμπορέων δε των εθνών τούτων ήγούραζον χρυσόν, ελαφρόδοντα, κινάμωμον και διάφορα άρώματα.

Πρωτεύουσα της Φοινίκης ήτο η Σιδών, ταύτης δε άποικία ήτο η λεγομένη Τύρος· έτερα επίσημος πόλις της Φοινίκης, ήτο η λεγομένη Βίβλος. Και εις τας τρεις δε ταύτας πόλεις υπήρχον παμμεγέθη εμπορεία, δηλαδή αποθήκαι εμπορευμάτων πολυτίμων, άργύρου, χρυσοῦ, έβένου, έρίων, ίππων, σίτου, αίνου, δούλων πορφυρας την όποιαν ανεκαλύψαν πρώτοι οι Φοίνικες και ήτις εκτιμάτο πολλοῦ, και ύελου της όποιας η ανακάλυψις επίσης εις αυτούς όφείλεται.

Οι Φοίνικες ουδέποτε απέτελεσαν κράτος ήνωμένον, αλλά εκάστη πόλις αυτών ήτο αυτόνομος, και τότε μόνον ώμοσπόνδουσ όπόταν επέκειτο κίνδυνος· και πολλάκις η μάλλον πλουσιωτέρα και ισχυροτέρα υπέτασσεν ύφ' εκυτήν τας λοιπάς· εις τας αυτόνομους ταύτας πόλεις συνήθως ήρχεν εις ήγεμόν του όποιου η έξουσία περιωρίζετο ύπό άριστοκρατίας, και η έξουσία του ήγεμόνος ήτο άλλοτε ισόβιος, άλλοτε κληρονομική και ένίοτε πρόσκαιρος μόνον.

Κατ' αρχάς ισχυροτάτη υπήρξεν η Σιδών, της όποιας το μετά της Αιγύπτου εμποριον ανεφέρεται και Ίωσηφ· εκτισε δε πολλάς άποικίας και μάλιστα την τσοουτον έπειτα περίφημον καταστάσαν Τύρον, ήτις ήρχισε να άκμάζει περί το 1120 έτος π. Χ. και βαθμηδόν κατέστη τόσον ισχυρά ώστε επί Δαυίδ και Σολομώντος μετά των όποιων συνεμάχησεν ο βασιλεύς αυτης Χειράμ, ήτο η ισχυροτάτη πόλις της Δυτικης Ασίας, προϊσταμένη και αυτης της μητροπόλεως της Σιδώνος.

Τότε εκτισαν πρώτην φοράν άποικίας εις τα βορειοδυτικά της Αφρικης την πόλιν Αύζιαν, κατ' εκείνην δε την εποχήν ίδρυσαν οι Τύριοι, περί το 880 π. Χ. δια της αδελφης του βασιλέως των Πυγμαλιώνος εις την σημερινήν της Τύνιδος χώραν την περιφημοτάτην όλων των Φοινικικών άποικιών Καρχηδόνα, ήτις κατέστη κατόπιν θαλασσοκράτειρα και φοβερά αντίπαλος της Ρώμης άναπτύξασα μέγα εμποριον και αναδείξασα με-

γάλους άρχηγούς κατά ξηράν και κατά θάλασσαν, και περί της όποιας εκτενέστερον θέλομεν γράψει εν οικείω τόπω.

Η συσώρευσις του άπειρου πλούτου εις τας πόλεις της Φοινίκης επέσυρε τον φθόνον των γειτόνων της, και πρώτος ο Σαλμανασσάρ βασιλεύς της Ασσυρίας, επήλθε μετά κραταιάς δυνάμεις κατά των Φοινίκων και υπέταξε πᾶσαν την χώραν της Φοινίκης εκτός της Τύρου τῷ 747 π. Χ. Μετά τουτον επήλθε κατά της χώρας εν έτει 600 π. Χ. ο βασιλεύς της Βαβυλωνος Ναβουχοδονόσορ· ούτος υπέταξε μετά δεκατριών ετών πολιορκίαν την Τύρον, αλλά ευρον αυτήν όταν εισήλθε κενήν διότι οι κάτοικοι αυτης είχαν μεταβή δια των πλοίων των εις παρακειμένον τι νησίδιον επί του όποιου εκτισαν την νέαν Τύρον ήτις απέκρουσε τας πενταετείς προσβολάς του βασιλέως της Ασσυρίας. Οι Φοίνικες κατόπιν υπετάχθησαν εκουσίως εις τον Βασιλέα των Περσών Κύρον, ύπό τον όρον όμως να κυβερνώνται δια των ιδίων νόμων και θεσμών. αλλά περί το 400 π. Χ. επαναστατήσαντες πάλιν μετά των Αιγυπτίων, κατά της Περσικης κυριαρχίας, κατετροπήθησαν και η πρωτοργός της στάσεως Σιδών κατεστράφη και ανεκτίσθη μεν πάλιν η πόλις, αλλά η Τύρος εφαινετο πρωταγωνιστούσα εν Φοινίκη μέχρις ου και αυτη θελήσασα να άντιστή κατά των φιλοδοξίων σχεδίων του μεγάλου κατακτιτου, του Μακεδόνοσ Αλεξάνδρου, εκυριεύθη ύπ' αυτου μετά επτάμηνον πεισματώδη πολιορκίαν, και η μεν πόλις κατεστράφη εκ δε των κατοίκων αυτης όσαι έφυγον· εγένοντο αιχμαλωτοι και δούλοι.

Μετά την καταστροφήν της Τύρου, οι Φοίνικες δεν αναφέρονται πλέον ως πράξαντες κατόρθωμά τι αξιον λόγου, διότι η ύπό του Μεγάλου Αλεξάνδρου κτισθείσα Αλεξάνδρεια, συγκετρώσασα εις έαυτήν το μέγα εμποριον του κόσμου, άφήρσεν άπ' αυτούς το αξίωμα το όποιον είχαν εξ αρχαιοτάτων χρόνων.

Η Βιομηχανία των Φοινίκων ήτο ποικίλη και θαυμαστή ως προς την εποχήν αυτών. Ίδιως δε διέπρεψαν οι Φοίνικες περί την χωνευτικήν, την χρυσοχοϊκήν, την υφαντικήν, την κατασκευήν άγαλμάτων και άλλων, αλλά μάλιστα λόγου αξία ήσιν τα κεχρωματισμένα αυτών ύφάσματα, και οι Σιδώνιοι πέπλοι εφημίζοντο και παρά τοις Έλλησιν επί Όμήρου.

Επίσης οι Φοίνικες λέγονται ως έπινοηταί των γραμμάτων, της αριθμητικης, και των σταθμών των μέτρων, και της νομισματικης· το βέβαιον όμως είναι ότι οι Έλληνες παρ' αυτών παρέλαθον την γραφήν. **Σ. Σ.**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΕΚΒΑΣΙΣ

Υπό Δ. Γιαννουλάτου.

(Ίδε σελ. 1089 τεύχος ΔΕ')

Η Κυρία Φονί· Μαρσάλ· ή εϊπωσιν ύμιν περί των ανεκτιμήτων ωφελιμμάτων της άμίλλης· τά γνωρίζω· αλλά είναι προσέτι εν εκ των διανοητικών και ήθικών ελαττηρίων άτινα δεν πέπει να μεταχειρίζομεθα κατά τύχην και επί παντός προκειμένου· ή άμιλλα κακώς η καλ' υπερβολήν άρμυζομένη· προκαλεί την αντίζηλαν, τον εγωϊσμόν, την κενοδοξίαν, την έπαρσιν, την περιφρόνητιν. Διδάσκαλοι, λέγετε προς έκαστον των ήμετέρων μαθητών κόμεθε, τι ό ειλεϊς, κάμεδσαν δύνασαι. Μη λέγετε τρωσάτησον να υπερβής τον Πέτρον, να γενής αξιωτερος του Παύλου. Κοινότατον και άλιωτατον σύστημα καθ' ου ή αντίστασις δυσχερής.

Το αντίδοτον της καταχρίσεως της άμίλλης είναι το πνεύμα της μετανοήσεως και της ισότητος. Μη επιτρέτετε την υπερφρονίαν όπου κενά ζωηρός η άνιμψή της άμίλλης.

Ο Δουξ του Φεζενσάκ. Εις το λύκειον διέρχεται τις δια του αυτου εδύφους· η κλάσις είναι η κλίνη του Π. οκρούστου, πλατεία δια τους μεν, στενή δια τους δε. Έον ο παϊ· είναι ασθενέστερος της κλάσεως αυτου, αποβαρρύνεται, και η τσοουτον περίεργος άμιλλα είναι μηδεν δι' αυτον, διότι αι προσπάθειαι του να προσκόπτωσιν εναντίον αποτυχίων· εάν είναι εγκρατέστερος, απολλυσι τον χρόνον.

Η Κυρία Agénor de Gasparin· Ο,τι η δημοσία ανατροπή αναπτύσσει δι' επιφόβου τρόπου, είν η υπερφρονία. Ας άνεμάζωσιν άμιλλαν, την θερμήν ζέσιν του υπερισχυειν των λοιπών, ήτις φλεγμαίνει τον μαθητήν, ας την έχωσιν ως ωφέλιμον κέντρον, προτέρημα, άρετήν· ήμεις την θεωρούμεν ό,τι ο Θεός την ώρισεν· ελάττωμα· ήμεις εν τη λελογισμένη ταύτη φιλοτιμία διοβλέπομεν όσα η καθιμερινή πείρα διάσκει εμπόδιον εις την αληθινήν πρόσδον, εγλητήριον έξεγειρον στιγμιαίως τας δυνάμεις, αλλά υπερ έπειτα διαφθείρει αυτάς, άπαράλλακτως ως τα με-

θυστικά ποτά έξεγειρωσι την ισχύν ήμων ταραττοντα αυτήν.

α — Πώς άνευ αυτης ν' άγηται η νεότης; πώς να έμφυχώται ο ζήλος μη κινουμένης της φιλοδοξίας; »

Πώς; ο Θεός το λέγει· Τιθεμένης εις έέργειαν εύρωστοτερας άρχής, της αγάπης· αλλά' όχι νεκρας και ψυχρας...

Ο Gauthey· Η υπέκκαυσις της άμίλλης ίκανώς εσχολιάσθη και πολλή κατάχρησις αυτης εγένετο· νυν έτι ποριστώσι τινες αυτήν ως το μόνον έπαρκές μέσον· αλλά δύναται να παράσχη πραγματικας υπηρεσίας ύπό την έποψιν της ήθικης άγωγής; Τουτ' έξεταστέον. Έάν εννοίτο απλώς δια της άμίλλης το βαθέα αποτελέσματα του παραδείγματος και η συμπαθητική θερμότης η φυσικώς ενούσιν τους εις το αυτο έργον επιδομένους, ή ελέγομεν ότι τοιαύτη διάθεσις, άμεσος συνέπεια του ανθρωπίνου κοινωνισμού, δεν είναι κακή, προάγει τι το αγαθόν, και δεόν να διατηρηται.

Αλλά· εάν νοώσι την επιθυμίαν του ποιειν κάλλιον των άλλων του υπερβάλλειν αυτούς κατά την αξίαν, του άνέρχεσθαι υπέρ αυτούς ίνα τους καταρρίπτωσι, δήλον, ότι το τοιούτον είναι καρπός της προς ήμας αυτους αγάπης, μία εκ των μυρίων μορφών της υπεροφίας και του εγωϊσμού, και επομένως φευκτέον πάν ό,τι να την υποβοήθηση δύναται. Η άμιλλα έχει διαφόρους βαθμούς και δεν δείκνυται πάντοτε αποβλητος, αλλά κατά βάθος αντίκειται εις την υγιή ήθικην. Είναι μέγας μοχλός, κέντρον κατά της άνκηρίας, ουδεις το άρνεΐται· αλλά κατ' αρχήν δεν είναι ανεπίληπτος. Ευκόλως καταπίπτει εις ποταπότητα και χαμαιζηλίαν, άφίνει τον ανθρωπον ανικανοποίητον, όπου και αν αφιχθή, εάν οι άλλοι κατέχωσι τα αυτα εις όμοιον η ανώτερον κύκλον· αι δάφναι των άλλων την κρατούσιν άυπνον.

Ο δια της άμίλλης ζητών να προχωρήη πλέον των λοιπών η να τους φθάση δεν άφορᾷ κυρίως προς την άρετήν, αλλά εις την επί των αντιπάλων υπεροχήν· σκοπός έστιν η ματαιότης αυτου και όχι η ίδια τελειοποίησις. Ουδέμια όθεν ένταυθ' αναζήτησις του καλοῦ δια τα καλόν, έλε-

λά μόνον κίνησις ψευδοφιλοτιμίας και φιλοδοξίας.
"Εκτοτε ἡ ἡλικὴ ἀφανίζεται.

Οὕτω τὸ προκαλεῖν τὴν ἀμιλλαν πρὸς ὑποταγὴν τῶν νέων εἰς τὸ ὄρθρον, ταῦτόν ἐστι τῷ ποιεῖσθαι ἐκκλῆσιν εἰς τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῶν, τὸν ἐγωϊσμόν ἢ γοῆσιν τοῦ ἐλαττωματός ὡς ὀργάνου πρὸς τὴν ἀρετὴν.

Παραδεχθῶμεν, ἄλλως τε, ὅτι ἡ ἀρετὴ ὑποτίθησι πάντοτε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀρέσκειν. Ἐκείνω ὅστις ἐκπέμπει τὸ ὑπέτατον ἀγαθόν ἢ τὴν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἀμιλλῆς, καταντῶμεν εἰς τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν, τοὺς ἐπαίνους τοῦ κίσμου ζητοῦντες καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτοῦ θέλοντες νὰ θριαμβεύσωμεν. Πῶς ἡ ἀκατάσχετος αὕτη διψατῶν ἐπικρατίσεων συμβιδάσσεται μετὰ τῆς βελήσεως τοῦ ἀρέσκειν καὶ ὑπακούειν εἰς τὸν Κύριον;

Αἱ συνήθειαι συνέπειαι τῆς ἀμιλλῆς ἐπαρκοῦσιν ἵνα καταδείξωσι τὸν κίνδυνον τοῦ ἐλαττηρίου τούτου, ἐνεργούντος ἐμμέσως. Δυστυχῶσιν οἱ ἀποτυγχάνοντες εἰς τοὺς πόλους αὐτῶν. Ἐκ ταύτης πηγάζουσιν αἱ διχόνοιαί, ὁ φθόνος καὶ αἱ πικραὶ ἀντεγκλήσεις αὐτῆ γεννᾷ τὰς ἐριδὰς, τὰ πείσματα καὶ ἡ προθεσις ἢ καλῆ, χυδαῖα αἰσθήματα καταβιδάσσουσι πρῶξις αἰτίνας κατὰ πρῶτον φαῖνον καὶ πᾶν ἀξέπαινοι. Ἐντεῦθεν ἀπομένει λυπηρὰ ἀνάμιξις φωτός καὶ σκότους ἢ μᾶλλον μαύρων νεφῶν ποῦ καὶ πῦρ ψευδῶς φωτισμένον, ἃ τὸ κοινὸν κισμεῖ διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν ἀρετῶν.»

Οἱ τάναντία προσοῦντες ὅπως ἀσθενῆ προσάγουσιν ἐπιχειρήματα, ἐκόντες ἄκοντες μάλιστα μὴ διεκφεύγοντες φράσεις ἄρδην καταστρεφούσας τὸ ἴδιον αὐτῶν οἰκοδόμημα.

Οὕτως, ὁ Ζυσσιέ, πλέκων ἐγκώμια εἰς τὴν ἀμιλλαν, λέγει. « Πρὸς τοὺς παῖσιν ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀνδράσιν, ἡ ἀμιλλα ἐργάζεται ἐρωμένως καὶ εὐφυῶς χρωμένη, προσφέρει μενίστας ὑπηρεσίας εἰς πάντας τοὺς κλάδους τοὺς δευμένους τελειοποιήτους. » Ἄλλὰ καὶ ποῦ δὲν παρίσταται ἀνάγκη εὐφυῆς περὶ ἀνατροπῆς προκειμένου;

Ὁ δὲ Βαρρό, « Ἡ ἄνευ ζήλοτυπίας ἀμιλλα εἶναι ἐξάρτετος δύναμις ἐν χερσὶν ἱκανοῦ διδασκάλου. »

Παρατρέχομεν τὸν Daligault καὶ τὸν Théry.
Πάντα ταῦτα δὲν ἐπισφραγίζει τὸ κοινὸν λό-

γιον. ἔμαθε γράμματα καὶ εἶν' ὑπερήφανος;

Ἄξιον παρατήρητον πρὸς τούτους ὅτι μετὰ τὸ σύστημα τῆς ἀμιλλῆς οἱ Ἰησοῦται παρειτήραγον πᾶν ἀληθινόν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν μιᾶς ἀρετῆς. Ἡ ζήσις δὲ μετ' ἡ: ἐποιήσαντο γοῆσιν αὐτῆς. δὲν εἶναι εὐθεῖα ἀπολογία πολὺ μᾶλλον ἀπ' οὗ ἴδωμεν εἰς ὅποια κακὰ περιπίπτει ἐν τῇ παρ' αὐτῶν ἐρρομυγῇ εἴτε ἀπὸ σκοποῦ εἴτε τυχαίως. Προσθετέον ὅτι καὶ τὴν μητρικὴν γλῶσσαν τὸ τάγμα δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ συντηρούμενα ἐκπαιδευτήρια, ἵνα ἄλλῃ ἀντικαθίσταται αὕτη διὰ τῆς νεκρᾶς λατινικῆς, ἣ τις ἔα παρεῖχεν ὠφελείας ἐν τῇ μελέτῃ τῶν εἰς ταύτην γραφάντων, δὲν ἦτο ὁμῶς πλέον δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ὡς ζῶσα φωνὴ εἰμὴ συνθηματικῶς.

Ἄλλὰ διὰ τῶν μέσων τούτων ἄλλα τὸν νοῦν τῶν τοῦ τάγματος μελῶν ἀπησχόλουν. ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ σκοποῦ ἔθεντο τὴν τῆς παπικῆς δυνάμεως ἐπιρροῶσιν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν κατ' αὐτοῦ ἀρετικῶν πρὸς τοῦτο δ' ἐδέοντο ὁ γάνων τυφλῶν, ἃ τὴν ἐπέτυχον διὰ τῆς περιφήμου ἀμιλλῆς δι' ἣ: τὸ μὲν ἀγαθὸν καθίσταται ἐπιπλαστον, ἡ δὲ μοχθηρία καὶ πᾶν ἀγενές, φυσικόν. Ἡ λέξις αὕτη εὐτυχῶς οὕσα περιέχει ἐν ἐκυτῇ ὅ,τι κακόν, ὡς πίθος Πανδώρας.

Κατόπιν οἱ Ἰησοῦται ἀνέλαβον τὸ κηρύττειν, τὸ ἐξ μολογεῖν καὶ τὴν τῆς καθολικῆς νεολαίας ποδηγέτησιν.

Ἀπηγορεύθη ἡ ἐπὶ τὴν μητρικὴν γλῶσσαν συνδιάλεξις τῶν μαθητῶν.

Ὁ παραβάτης τῆς δικτάξεως ταύτης φέρει σημεῖα ταπεινώσεως, εἰς ὃ ἐπιπροστίθεται ἐλαφρὰ τιμωρία. τούτων ἀπαλλάσσονται ἐκεῖνοι οἵτινες τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπιρροῶσιν τὸ διπλοῦν τοῦτο φορτίον εἰς τὴν ῥάχιν συρμαθητοῦ, συλλαμβανομένου ἐν τῇ σχολῇ ἢ κατ' ὁδὸν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σφάλματι. Ἡ λαμπρὰ αὕτη ἀμιλλα, λέγει ὁ κανονισμὸς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰησοῦ, ἐξεργετῆα οὐ μὴν ἐν τοῖς μαθηταῖς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς σχολῆς ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἐν διαφόροις σχολαῖς φοιτῶντων. Διὰ τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἀμιλλῆς δὲν συνιστᾶται μυστικὴ ἀστυνομία; Οὕτω δὲ συνδέονται δι' ἀγάπης οἱ νέοι; Ἄλλὰ τὸ πολλῆς προσοχῆς ἄξιον εἶναι ὅτι πανταχοῦ ὅπου ἡ

ἀμιλλα ἐκλαμβάνεται ὡς κινητικὴ δύναμις, καὶ τοὶ πρὸς τὴν πρόσδον τῶν μαθημάτων μόνον ἀποβλέπουσι, μὴ ἔχοντες ὠρισμένους σκοποὺς θρησκευτικῶν πολιτικῶν σχεδίων, ὡς οἱ Ἰησοῦται, οὐχ' ἦσαν εἰς τὸ αὐτὸ σχεδὸν βάρβαρον ἐμπύπτουσι, τῆς ἐξαχρειώσεως παντός εὐγενούς αἰσθήματος εἰς τὰ ἀξιοθέτητα καὶ εὐπλαστὰ ἄλλως παιδία.

Ἄλλαι ἀρχαὶ ἐπικρατοῦσαι παρὰ τῷ ἱερῷ τάγματι. Πρὸς συγκράτησιν τῶν μαθητῶν ἐν τῷ καθήκοντι, ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ λογίζεται ἡ ἀμιλλα, ἡ καταγγελία καὶ αἱ ποιναί.

Ὁ γνώσκων νὰ ἐξεγείρῃ τὴν φιλοτιμίαν, λέγει ὁ κανονισμὸς, εὑρε τὸ σθεναρώτερον βεβήημα διὰ τὴν διδασκαλίαν ὥστε ἃ: ἐκτιμᾷ δεόντως τὸ πολυτιμὸν τοῦτο προσόν καὶ ἃς κόμην κατὰ ληλον αὐτοῦ γοῆσιν. τοῦτο διεγείρει καὶ ἀναπτύσσει πάσας τοῦ ἀνθρώπου τὰς δυνάμεις. Ὁπως ἡ ἀμιλλα ἢ ζωηρὰ δέον νὰ τάσσεται εἰς ἐκάστῳ ἀνταμιλλώμενος, ἐφορῶν καὶ καταγγέλων. Οὐδὲν ἐντιμώτερον τοῦ ὑπερτερεῖν. Τιμαὶ ἀπονέμονται πρὸς τοὺς καλλιτέρους μαθητὰς ὅσον ἔνεστιν ἐπισημότερον καὶ ἐκτός ἐστι τῆς σχολῆς. (ἀκολουθεῖ)

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΑΜΛΕΤΟΥ.

Ἐπίγραμμα Ἀλεξάνδρου Κ. Παροικίδου.

(Ἴδε τεύχος ΔΕ'. σελ. 1093).

Καὶ αὐτὸς ὁ Λαέρτιος, ὅστις ἀνταγωνίζεται κατὰ τοῦ Ἀμλέτου δὲν μένει ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὸ θάρρος τὸ ὅποῖον, ἐν ἀρχῇ, ἐφαίνετο ἔχων. ἐκφέρει τὴν λύπην του ἐπὶ τοῦ τάρου τῆς Ὁφελίας ἐν ὁμιλίᾳ ψευδῆ ἐμφαντικῇ, ὅσαι δὲ καὶ ἂν ὦσιν αἱ παραφοραὶ τοῦ πάθου, δυσκόλως ἐννοεῖται πῶς ἡ εὐγενὴς αὕτη καρδία, ὁ κομφὸς αὐτὸς ἱππότης λησμονεῖ τὸν ἑαυτὸν του καὶ δέχεται νὰ ὀπλισθῇ διὰ δηλητηριασμένου σιδήρου κατὰ τοῦ Ἀμλέτου.

Τὸ πλέον δυσνόητον ἐν τῇ τραγωδίᾳ ταύτῃ κατὰ τὸ λέγειν τοῦ κ. Reimelin εἶναι τὸ σχέδιον τοῦ ἥρωος, ἴδωμεν δὲ τὴν ἀπόδειξιν, ἀφοῦ εἰς γερμανὸς κριτικὸς ὑπεστήριξεν ἐπιτυχῶς ὅτι ὁ φόνος τοῦ βασιλέως Κλαυδίου, θεωρηθεὶς μέγχι τοῦδε ὡς τὸ πρῶτιστον τοῦ Ἀμλέτου καθῆ-

κον, θὰ ἦτο τὸναντίον τὸ βαρύτερον σφάλμα τὸ ὅποῖον θὰ διέπραττε. Τί ζητεῖ μετὰ τὴν προσποιημένην του ἀφροσύνην; Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ περ' ἔχει, καὶ τὸ ὅποῖον ἔπρεπε νὰ ἔχη, εἶνε κατ' εὐθείας ἐναντίον τῷ σκοπῷ ὅπερ ἐφαίνετο ἔχουσα. Ἄντι νὰ κατησυχᾷ τὰς ὑπονοίας, ἀπ' ἐναντίας, τὰς ἐρεθίζει. διδοὶ λαμπρὴν ἀπορρομὴν τῷ βασιλεῖ νὰ φτλακίσῃ ἢ νὰ ἐξορίσῃ ἐκεῖνον ὃν ἐδίσπισται ὅποτε ἄπας ὁ Δανὸ. λαὸς ἐπεθύμει κάλλιον ἐνός ἀφρονος (ὅστις ἐφόνευεν ὡς μὴν τὸν μέγαν θαλαμηπόλον καὶ ἤρχετα ἐρωτικῶν σχέσεων μετὰ τῆς θυγατρὸς τούτου, ἐγκαταλείποντα αὐτὴν τῇ ἀφροσύνῃ καὶ τῇ αυτοχειρίᾳ), ἐπεθύμει, λέγομεν, κάλλιον νὰ βλέπῃ ἄνδρα νουεγγῆ κατέχοντα τὸν θρόνον. Ποῖον ἀκριβῶς εἶναι τὸ δικαίωμα τοῦ Ἀμλέτου ἐπὶ τοῦ στέμματος; Εἰς οὐδὲν χαίριον ὁ Σαίξπηρος τὸ ἐδέξε σαφῶς. καὶ ὁμῶς εἶναι τὸ κυριώτερον πρᾶγμα ἐξ οὗ ἄπαν τὸ ἔργον ἐξαρτᾶται. Διὰ τί ἀφνει τὸν ἑαυτὸν του νὰ σταλλῇ εἰς Ἀγγλίαν ἄνευ ἀντιστάσεως, ἄνευ λύπης, καὶ ὡσεὶ το τοξεδιον αὐτὸ νὰ ἐλάμβανε μέρος διὰ τὸ σχέδιον τὸ ὅποῖον ἠκολούθει καὶ διὰ τὸ ὅποῖον ἀορίστως ὀμιλεῖ ἄπας ἡ δις; Μήπως ἐλπίζει νὰ θέσῃ ἐπὶ πολλός, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, στρατεύματα ὡς ὁ Μαλκόλμ, ἐν τῷ Μάκβεθ, ὡς ὁ Ριχμόνδος, ἐν τῷ Ριχάρδῳ III; οὐδὲν γνωρίζουεν θὰ τὸ ἐγνωρίζαμεν ὁμῶς ἐὰν ὁ Ὁράτιος, ἐταῖρος ἐν τῷ μυστικῷ τοῦ Ἀμλέτου, καὶ ἐγκάρδιος φίλος του, ἦτον ὁ θεματοφύλαξ ὀλοκλήρου τῆς σκέλειώς του, ὡς ἔπρεπε φυσικώτατα νὰ τὸ ἴδωμεν ὁ Ἀμλέτος εἶναι πράγματι ὡς εἶπέ τις, ἡ Τραγωδία τοῦ ἐρέθους ἀρχίζει ἀπὸ ἐρέθη καὶ ἐρέθη μέχρι τοῦ τέλους κρύπτουσιν αὐτὴν. Ἡ χαρακτηρισθεῖσα ἀσάφεια ἀπὸ τὸν κ. Reimelin ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ ἥρωος καὶ ἐν τοῖς δευτερευούσι χαρακτηρισμοῖς ὑπάρχει ἐπίσης κατ' αὐτὸν καὶ εἰς τὸν κυριώτερον χαρακτήρα ἐνθα διακρίνω ἀνεξιγήτους ἀντιφάσεις. Ἄλλ' ἐδῶ παύων ὧν τῆς ἰδέας του ἀνοῦμαι νὰ τὸν ἀκολουθήσω περιπλέον. Ὁ χαρακτήρ τοῦ Ἀμλέτου, ὡς ἀμέσως θ' ἀποδείξω, εἶναι ὑπερβαλλόντως περίπλοκος χωρὶς ὁμῶς ἡ περιπλοκὴ αὕτη νὰ πίπτῃ ἐν τῇ λογικῇ ἀντιφάσει μέχρι τοῦ ἀτόπου. Τὸ συμπέρασμα τοῦ κριτικῆ — ὁπαδοῦ τῆς πραγματικότητος — ἦ

εξηγητής του της τραγωδίας του 'Αμλέτου είναι ένας ύψους τολμηρᾶς πεζῆς γραφίδος· θέλει νὰ κώπη, νὰ ξιφήσῃ τὸν γορδιὸν δεσμὸν ἀντὶ νὰ τὸν λύσῃ. Ἡ τύχη, κατ' αὐτὸν, συνοδεύει τὰ συμβεβηκότα καὶ τὰ πρόσωπα τῆς τραγωδίας οὐχ' ὁμοῦ ἢ τῆς ποιητικῆς διανοίας, ἣν ὁ Γκέτε ἐνόησε, ἢ ὀλεθρίου καὶ μυστηριώδους αὐτῆς δύναμεις ἦεν, ἐλλείπει θελήσεως καὶ πράξεως τῶν ἀνδρῶν, ἀναλαμβάνει ἡ ἰδία τὴν κατατροφήν τοῦ δράματος· ἐδῶ ἡ τύχη εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον ἡ καθαρά ἀνακολουθία τοῦ συγγραφέως· ἐν τῷ αἰνιγματικῷ τούτῳ δράματι δὲν ὑπάρχει ἕτερον μυστήριον παρ' ἐκείνου ὅπερ προέχεται ἀπὸ αὐτοῦ τὸ τεταραγμένον ἔσχατον τοῦ Σαίξπηρου. Δὲν ἐσχματίσθη δι' οὐδ' ἓν βολῆς τὴν 'Αμλέτον'· τρεῖς τοῦλάχιστον ἐπανάλαβε τὸ ἔργον του· συνέεσε τεμάχια παράδοξα μόνον λεπτομερειῶν καὶ χωρὶς ποτὲ νὰ προληθῆ τοῦ ὅλου ἔργου· ἐπλήρου συγχρόνων αἰνιγμῶν καὶ ἰδιῶν αἰσθημάτων· εἶναι συρτόριον—κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ κ. Paul Stapfer—, ἐνθα ἔρριψε τῆδε κακεῖσε τὰς σκεφεῖς του, ἐν εἴδει ἡμερολογίου ἐνθα διεγράφη τὰς ἐντυπώσεις μιᾶς ἐποχῆς τῆς ζωῆς του. Ἀφαιρέσατε ἀπὸ τὸν 'Αμλέτον' οὐδὲ εἶναι ἐπισοδικὸν καὶ περιεργὸν θὰ ἐλαττώσῃε τὸ ἔργον τοῦλάχιστον ἀπὸ τὰ δύο τρίτα. Ἐὰν ὁ ἦρωας δὲν ἀρχεται φρονεῖν τὸν Κλαύδιον, εἶνε διότι μὲ αὐτὸν τὸν φόνον καὶ ἡ τραγωδία θὰ ἐλάμβανε τέρμα ἐν τῇ πρώτῃ πράξει, πρᾶγμα τὸ ὅποῖον θὰ ἐστενοχώρει τὸν ποιητὴν ἐν τῇ συνθέσει τῶν ἄλλων τεσσάρων πράξεων. Ἡ Τραγωδία αὕτη ἦεν νομιζομένη ὡς τὸ ἀριστοῦργημα τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας, θεωροῦντο ὡς ἔργον τέχνης ἀνὴκεῖ εἰς ὅ,τι ὁ Σαίξπηρος ἔγραψεν ἀτελέσ· τοιοῦτον τὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Reimelin.

Ἄγνων τῇ ἀληθείᾳ, λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς πραγματείας ταύτης κ. Paul Stapfer, ἐὰν ἐδικαιούμην νὰ ὀνομάσω σοβαρῶν, στερεὸν καὶ νουνεχῆ βιβλίον τοῦ ὁποῖου τὸ πνεῦμα ἀκολουθῶν τὸ πραγματικὸν (συνονόμου σχεδὸν λέξω· τῆς ἀντιποιητικόν) λήγει εἰς συμπεράσματα τοσοῦτον τολμηρᾶ. Ἄλλ' εὐτυχῶς (διὰ τὸν κ. Reimelin) ἔσχε μμητὴν ἀδέξιον ὅστις βαναύτως ἐπλούτισε τὰς ἰδέας του· ἔκτοτε ὅτι ἐφάνη τολμηρὸν ἐν τῇ

κριτικῇ ἀντιθέτως ἐφάνη πλήρες μετριοπαθείας καὶ δυνατὸν ἐγένετο νὰ καταμετρηθῆ τὸ διάστημα τὸ ὅποῖον εὐρίσκεται μεταξύ ἀνδρῶν γνώσεων καὶ ἐνός γορδιῶ φιλισταίου, — καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Μελέται ἐνός ὀπαδοῦ τῆς πραγματικότητος ἔτυχε τιμῆς γεννηθείσης ἐκ τῆς καταφρονήσεως τὴν ὁποίαν ὁ μιμητὴς ἐπένευσε. Τὸ σατυρικὸν φυλλάδιον τοῦ Benedix τιλοφορούμενον ἡ Σαίξπηρομανία εἶναι αἰτίως διὰ τὴν σύγχρονον κριτικὴν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι συγχωρημένον εἶναι νὰ γράρῃ τις οὐτιδανόν τι· ἀλλ' ὅτι εἶνε θλιβερόν εἶνε νὰ βλέπῃ τις τὸ οὐτιδανὸν τοῦτο ἐπιτυχῶν, τὴν Γερμανίαν κλονέουσα τὴν τιμὴν σοβαρῶν ἀναίρεσεων καὶ ἡ Γαλλία ὀνομάζουσα αὐτὸ μετ' ἐπαίνου· ὅτε ἀρχεταί τις ἀναγιγνώσκον τὴν ἐνοχλητικὴν ταύτην φυλλάδα, συγκειμένην ἐκ τετρακοσίων τεσσαράκοντα ἑξ σελιδῶν κατὰ τῶν Σαίξπηρομανῶν· καὶ συντεταγμένον διὰ διαλόγων μεταξύ τριῶν διαλεγόμενων, πρῶτον ἐμβρόντητος μένει τῇ ὀλοτελεῖ ἐλλείψει φυσικῆς διανοίας καὶ ἐρωτῶμεν αὐτὸς εἶναι ὁ Benedix ὁ συγγραφεὺς τῶν κωμωδιῶν. Ἀλλὰ καὶ τί τάχα αἱ κωμωδίαι του; Μετὰ ταῦτα ὁ ἀναγνώστης βλέπει ὀλοτελεῖ ἐλλειψίν σπουδῆς καὶ μεγίστην ἀμάθειαν εἰς τὰ κατὰ τὸν Ἀμλέτον· εἶναι ἀκόλουθος τοῦ XVIII αἰῶνος τῶν τότε σοφῶν μὴ δυνηθέντων νὰ ἐνοήσωσιν τὴν ἐννοιαν τοῦ Σαίξπηρου... Ὁ Boderix Benedix ἀπέθανεν· ἄσπεύσωσι νὰ ἐνταφιάσωσι τὸ σύγγραμμά του μετ' αὐτοῦ καὶ ἡ εἰρήνη ἄσβασιλεύει ἐπὶ τῆς κωνεῶς των...

Β'.

"Ὅτε συναπαντῶμεν πρόσωπον τότε ἐνδιαφέρον ὅσον ὁ Ἀμλέτος τὸ πρᾶγμα χροῖζει παρατηρητικῶς καὶ καθίσταται ἄξιον μελέτης καθ' ἑαυτὸν, κατὰ πρῶτον, καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης σχέσεως μετ' ἄλλων ἢ ἐκείνου.

Εἶνε ὁ πλουσιώτερος χαρακτηρὸς τοῦ Σαίξπηρου. Διὰ τῶν λέξεων πλοῦσιος χαρακτήρ πρέπει πάντοτε νὰ ὑπολαμβάνωμεν χαρακτηρᾶ ἐνθα αἱ συναρμογαί, πλέον ἀκόμη, αἱ ἀντιθέσεις εὐποροῦσιν. Αἱ ἀντιθέσεις εἰσι τὸ ἀθέτηκὸν σημείον τῆς πραγματικότητος, τῆς ἀτομικότητος, τῆς ζωῆς· ἐνῷ τὸναντίον, ἡ μονοτονία εἶνε ἡ σφραγὶς τοῦ ἰδιώδους καὶ τῆς ἀφαιρέσεως. Ἐπεταὶ ἐκ τούτων ὅτι αἱ ἐκφράσεις: πλοῦσιος χα-

Τὸ Φάσμα Τοῦ Πατρὸς Τοῦ Ἀμλέτου.

ρακτῆρ, ζωηρὸς χαρακτῆρ ἀτομικὸς χαρακτῆρ εἶνε συνώνυμα. Τοιοῦτοί εἰσι οἱ τοῦ Κασίου καὶ τοῦ Ἀντωνίου. Ἄλλ' ὁ χαρακτῆρ τοῦ Ἀμλέτου εἶνε ἀσυγκρίτως ὁ πλούσιότερος ἐν ταῖς ἀντιθέσειν. Ἰδοὺ διατί εἶνε δύσκολος ν' ἀναλυθῆ. Αἱ ἀντιθέσεις αὗται εἰσὶν ὁ λίθος τοῦ σκανδάλου τῆς κριτικῆς ἥτις δὲν δύναται νὰ τὰς συνδιαλάτῃ καὶ τὰς κηρύτῃ ἀτυμδιβάστους. Ἐγὼ οὐδαμῶς ἐφευρίσκω ἀπολύτους ἀντιθέσεις ἐν τῷ χαρακτῆρι τοῦ Ἀμλέτου. Ἄνευ τοῦ ν' ἀρηθῶ τὴν ἀσάφειαν ἢ, ἐν θέλῃ, τὴν σύγχυσιν ἐν τῷ σχεδιάσματι τῆς Τραγωδίας καὶ μερικῶν λεπτομεριῶν, δὲν εὐρίσκω ὅτι αὐτὸς ὁ ἥρωϊς εἶνε ἀδιαπέραστον μυστήριον, καὶ νομικῶν δυνατῶν, ἂν ὄχι εὐκολον, νὰ τὸν ἐξηγήσω ὀλοτελῶς. Ἄς ἐπενθυμῶμεν κατὰ πρῶτον παρατήρησιν ἣν ἤδη ἐκάμναμεν: ὁ Σαίξπηρ δὲν παράγει ἀποτόμως τοὺς χαρακτῆρας του, τοὺς ἀναπτύσσει βαθμηδὸν καὶ κάθε μία τῶν μεγάλων του τραγωδιῶν περιέχει ὀλόκληρον ἱστορίαν μιᾶς ψυχῆς. Ἡ γενικὴ ἰδέα ἦν ποιῶ κατ' ἑμαυτὸν διὰ τὸν Ἀμλέτον εἶνε αὕτη: ἀνὴρ γεννηθεὶς μετὰ μεγάλων προτερημάτων καὶ μεγάλων ἀρετῶν ὅστις, συνεπεία τῶν περιστάσεων ἐνθα ἡ τύχη τὸν ἔρριψε καὶ πρὸ πάντων ἐνθὸς ἐλαττώματος ἰσορροπίας καὶ ὀρθοῦ ἢ θους τῶν ἐκ γενετῆς προτερημάτων του, ὑποφέρει διανοητικὴν ταραχὴν καὶ ἡθικὴν διαφθοράν. Ἡ Τραγωδία τοῦ Ἀμλέτου εἶνε ἡ ἱστορία τούτων: τῆς ταραχῆς καὶ τῆς διαφθορᾶς.

Ὁ Ἀμλέτος ἐκ τῆς φύσεως του δὲν εἶνε οὔτε ἀδύνατος οὔτε ἀναποφάσιτος. Τὸ θάρρος τὸ ὀποῖον ἐπιδεικνύει ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ φαντάσματος εἶνε θαυμαστόν. Τὰ νεῦρά του, οἱ μῦς του εἶνε τόσον στερεοί ὅσον οἱ τοῦ Λέοντος τῆς Νεμαίας, καὶ δὲν πρέπει οἱ σύντροφοί του νὰ τὸν κρατήσωσι, διότι, μὰ τὸν οὐρανόν! θὰ κάμῃ ἐν φαντάσμα ἀπὸ τὸν πρῶτον ὅστις θὰ τολμήσῃ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ. Ἐπὶ τῆς θαλάσσης τὸ πλοῖον, ἐνθα αὐτὸς εὐρίσκειται, κατεδιώκετο ἀπὸ καταγωγόν: ἀδύνατος ἢ ἐκφυγῆ, δέχονται τὸν ἀγῶνα, καὶ ὁ Ἀμλέτος ἀναπηδᾷ πρῶτος ἐν τῇ συγκρούσει. Εἶνε ἐπιδέξιος εἰς πάντα τὰ σωματικὰ γυμνάσια καὶ διευθύνει παντοῖα ὄπλα.

(ἀκολουθεῖ).

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

(Συνέχ. καὶ τέλος, ἴδε τεῦχος ΛΕ', σελ. 4086)

Ὁ Μ. Briot ὀμιλῶν περὶ Νεφελοτήτων ἐ λέγει « Συγκεφαλαίων, κύριοι, τὴν πραγματείαν μου ταύτην ἐξάγω τὸ ἐξῆς συμπέρασμα: ὅτι διὰ τῆς ἐρεύνης τῶν νεφελοτήτων γινώσκωμεν τὴν ὕλην ἐν πάσαις ταῖς φάσεσι τοῦ ὄργανισμοῦ αὐτῆς. Παρουρισκόμεθα ἀπέναντι τοῦ σχηματισμοῦ τῶν κόσμων. Ἡ δημιουργία ἐξακολουθεῖ. Ἰπὸ τὴν ἄπειρον ποικιλίαν τῶν φαινομένων ἀνακαλύπτωμεν νόμον τινά, δύναμιν τινά ἐνικρίαν. Ἡ ἀποκαλυπτομένη αὕτη ἐνότης τοῦ σχεδίου, ἡ ἐνότης αὕτη τῆς αἰτίας, ὑψηλοτέρας καὶ μεγαλοπρεπεστέρας τοῦ μεγαλείου τοῦ ἔργου αὐτῆς, ἀποκαλύπτουσα ἡμῖν ἄπειρόν τινα Διάνοιαν ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς λέξεις ταύτας τοῦ φαλμφοῦ, τὰς μαρτυρούσας τὴν πίστιν τῶν πατέρων ἡμῶν « οἱ οὐρανοὶ διεγχοῦνται ὀύξαν Θεοῦ ».

Ἄλλος συγγραφεὺς ὁ Charles Richard τοσοῦτον ἀνυψώθη καὶ διὰ μόνης τῆς ἐπιστήμης πρὸς τὸν Δημιουργόν, ὥστε ἐν τῷ τέλει τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ « Περὶ τῆς Ἀρχῆς καὶ τοῦ Τέλους τῶν Κόσμων λέγει. « Καὶ νῦν φθάσαντες εἰς τὸ τέμα τοῦ ἡμετέρου ἔργου πῶς, διαλαθόντες περὶ τῶν νόμων τῆς Δημιουργίας, νὰ μὴ ἀνυψώσωμεν καὶ πρὸς ΕΚΕΙΝΟΝ, ὅστις κατέχει ἐν ἑαυτῷ ἅπαντας τοὺς νόμους τούτους; ὦ Ἐπιστήμη, οἰαδήποτε καὶ ὦτι τὰ θέματα, εἴτινα ἡμῖν διαφυλάττει, οὐδὲν οὐδέποτε θὰ κατορθώσῃς ἄνευ τῆς ΜΕΓΑΛΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἤθελεν εἶναι δυνατὸν ἐντελῶς νὰ ἐξηγηθῆ. Θύγατερ τοῦ Οὐρανοῦ ἀντί νὰ ἐλαττοῖς ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ἀνθρώπου τὴν τοῦ Θεοῦ ἐννοιαν ἀπ' ἐναντίας ἢ ὑψίστη Σου ἐντολῆ ἔσται πάντοτε, ἵνα, ἐξυμνοῦσα τὸ μεγαλεῖον Αὐτοῦ, μᾶλλον γνωρίζῃς Αὐτόν εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ὅμως ἐπ' ἐσχάτων, ἐφάνησαν ἄνθρωποι, οἵτινες ἀντί ν' ἀνεγείρωσι βωμοὺς τῇ Ἐπιστῆμῃ, ἥτις ἀνύψωσε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῷ θέσιν, ἥτις ἐξήγαγεν αὐτόν ἐκ τῆς κτηνώ-

δους καὶ βαρβάρου καταστάσεως διὰ τῆς παγίωσης τῆς ἐννοίας τῆς τοῦ ἀπείρου ὑπάρξεως, ἥτις ἔθικεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ διαδῆμα τῆς ἐπὶ πάντων τῶν ἐπιγείων ὄντων κυριαρχίας, παραποιοῦσι τὸν ἀληθῆ αὐτῆς προορισμὸν καὶ περιορίζουσι τὴν σφαιρὰν τῆς ἐνεργείας αὐτῆς ἐντὸς τοῦ στενωπῶτος γήρου τῆς ὕλης. Οὕτως ὁ Emili Ferrière, ὀμιλῶν περὶ Δαρβυνισμοῦ, τῆς πανόλους ταύτης τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, λέγει « Ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως τῶν ὄντων ἐξηγεῖ τὴν ἀρχὴν τῶν εἰδῶν ὡς πρὸς τὴν διαφορὰν τῶν χαρακτῆρων διὰ τῶν συνεχῶν τροποποιήσεων. Εἶς μόνος ὅρος ἀναγκαῖος ὑπάρχει: μακρὰ σειρὰ αἰώνων. Ἡ θεωρία αὕτη ἔχει πρὸς τούτους καὶ τὸ πλεονέκτημα νὰ ἐξηγῆ τὰ φυσικὰ φαινόμενα διὰ φυσικῶν αἰτίων, ἐξοστρακίζουσα οὕτω πᾶσαν θεολογικὴν θεωρίαν, τὴν πανώλην ταύτην τῆς Ἐπιστήμης. Διότι ἡ ἐπιστήμη οὐδὲν ἕτερόν ἐστι παρὰ ἡ ΕΞΟΛΙΣΜΟΣ τοῦ ΥΠΕΡΦΥΣΙΚΟΥ (l' élimination du surnaturel) ἐν τῇ ἐξηγήσει τῶν φυσικῶν φαινομένων ». Ἀπέναντι τῶν ὑβρεολογιῶν τούτων οὐδὲν ἄλλο ἀναλαμβάνομεν ν' ἀντεπωμεν, καθότι τ' ἀνωτέρω σαφῶς καταδεικνύουσι τὸ σαθρὸν τῶν ἐκφράσεων τούτων παρὰ τὸ: « Ἐπιστήμη ἄφες αὐτοῖς οὐ γὰρ οἶδα σὶ τί ποιοῦσιν »

Καὶ βάσιν μὲν τῆς θρησκείας δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἀθένειαν τοῦ ἀνθρώπου, διότι, καθὰ ἀνωτέρω εἶπομεν, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠδύνατο ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ γνωρίσῃ τὸ ἄπειρον, ἔπρεπεν αὐτὸ νὰ ἀποκαλύψῃ ἑαυτὸ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὅσον τέλειος καὶ ἂν ἐδημιουργεῖτο ὁ ἄνθρωπος, πάντοτε θὰ ἦτο πεπερασμένος, καὶ ἐπομένως πάντοτε δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ συλλάξῃ τὸ ἄπειρον. Μόνον τὸ ἄπειρον δύναται νὰ γνωρίσῃ ἑαυτὸ. Ἄρα διὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἄπειρον ἔπρεπε καὶ αὐτὸς νὰ γείνη ἄπειρος, ὅπερ ἀναγκαιῶς ἀδύνατον, διότι ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τὰ πάντα δύναται, διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης ἐν μόνον δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ ἕτερον ὄντα ὅσον ἑαυτῷ, διότι τότε τὸ ὄν τοῦτο, ἄπειρον ὄν, ἐξ ἀνάγκης θὰ περιώριζε τὴν θεϊαν ἀπειρίαν καὶ τότε τὸ θεῖον ἄπειρον θὰ περιέπιπεν εἰς τὴν τάξιν τῶν πεπερασμένων ὄντων, ὅπερ ἐξ ἀνάγκης ἀδύνατον. Ἐπειδὴ λοιπὸν

ἔπρεπεν ὁ Δημιουργὸς ν' ἀποκαλυθῆ τῷ ἀνθρώπῳ διὰ τῆς θρησκείας ὡς ἐκ τῆς ἐξ ἀνάγκης ἀδυναμίας τοῦ νοῦς αὐτοῦ δὲν ἀπατώμεθα, νομίζομεν, θεωροῦντες βάσιν τῆς θρησκείας τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀνθρώπου « Ἡ Δημιουργία ἔπρεπε νὰ συμπληρωθῆ εὐθὺς δι' ἀποκαλύψεως, ἥτις νὰ ἀδουρήσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἅμα εἰσελθόντα εἰς τὸν κόσμον καὶ καταστήσῃ αὐτὸν ἱκανὸν ν' ἀναπτύξῃ ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν αὐτοῦ, τὰ ἐνστίγματα καὶ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ. » (Guizot: Μελέται περὶ τῆς οὐσίας τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας). Ἄλλος δὲ συγγραφεὺς ὁ M. Laurant κατανοῶν τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀνθρώπου λέγει ὀλοὶ οἱ μεγάλοι συνήγοροι τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνεγνωρίσαν τὸ ἀνίσχυρον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος: τί λέγω; Το πνεῦμα ἡμῶν καίτοι ὑπὸ τοσοῦτων βοηθημάτων ὑποστηριζόμενον, εἴτινα ἀρύεται ἐκ τῶν παραδόσεων τῆς ἱερᾶς ἱστορίας καὶ τῶν σεβαστῶν τῆς θρησκείας ἀποκαλύψεων, ἀδυνατεῖ ὅπως ἐννοήσῃ τὴν ἀληθειαν ταύτην καθ' ὅλην τὴν ἀπέραντον αὐτῆς ἔκτασιν. « Συντίθεται μελετῶν τὸν Θεὸν ἐν τῇ αἰωνιότητι Αὐτοῦ. Συγγέεται καὶ σκοτίζεται ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆς παντοδυνάμειας Αὐτοῦ. Μάτην ἀγωνίζεται ἵνα συμβιβᾶσθῃ ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδέαν τῆς φοβερᾶς Αὐτοῦ δικαιοσύνης πρὸς τὴν τῆς ἀπείρου Αὐτοῦ ἀγαθότητος. Φρικτῶ ἀναλογιζόμενος, ὅτι ἡ ἀτίμος Αὐτοῦ πρόγνωσις περιλαμβάνει τὸ πᾶν, τὸ τε ἀγαθὸν καὶ τὸ πονηρὸν, τὰς κακίας ἡμῶν καὶ τὰς ἀρετάς. Πᾶν ὅ,τι πιστεύει, ἐνὶ λόγῳ, περὶ θεῶν τελειότητων, πιστεύει, τοῦτο μηδὲν δυνάμενος ἵνα κατανοήσῃ τὸ ἄπειρον αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἐπαίρομενοι ὑπὸ τῆς οἰήσεως ὑποθέτομεν, ὅτι ὁ ἀτομικὸς ἡμῶν λόγος, πάσης βοηθείας ἐστερημένος, ἠδύνατο ἀνυποστηρικτῶς ἵνα ὑψωθῆ μέχρι τούτων τῶν γνώσεων! Ἄλλὰ πῶς, ἐρωτῶ, ἤθελε δυνηθῆ οὐ μόνον ἵνα ἐφεύρῃ τὸν Θεόν, ἀλλ' ἵνα καὶ ἐπινοήσῃ αὐτὸν ποιούτον, οἷον ἡμεῖς γνωρίζομεν, δῆλον ὅτι μετὰ τῶν θαυμασιῶν Αὐτοῦ κατηγορουμένων, μεθ' ὧν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ μάτην ζητοῦμεν, ἵνα ἐννοήσωμεν Αὐτὸν καίτοι ἀδουχούμενοι ὑπὸ τοσοῦτων φώτων, ὧν εἴμεθα ὀφειλέται ταῖς κοινωνικαῖς παραδόσεσι καὶ αὐτῇ τῇ θρησκείᾳ; Πόσον αὐθάδης καὶ παράτολμος ἤθε-

λεν εἶναι ἡ φιλοσοφία, ἀξιόσωσα, ὅτι ἡδύνατο ἕνα δημιουργήσῃ τὸ θαύμα τούτο, ἢ ἀνανεώσῃ αὐτό.» (M. Laurant. Εἰσαγωγή εἰς τὴν φιλοσοφίαν). Βυσιν δὲ τῆς ἐπιστήμης τὸν ἀκόρεστον τοῦ ἀνθρώπου πόθον τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθοῦς.

Ἐντεῦθεν ἔπεται, ὅτι ἡ τε Θρησκεία καὶ Ἐπιστήμη ἔχουσιν ὅρια ὠρισμένα τῆς ἐνεργείας αὐτῶν. Καὶ ἡ μὲν θρησκεία προχωρεῖ μέχρι τοῦ σημείου, πέραν τοῦ ὁποῦ οὗ ἄνθρωπος δύναται τὰ ἐνηργήσῃ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων, ἡ δὲ Ἐπιστήμη προχωρεῖ μέχρι τοῦ σημείου, πέραν τοῦ ὁποῦ ἔχει ἀνάγκη ὑποστηρίξεως καὶ βοήθειας. Καὶ το μὲν πλήρωμα τῆς θρησκείας ἐστὶ τὸ σύνολον τῶν ἀληθειῶν, αἵτινες δὲν δύναται νὰ γνωρισθῶσι διὰ μόνης τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, καὶ δυνάμεως· ἦτοι αὕτη ἐμπεριέχει τὸ Ἠὼς τῶν ὄντων, (ὁπλ: τὸ ἀκατόληπτον), ἡ δὲ μορφή, ὅφ' ἦν ἐκδηλοῦται τὸ σύνολον τῶν ἀληθειῶν αὐτῆς ἐστὶ τὸ Δόγμα καὶ τὸ Μυστήριον. Τὸ δὲ πλήρωμα τῆς ἐπιστήμης ἐστὶ τὸ σύνολον τῶν ἀληθειῶν, αἵτινες δύναται νὰ γνωρισθῶσι καὶ διὰ μόνης τῆς χρήσεως τῶν λογικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, ἦτοι αὕτη ἐμπεριέχει τὸ Διατί τῶν ὄντων (ὁπλ: τὸ κατόληπτον), ἡ δὲ μορφή, ὅφ' ἦν ἐκδηλοῦται τὸ σύνολον τούτων τῶν ἀληθειῶν ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις καὶ ἡ κατάληψις. Κύριον δ' ἀντικείμενον ἀμφοτέρων καὶ κέντρον τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἐστὶν ὁ Θεός. Ἄρα θρησκεία καὶ ἐπιστήμη συμβοηθῶνται ἀλλήλαις, ἡ ἑτέρα χρησιμεύει ὡς συμπλήρωμα τῆς ἑτέρας καὶ ἀμφοτέραι συμπληροῦσι τὸ ὅλον οἰκονομῆμα τῆς καθόλου γνώσεως τῆς ἀληθείας.

Ἐν τούτοις ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι καίτοι ἀμφοτέραι τὸν αὐτὸν σκοπὸν προτίθενται νὰ ἐκπληρώσωσι, καίτοι διὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ αὐτῶν συνεργασίας ἐγνωρίσθησαν τῷ ἀνθρώπῳ αἵ τε ἀρνητικαὶ καὶ θετικαὶ θεῖαι τελειότητες, οἷαι ἡ ἀπειρία, ἡ ἀυλότης, τὸ ἀναρχον, ἡ παντοδυναμία, ἡ πανσοφία, ἡ παναγαθότης, ἡ πανδικαιοσύνη ἡ πανευσπλαγχνία, οὐχ ἦττον ὁμοίως, σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν θέσιν, ἣν ὀφείλουσι νὰ κατέχωσι, τὰ πρωτεῖα ὀφείλονται τῇ θρησκείᾳ,

διότι αὕτη καὶ μόνη, πλὴν τῶν ἄλλων τοῦ Θεοῦ ἰδιότητων, ὠνόμασε τὸν Θεὸν Πατέρα τοῦ ἀνθρώπου. «Καὶ Πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· Εἷς γὰρ ἐστὶν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. Κεφ. ΚΙ'. § 9)

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁρῶν γίνεται, ὅτι οὔτε ἡ Ἐπιστήμη πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ καταβάλῃ καὶ καταστρέψῃ τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, οὔτε ἡ θρησκεία νὰ ποδοπατήσῃ καὶ καταπνέξῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου τῶν ἀνθρώπων διάσκεψιν, ἦτοι τὴν ἐπιστήμην. Ὄφειλουσι πάντοτε ἀμφοτέραι ν' ἀποφεύγωσι τὴν σύγκρουσιν, ἵνα μήποτε τὸ σκάφος τῆς προόδου καταβυθισθῇ· διότι, ὅπως ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου μαρτυρεῖ, ὅπου ὑπάρχει τάσις πίεσεως καὶ καταστροφῆς τῆς ἑτέρας τῶν δύο ὑπὸ τῆς ἑτέρας, ἐκεῖ πάντοτε παρατηρεῖται δέσμευσις τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, φθισίσις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως, φανατισμὸς καὶ ἐξαχρείωσις ἀποσύνθεσις καὶ κατὰπτωσις τῶν κοινωνιῶν· ἡ νύξ τοῦ ἀγίου Βαρθολομαίου τῷ 1572, ἐπὶ παραδειγματι, καὶ ἡ δ.κ.η τοῦ Γαλιλαίου ἀφ' ἑνός, ὁ παχυλὸς ὕλισμὸς, ὅστις καταλιμαίνεται σήμερον τὰ πνεύματα καὶ ἡ μεγίστη πρὸς τὴν θρησκείαν ἀδιαφορία ἀφ' ἑτέρου, ἀδιαφορία, ἣτις ἐστὶ τὸ ἄμεσον προῖον τῆς δ.η.θ.ν.υ.ψ.η.λ.η.ς.μ.ο.ρ.φ.ώ.σ.ε.ω.ς τῶν τε κοινωνιῶν καὶ τῆς οἰκογενείας, ἀπεικονοῦσι τὰ κακὰ ἀποτελέσματα, αἵτινα παράγονται, ὅταν ἡ πάλη μεταξὺ τῶν δύο τούτων στοιχείων ὑφιστῆται, ἀντὶ τῆς ἁρμονικῆς καὶ προόδου αὐτῶν συνεργασίας καὶ συνενώσεως.

Ἀμφοτέραι λοιπὸν ὀφείλουσι νὰ βαδίζωσι παραλλήλως καὶ πάντοτε ἐντὸς τῶν διακεχωραγμένων ὁρίων αὐτῶν. Ἡ δὲ ἀπὸ κοινοῦ συνεργασία τῆς τε θρησκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης παράγουσα ὡς ἄμεσον προῖον τὴν ἠθικοδιανοητικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀνάπλασιν καὶ ἄγουςα αὐτὸν πρὸς τὴν ἀληθῆ πρόοδον καὶ τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν, καθίστησιν αὐτὸν οὐ μόνον εὐδαμονα ἐν τῇ παλαιστρα ταύτῃ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ μακάριον ἐν τῇ αἰωνιότητι ἣτις ἐστὶν ἡ μόνη αἰωνία καὶ ἀληθῆς τοῦ ἀνθρώπου πατρίς, ὁ μόνος ἀληθῆς καὶ τελικὸς αὐτοῦ προορισμὸς. Ἀληθῆς λοιπὸν θρησκεία καὶ ἀληθῆς ἐπιστήμη εἰσι τὰ δύο μόνα μέσα, δι' ὧν ὁ ἀνθρώπος διηνεκῶς ἐνταῦθα προοδεύων, δύναται ἀσφαλῶς νὰ φθάσῃ εἰς τὸν προορισμὸν, εἰς ὃν ὁ Πλάστης ἀπ' αἰῶνων προώρισεν αὐτόν.

ΠΕΡΙΟΔΙΑΙ ΕΝ ΠΕΡΣΙΑΙ

(Ἴδε σελ. 1104 τεύχος ΛΕ'.)

Ἴνα συμμορφωθῶ εἰς τὴν φιλοκαλίαν τῆς Περσικῆς Αὐλῆς, κατὰ τὰς περιστάσεις μετεβάλλον τὸν συνήθη τρόπον μου προσθέτων χρώματα ζωρότερα καὶ λεπτομερείας τελειότερας εἰς τὰς σχεδιογραφίας μου, δι' ἃς ἔτυχον μεγάλων φιλοφρονήσεων καὶ γενναίων δώρων.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξίν μου ἐν Τεχεράνῃ, ἐπαρουσιάσθην εἰς τὸν Χατζι-Μιρζά-Ἀγᾶ, πρωθυπουργὸν τοῦ Σάχου. Διὰ σκοτεινῶν καὶ στενῶν διαδρόμων καὶ διὰ χθαμαλῶν θυρῶν εἰσῆλθον εἰς οἰκίαν λίαν ἀπλῆν ἔνθα εὔρον τέλος

τοῖς περὶ τίνος ἐπρόκειτο· ἀμέσως οἱ ἐργάται ἤρξαντο τοῦ ἔργου καὶ ὁ πύργος συνεπληρώθη ἐντὸς ὀλίγων ὥρων. Ἐπανελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μέρος ὁπότεν πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀναχωρήσει ἐξεπλάγη ἰδὼν ἐν θέσει οὐ πρὸ πολλοῦ κενῆ καὶ γυμνῆ πύργου ὡς διὰ μαγείας κτισθέντα καὶ στραφεῖς πρὸς ἕνα τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ εἶπεν. «Τί φρονεῖς περὶ τοῦ ἀρχιτέκτονός μου;» Ὁ ἀξιωματικὸς μισῶν τὸν ἀρχιτέκτονα ἀπήντησεν ὅτι τὸ ἔργον ἦτο ἐλλειπέες· καὶ μανιώδης ὁ βασιλεὺς ἀνέκραξε: «Ναὶ ἐλλείπει ἡ κεφαλὴ μεγάλου ζώου. Διατάσσω νὰ τεθῇ ἡ κεφαλὴ ἐκεῖνου.» Καὶ ὄντως ἀποκεφαλίσθέντος τοῦ ἀρχιτέκτονου, ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐτέθη ἐπὶ τοῦ πύργου. Ἄλλοι περιηγηταὶ ἀφηγοῦνται κατὰ διάφορον τρόπον τὸ τέλος τοῦ ἀνεκδότου τούτου.

Ἡ Ἰσπαχὰν ἔχει ἔμμεσον ἐμπόριον μετὰ τῶν Ἰνδιῶν, τοῦ Ἀφγανιστάν, τῆς Σινικῆς, τῆς Τουρκίας, τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ἐξω τῆς πόλεως ὑπάρχει ἡ κομφὴ γέφυρα Δζούλφα ἔχουσα 34 ἀψίδας, ἐκατέρωθεν δὲ στοὰς θολοτὰς πρὸς διαφύλαξιν τῶν πεζῶν ἀπὸ τῆς βροχῆς. Ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ τῶν χαλιφῶν τοῦ Βαγδατίου ἐγένετο πρωτ. τοῦ Ἰράκ-ἀδζεμί καὶ ἔκτοτε ἠῤῥῆσε μεγάλως. Τῷ 1387 λεηλατηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου ἀνφοδομήθη ὑπὸ Ἀββᾶς τοῦ Α'. καὶ μετετρέπη εἰς πρωτεύουσαν τῷ 1589 μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Φέτχ-Ἀλῆ-Σάχ (1798), ὅστις μετήνεγκε τὴν καθέδραν του εἰς Τεχεράνην ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον ἐποπτεύσῃ τὰς κινήσεις τῶν Ρώσων ἐπὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἐπὶ Ἀββᾶς τοῦ Α'. εἶχε κατὰ τινὰς γεωγράφους 600,000 κατ. ἐνῶ τὴν σήμερον ἔχει μόλις 100,000 ἐν οἷς καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἀρμένιοι ἐν ἰδιαιτέrais συνοικίαις οἰκοῦντες. Λεηλατηθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν Ἀφγανῶν τῷ 1422, ἔμεινεν ἐξησθενημένη μὴ ἐπιτυχουσῶν τῶν πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῆς προσπαθειῶν τοῦ Ναδῖρ-Σάχ καὶ τοῦ Φέτχ-Ἀλῆ-Σάχ.

τὸν ὑπουργὸν, γέροντα λίαν δυσειδῆ ἀλλὰ πολὺ κομφῶς ἐνδεδυμένον χιτῶνα ἐκ λαχωρίου λαμπροτάτου. Φυσικῶς μὲ ἠρώτησεν ἐν πρώτοις πῶς ἦτο ὁ ἐγκέφαλός μου, δι' ὅφους ἀρκούντως σκυθρωποῦ, ὅπερ ἐφαίνετο ἰδιάζον εἰς τὴν φύσιν του, ὡσεὶ τὸ πράγμα· ἦτο ἀσήμαντον καὶ δὲν εἶχεν ἀνάγκη νὰ πληροφορηθῇ· καὶ ἐνῶ ἐδίσταζον νὰ ἀπαντήσω, ὡς συνήθες, εἰς τὴν ἐπερώτησιν ταύτην εἰς ἣν ἡμῖν εἰσέτι ἀδαῆς, ἤρξατο ὀμιλῶν περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν κατασκευάζονται τὰ τηλεβόλα. Ἡ πρὸς τὰ τηλεβόλα κλίσις του ἦτο δι' αὐτὸν πάθος, διότι τὸ ὄπλοποιεῖον τῆς Τεχεράνης δὲν εἶχε εἰμὴ τρία τηλεβόλα καὶ ὀλίγα τεθραυσμένα πυροβόλα·— τοῦτο δὲν ἐκώλυσε τὸν ἐν Λονδίνῳ ἀρχαῖον ἀπεσταλμένον τῆς Περσίας νὰ βεβαιώσῃ τὸν Σάχην ὅτι τὸ ὄπλοποιεῖον αὐτοῦ ἦτο πολὺ πλουσιώτερον ἀπὸ τοῦ Woolwich. Εἶναι ὅμως ἀληθές ὅτι ὁ Χατζι-Μιρζά-Ἀγᾶ ἐφρόντιζε νὰ κατασκευασθῶσι τηλεβόλα μεγάλης ὀκτικῆς. Ἠγάπα δὲ τοσοῦτ' ὄπλοποιεῖον ὥστε ἐπεθύμει νὰ ταφῇ ἐντὸς αὐτοῦ. Ὁ ἀρειμάνιος οὗτος ὑπουργὸς ἦτο ἐν τούτοις δερβίσης, καταγωγῆς ταταρικῆς. Πρὶν γείνη πρωθυπουργός, ἦτο παιδαγωγὸς τοῦ νῦν Σάχου, ὅστις παρεῖχεν αὐτῷ μεγάλην ἐμπιστοσύνην, καίτοι λέγεται ὅτι ἦτο ἐκ τῆς αἰρέσεως τῶν Σοφῆ (ἀσκητῆς).

Ἡ Τεχεράνη, (1) ὡς ἦδη εἶπον, διέψευσε πολλὰς ἐλπίδας μου, καὶ λίαν ταχέως ἐλυπήθην διὰ τὸν κόπον ὃν κατέβαλλον ἵνα φθάσω εἰς τὸ κέντρον τοῦτο τοῦ κόσμου· τέλος, ἐκυριεύθην ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἐπανιδῶ τὴν χῶράν μου, ὡς καὶ πάντες οἱ συνοδεύοντές με συμπατριῶταί μου. Τὰ ἐθνικὰ ἄσματα, ῥωσικοῦ στρατιωτικοῦ

(1) Ἡ Τεχεράνη πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Ἰράκ-Ἀδζεμί καὶ τοῦ βασιλείου τῆς Περσίας, ἀπὸ τοῦ 1798, κειμένη ἐν ταῖς μεσημριναῖς ὑπὸ ὑψοῦσιν τοῦ Ἐλβούρου ὄρους καὶ 78 ὥρας ἀπέχουσα τῆς Κασπίας θαλάσσης ἔχει περίμετρον 5 ὥρων. Περὶ τὴν πόλιν ὑπάρχει ἰσχυρὸν τεῖχος, ἐντὸς δ' αὐτοῦ δευτέρα πόλις ὀχυρωτέρα καὶ καλουμένη Ἀράχ, περιέχουσα τὸ μεγαλοπρεπέστατον καὶ πολυτελέστατον παλάτιον τοῦ Σάχου, ἔχον μετὰ τῶν περὶ αὐτῷ τερπνῶν κήπων τριῶν ὥρων περιφέρειαν, ἐξ μεγάλας ἀγορᾶς, διακόσια λουτρὰ, διακόσια μεγάλα χάνια, ἐργοστάσια ταπήτων κτλ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κλίμα τῆς πόλεως

τινος τάγματος ἐν Τεχεράνη, ὅπερ μετ' οὐ πολὺ ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ῥωσσίαν, ἠΰξανον τὴν ἡμετέραν μελαγχολίαν, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ νύξ κατελάμβανεν ἡμᾶς συμποσομένους εἰς ἐπτακοσίους ἐντὸς τῶν προσγαίων κατεστραμμένου ξενῶνος.

Ὁ Σάχης ἔσχε τὴν καλοσύνην τοῦ νὰ μὲ διαβιάσῃ ὅτι ἐπεθύμει νὰ σχεδιαγραφῆσθαι τὸ σκεπτόν αὐτοῦ πρόσωπον, παραχωρῶν μοι πρὸς τοῦτο τὴν ἔννοιαν τοῦ νὰ τύχῃ συνεντεύξεως μετ' αὐτοῦ. Ὁνειρευόμην πολὺν χρόνον ἀκρόασιν τοῦ Σάχου· ἐνῶν δὲ ἀπέβαλλον τὰς περὶ Περσίας ἀπάτας μου, ἐπέμενον ἐλπίζων περιεργόν τι καὶ μεγαλοπρεπές· ἀλλ' ὀφείλω νὰ εἶπω ὅτι οὐδὲν τούτων ἐγένετο. Ὑπήκουσα εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ πρίγκηπος, καὶ ἐγενόμην δεκτὸς εἰς ἀκρόασιν κατὰ Δεκέβριον, ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας, *meidār*, ὅπου εὔρον αὐτὸν καθήμενον κατὰ γῆς, ἐπὶ λαγουρίου, ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῶν ἰδιωτικῶν ὑποδοχῶν, Ὁ Μιρζᾶ-Μασσοῦδ, ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ὁ Μιρζᾶ-Μπαμπᾶ, ἱατρὸς αὐτοῦ, ἴσταντο ὄρθιοι πλησίον του· διότι, ἐξαιρέσει τῶν πρέσβειων, οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ καθήσῃ ἀπέναντι τοῦ Σάχου.

Κατ' ἀρχὰς, ὁ Μωχαμμέτ-Σάχ μοι ἐφάνη εἰς ἐκ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων. Ἦτο παχὺς, μεσαίου ἀναστήματος καὶ ἄνευ ἐκφράσεως· εὔρον ὁμῶς αὐτὸν λίαν ἀξιαγάπητον, καὶ εὐγενῆ τὸς τρόπους. Διότι θεωρήσας λίαν ἐπισταμένως τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος ἦν τῷ ἐδώρησά, διέταξε πάραυτα τῷ Μιρζᾶ-Μασσοῦδ νὰ θέσῃ αὐτὴν ἐντὸς θήκης. Ὅτε δὲ ἀπελογοῦμην ἐπὶ τὸ ὅτι δὲν προσήνεγκον αὐτῷ τὰς λιθογραφίας τῆς αυτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ἃς παρήγγειλον νὰ μοι πέμψωσιν ἐκ Πετροπόλεως τῇ θελήσει αὐτοῦ, διότι ἔμαθον

κατὰ τὸ θέρος εἶναι θερμότατον καὶ νοσῶδες, ὁ Σάχης μετὰ τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν πλουσίων μεταβαίνει εἰς Σουλτανιέ· ὅθεν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐλαττοῦται ἀπὸ 150,000 εἰς 100,000. Ἡ Τεχεράνη εἶναι ἀρχαῖα πόλις καὶ ἐκτισμένη παρὰ τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων Ῥαγῶν. Ἡ πόλις αὕτη καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀφγανῶν, ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ Κερίμ-Βεκίλ-χάν τῷ 1761.

ὅτι τὰς εἶχεν ἰδεῖ, μοι ἀπεκρίθη ὅτι εἶχε δωρήσει ταύτας εἰς τὸν ἀδελφὸν του Καχραμάν-Μιρζᾶ. Τέλος ὁμῶς ὁ Μιρζᾶ-Μασσοῦδ μοι εἶπεν ὅτι ἔπρεπε νὰ φέρω τὰς εἰκονογραφίας ταύτας. Ὁ Σάχης μὲ ἠρώτησεν ἄνευ προοιμίου, περὶ τοῦ ἐγκεφάλου μου, καὶ τί περιεῖχε τὸ χαρτοφυλάκιον ὅπερ ἀφῆκα πλησίον μου.

« Χάρτην λευκὴν, ἀπεκρίθη, ἐφ' οὗ μέλλω νὰ ἱχνογραφῆσθαι τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, ἐὰν συγκατατεθῇ εἰς τοῦτο. » Ἀπεκρίθη λίαν χαριέντως ὅτι ἦτο πρόθυμος, καὶ τῷ ὄντι ἐσοποθετήθη μείνας ἀκίνητος ἐπὶ εἴκοσι σχεδὸν λεπτά. Ἀλλὰ, πρὶν ἀρχίσω, ἔσχε τὴν ὑπερτάτην εὐμένειαν τοῦ νὰ διατάξῃ μίαν καθέκλαν δι' ἐμέ, ὅπερ ἀπέκρουσα ἐγὼ κάμπων τὰ γόνατα κατὰ γῆς, καὶ θέτων ἐπὶ τῆς καθέκλας μολυβδοκόνδυλα καὶ κονδυλομάχαιρον, λέγων λίαν ταπεινῶς ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ νὰ κἀθῆμαι κατὰ γῆς ἐναντι τοῦ *Κηπλεὶ ἀλέμ* (τοῦ ἀντικειμένου εἰς ὃ στρέφονται τὰ βλέμματα τοῦ κόσμου); ἦτο ἤδη μέγιστον δι' ἐμέ. Ἡ φράσις αὕτη καὶ ὄλαι αἰ κινήσεις μου ἐφάνησαν ἀρέσκουσαι τῷ βασιλεῖ· διότι, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς παρουσίας μου, δὲν ἔπαυσεν ἐπαινῶν με τουρκιστὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὑποθέτων πιθανῶς ὅτι ἐνόουν ὀλίγον τὰ λεγόμενα, ἢ ὅτι θὰ ἐπανέλεγον μοι κατόπιν ταῦτα οἱ ἄλλοι.— Ἡ τουρκικὴ εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς αὐλῆς, διότι οἱ Καδζάρ, (1) βασιλεύουσα δυναστεία εἰσὶ καταγωγῆς τουρκικῆς.— Εἰς τοὺς ἐπαίνους τούτους, οἱ παρόντες ἀπῆντων πάντοτε, μὲ ὕφος ὁμῶς ἀμέριμον:

(1) Οἱ Καδζάρ, δυναστεία τουρκομανικῆ, βασιλεύουσα νῦν ἐν Περσίᾳ ἔχει ὡς ἀρχηγὸν τὸν Μωχαμμέτ-Χασάν, υἱὸν ἐνὸς τῶν διοικητῶν τῆς Μαξενδεράν, ὅστις καταστάς ἀνεξάρτητος κατὰ τὸ 1748, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θαμάσπ-Κουλί-Χάν, ἐβασίλευε μόνον ἐπὶ τῶν βιρσιῶν ἐπαρχιῶν (Μαξενδεράν, Γκιλάν, Ἀστεραβὰδ), καὶ πολέμησας διαφόρους ἀντιζήλους, ἰδίως τὸν Κερίμ Χάν, ἐγκατέστη μετὰ τῶν ὀπαδῶν του ὀριστικῶς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Περσίας τῷ 1794.— Τὸ ὄνομα Καδζάρ, ὅπερ ἐν τῇ τουρκικῇ σημαίνει *φυγὰς*, ἐφηρμόσθη κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς λειποτάκτας τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ εἰς οὓς Ἀβθᾶς ὁ Α'. ἔδωκεν ἄσυλον περὶ τὰ τέλη τοῦ 1817. αἰῶνος, ἐγκατασταθέντας πηλυαρίθμους εἰς Μαξενδεράν, διὰ νὰ σχηματίσωσιν ἐκεῖ φυλὴν ἀξιόλογον.

« *Μπι.λ.λ.*, φανερώς, » ποιῶντες ἐδαφιαίας ὑποκλίσεις. Βραδύτερον ἄνθρωποι ὀλίγον καλοκάγαθοι, ἢ ζηλότυποι ἐκ τῶν ἐπιτυχιῶν μου, ἢ διὰ νὰ περιστείλωσι ἐντὸς τῶν δικαίων ὁρίων τὴν κολακευθεῖσαν κενοδοξίαν μου, μοι ἔλεγον ὅτι ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἔλεγε τὰ αὐτὰ καθ' ὅλας τὰς ἀκρόασεις ἃς παρεῖχεν εἰς τοὺς ξένους.

Πρὶν μὲ ἀποχαιρετήσῃ, ὁ βασιλεὺς ἐξήτασε τὰς σκιαγραφίας διαφόρων εὐγενῶν Περσιῶν, σχεδιασθείσας ἐκ μνήμης ἢ ἐξ ἀντικειμένων, καὶ μετὰξὺ ἄλλων τὴν εἰκόνα τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ προσφιλεστάτου αὐτοῦ Χαδζι-Μιρζᾶ-Ἀγᾶ. Ἀνεγνώρισεν ὅλας αὐτάς, καὶ μὲ προέτρψε νὰ ζητήσω ἀκρόασιν ὅτε ἦελον. Τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπραξά ταχέως.

Τὴν ἡμέραν τοῦ Βαϊραμίτου μετέβημεν εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ νὰ προταγορευώμεν τὸν Σάχην. Ἀφοῦ ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια ἡμῶν, ἐκάθησεν ἐπὶ θρόνου ἐκ λευκοῦ μαρμάρου κεχρυσωμένου καὶ γλυπτοῦ, ὄντος εὐρυχώρου ἀναβάθρου περικυκλωμένου ἐκ στυλίσκων καὶ ὑποστηριζομένου ὑπὸ τῶν *διβ* καὶ τῶν *περί*, (1) ἐντὸς αἰθούσης ὀλίγον ὑψηλοτέρας τοῦ ἐδάφους, καὶ ἦς ἡ μία τῶν πλευρῶν, σχεδὸν ὀλοκλήρως ἠνεωγμένη, ὡς ἡ σκηνὴ τοῦ θεάτρου, ἐπέτρεπε νὰ βλέπῃ τις ἀνακτορικὴν αἴθουσαν, ἔνθα ἴσταντο οἱ βασιλοπαιδες, οἱ ἀνώτεροι λειτουργοί, οἱ μολλάδες οἱ χάναι, οἱ τακτικοὶ στρατιῶται, ἢ στρατιωτικὴ μουσικὴ καὶ οἱ Ἀφγανοὶ ὄμηροι. Ἡ τοῦ θρόνου αὕτη αἴθουσα εἶναι ἡ ὡραιότατη ἐξ ὅσων εἶδον ἐν Περσίᾳ, τὸ δὲ ἀραβικῆς κατασκευῆς αὐτῆς ἐσωτερικὸν κομψότατον. Αὕτη τοῦλάχιστον ἡ ἐντύπωσις, ἦν μοι παρήγαγε, πρὸ πάντων ὅτε, βραδύτερον, ἐξήταζον λεπτομερῶς πειρώμενος ματαίως νὰ σκιαγραφῆσω αὐτήν· Ἡ ἐπιχειρήσις ἦτο λίαν πολὺπλοκος. Ἡ ὑψηλὴ ὀροφὴ σύγκειται ἐκ πολλῶν θόλων λαμπροτάτων, ὧν τὸ γενικὸν διάγραμμα εἶναι δυσκολώτατον νὰ κατανοηθῇ, διότι αἱ διαφοραὶ γραμμαὶ ἀπόλλυνται ἐντὸς ἀπειρῶν κομψῶν ζωγραφιῶν, ποικιλοχρῶν, κε-

(1) *Διβ*, πνεῦμα κακοποιῶν παρὰ τοῖς Πέρσαις· καὶ *περί*, ἀγαθοποιῶν μεταξὺ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων.

χρυσωμένων, ἀναπαριστανουσῶν ἄνθη, γυναῖκας καὶ ἵππεῖς, καὶ ἐντὸς παραδόξων σταλακτικῶν, πεποικιλμένων διὰ χρυσοῦ καὶ διαφόρων χρωμάτων, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ὁ τεθαμβωμένος ὀφθαλμὸς ἀποπλανᾶται.

Εἰς τὸν βυθὸν τῆς αἰθούσης, ὀπισθεν τοῦ θρόνου, ἀντὶ τοίχου ὑπῆρχε παμμεγέθης θολοτῆ θυρίς, ἦς αἱ ὕλοι, κεχρωματισμένοι καὶ λεπτότατοι, παριστάνουσι διάφορα ἄνθη. Οἱ δύο παράπλευροι τοῖχοι, ἀποτελούμενοι καὶ οὗτοι ἐκ κοιλωμάτων, εἰσὶ πλήρεις, ὡς οἱ θόλοι, εἰκόνων καὶ χρυσωμάτων ἀπαστραπτόντων. Ἐπὶ τῆς βάσεως των, ἦτις εἶναι, ὡς ὁ θρόνος, ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, εἰσὶν ἐλαιογραφημένα παράδοξα καὶ ποικίλα φυτά. Τὸ μάρμαρον τοῦτο εἶναι διαφανές καὶ τοσοῦτον λεπτόν ὥστε ἐκλαμβάνεται ὡς εἶδος τι ἀλαβάστρου.

Αἱ μικραὶ, χθαμαλαὶ καὶ στεναὶ θύραι τῶν παραπλευρῶν τοίχων καὶ τοῦ ἐδάφους, εἰσὶν ἐκ μωσαϊκοῦ, ἐλεφαντόδοντος χρωματιστοῦ καὶ φυσικοῦ, γαλκοῦ, μολύβδου καὶ ζάμβικος (σεντέφι). Τέταρτον τοῖχος, ὡς εἶπον, δὲν ὑπάρχει ἐντὸς τῆς αἰθούσης ταύτης. Λεπτοὶ στυλίσκοι ἐκ χρυστάλλου ἢ μᾶλλον ἀποτελούμενοι ἐκ στενῶν καθρεπτῶν, ὑποστηρίζουσι τὴν ὀροφὴν, ὑπάρχει δὲ καὶ παραπέτασμα, ὅπερ, ἀνοικτὸν ὄν κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἡμέραν, ἐπιτρέπει νὰ βλέπωσιν τὴν πλήρη ἐορταζόντων αὐλήν.

Σταθεὶς πλησίον τῆς αἰθούσης τοῦ θρόνου, ἐβλεπον τὸ θέαμα τῆς αὐλῆς, στερούμενος πρὸς μεγάλην μου λύπην, τῆς ὄψεως τοῦ βασιλέως. Παρετήρουν δὲ πρὸς τούτους ὅτι ἐκεῖνοι ἐκ τῶν παριστανουσῶν πρὸς οὓς ὠμίλει ὁ Μωχαμμέτ-Σάχ, ἀπεκρίνοντο αὐτῷ λίαν φωναλέως οὐδόλως ματακινούμενοι τῆς θέσεως αὐτῶν. Εὐθὺς δὲ τότε ποιητῆς τις σταθεὶς ἐν τῷ μέσῳ ἀπήγγειλε γεγονυῖα τῇ φωνῇ λατρὸν περσικὸν ποίημα ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ.

Καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν διάρκειαν τῆς τελετῆς ταύτης, τὰ ὠτά μου ἐταράχθησαν μεγάλως ὡς καὶ τὰ νεῦρά μου ἐκ τῶν ἤχων μουσικῆς ἀηδεστάτης. Παρὰ τῷ τόπῳ ὅσον ἐγένετο τὸ *σε.λᾶμ* (χαιρετισμὸς), ἐλεεινοὶ τινες Πέρσαις μουσικοὶ ἐσάλπιζον διὰ μεγάλων σαλπίγγων, κτυποῦντες ἰσχυρῶς κρόταλα καὶ βρυχώμενοι δι' ἀσκῶν (γκάι-

μεθ' οὗ συνεσχετίσθην καὶ συναναστρέφην! Τέλος ἡ χιὼν ἤρχισε νὰ τήκηται, καὶ αἱ ὁδοὶ ἀπέβησαν εὐδιάβατοι.

Αἱ ἀνία καὶ ἡ ἀπαγοήτευσίς μου, συνετέλουν πολλάκις ν' ἀναστενάζω ἐν Ῥωσσίᾳ. Ἀπεφάσισα νὰ ἐγκαταλείπω τὴν Τεχεράνην κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Φεβρουαρίου, νὰ διανύσω εἰς εἴκοσιν ἡμέρας τὸ μεταξὺ Τεχεράνης καὶ Ταυρίδος διάστημα, καὶ νὰ μείνω δύο ἑβδομάδας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἵνα φθάσω εἰς Τιφλίδα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου. Ἦλπιζον ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ ὁδὸς τοῦ Καυκάσου θὰ ἦτο εὐδιάβατος, ἔχων ἀπόφασιν, ἐν ἐναντία περιπτώσει, ν' ἀφήσω τὸ ὄχημά μου καθ' ὁδὸν καὶ ν' ἀρκεσθῶ εἰς τὰ μέσα τοῦ ταχυδρόμου. Πρέπει νὰ ὑπομνήσω ἐνταῦθα τὴν ὀκταήμερον κάθαρσιν μεταξὺ Ταυρίδος καὶ Τιφλίδος ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ἀράξου, τοῦ θλιβεροῦ τούτου ποταμοῦ τοῦ ὑπομιμήσκοντος τὴν στύγα καὶ ἔχοντος κοίτην διερχομένην διὰ γυμνῆς καὶ πετρώδους πεδιάδος.

Τὴν 31 Ἰανουαρίου, μετέβην διὰ τελευταίαν φοράν εἰς τὰ ἀνάκτορα, διὰ νὰ σκιαγραφήσω ἔτι μίαν εἰκόνα τοῦ Σάχου καὶ νὰ τὸν ἀποχαιρέτησω. Ἡ Α. Μεγαλειότης μὲ ἠύχαριστησε δ' ὑποχρεωτικότητων, φιλοφρονήσεων καὶ κολακευτικῶν λέξεων· εἶτα διέταξε νὰ φέρωσι τὰς ἰχνογραφίας μου, καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ διορθώσω αὐτὰς προσηκόντως. Ἐκάθησα λοιπὸν ἔμπροσθεν τοῦ Σάχου, καὶ μετέβαλλον, τὰ μέρη ἅτινα εὕρισκον ἔλλειπῆ. Παρετήρησα μόνος μου ὅτι εἶχον σκιαγράφησει τὴν κόμην πολὺ μακράν, καὶ ὅτι τὸ ἐλάττωμα τοῦτο δὲν ἠδύνατο δυστυχῶς νὰ διορθωθῆ· ἀλλ' ἀπήντησεν ὅτι τοῦτο ἦτον ὀλίγον σπουδαῖον, καὶ ἐφάνη καταγοητευμένος ἐκ τῆς ἐργασίας μου.

Ἐπωφελήθην ἐκ τῆς εὐαρεσκείας ταύτης καὶ τὸν παρεκάλεσα ἐπὶ τούτῳ νὰ καθήσῃ καλλίτερον ἔτι ὅπως τὸν ἰχνογραφήσω ἐκ νέου. Εὐχαρίστως συνήνεσεν εἰς τὴν παράκλησίν μου ταύτην καὶ ἐκάθησεν ὡς ἐπεθύμουν. Μοὶ πρότεινε κατὰ πρῶτον νὰ ἰχνογραφήσω τὴν προτομὴν του, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀντέτεινα ὅτι τοῦτο ἦτο ὀλίγον σπουδαῖον. « Καλῶς, καλῶς, » μοὶ ἀπήντησεν· « ὅπως θέλετε, ὑμεῖς γνωρίζετε καλλίτερον ἐμοῦ. » Ἀκολούθως ἤρχισε νὰ ὀμιλῆ, μετὰ τῶν ἐξόχων ἀυλικῶν τῶν καθημένων εἰς τὴν ἄλλην γωνίαν

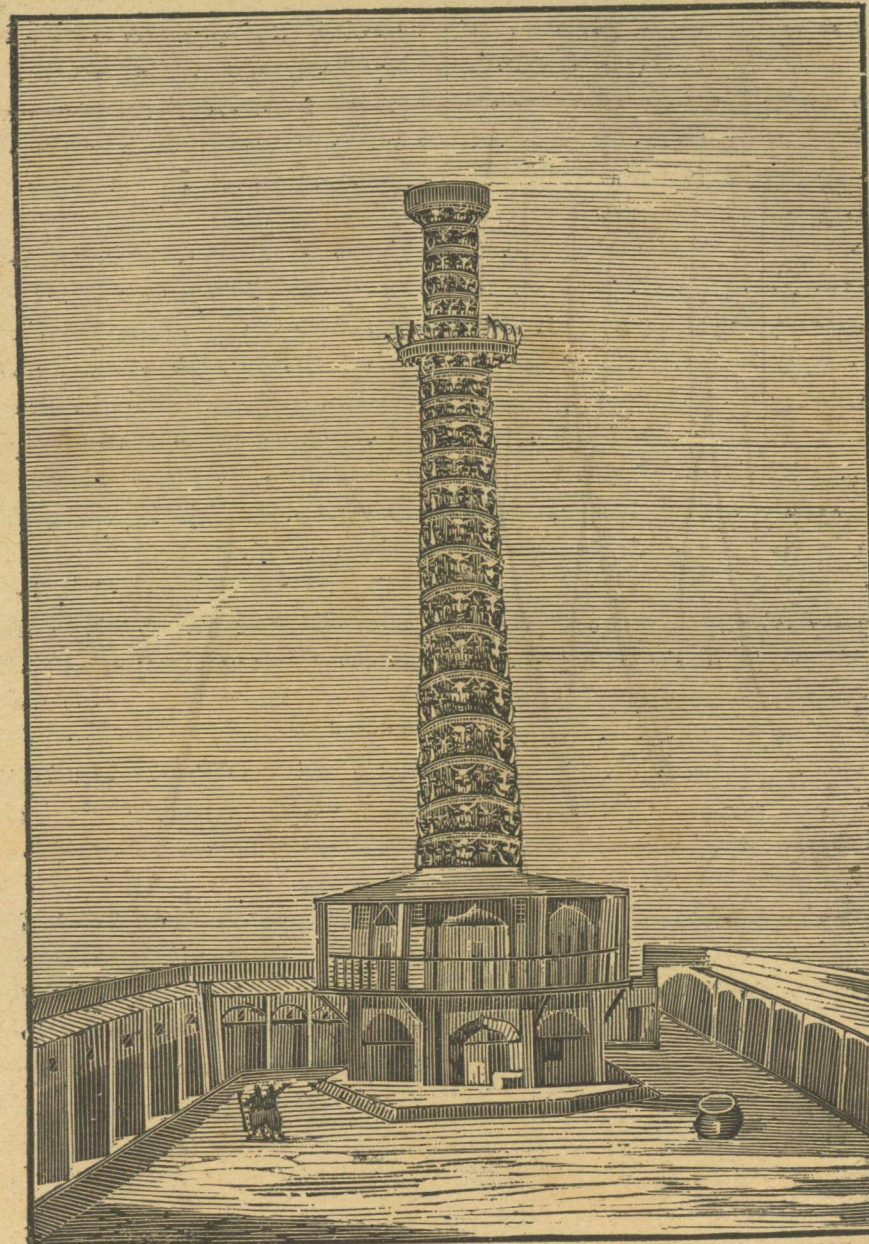
τῆς αἰθούσης, ὡς καὶ κατὰ τὴν πρώτην φοράν, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς περσικῆς εὐγενείας, τουρκιστί, ἐπαινῶν με λίαν ὑπερβολικῶς. — Ὁ Σάχης παρετήρησε, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἦτο δυσκολώτατον τὸ ἀπεικονίζων ἀκριθῶς μετὰ τὸσαύτης ταχύτητος. — πιθανῶς ἔλεγε ταῦτα διὰ νὰ μὲ ἐνθαρρύνῃ βλέπων ὅτι ἔσπευδα πολὺ. Εἰς τὰς σκέψεις ταύτας οἱ ἀυτικοὶ ἤρχοντο πάντοτε ἀπαντῶντες μονοτόνως. « *Μπε.λι, Μπε.λι, βεβαίως, βεβαίως.* »

Ὁ Σάχης ἐφάνη λίαν ἐκπλαγεὶς μαθὼν ὅτι ἔμελλον ν' ἀναχωρήσω ἐκ Τεχεράνης τὴν ἐπιούσαν ἢ τὴν τρίτην ἡμέραν. Μὲ ἠρώτησε τὰ αἴτια δι' ἃ ἠναγκάσθην νὰ ἐγκαταλείψω τόσον ταχέως τὴν Περσίαν. Ἀπεκρίθην ὅτι ἐβιαζόμην νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν οἰκογένειάν μου καὶ εἰς τοὺς φίλους μου, διὰ νὰ γνωστοποιήσω εἰς αὐτοὺς ὅλας τὰς χάριτας, ἃς μοὶ ἐπιδαψίλευσεν ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης. — Τὰς δύο ταύτας τελευταίας λέξεις, ὁ διερμηνεὺς ἀντικατέστησε διὰ τῶν λέξεων *κέντρον τοῦ κόσμου*. — Προσέθηκα ὅτι εἶχον συλλάβει τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπανέλθω εἰς Τεχεράνην, τὸ ἐπιὸν ἔτος, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου· ὅπερ ἠύχαριστησε τὸν πρίγκηπα. « Ἐπανέλθετε ταχέως, » μοὶ εἶπε, « θὰ ἦσθε λίαν εὐπρόσδεκτος εἰς τὴν αἶλήν μου. » Ἀπευθυνόμενος εἶτα εἰς τὸν Μιρζᾶ-Μασούδ, ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν αὐτοῦ, ὅστις μὲ εἶχε συνοδεύσει. « Ἐγνώρισα πολλοὺς Φράγκους, » εἶπεν, « ἀλλ' οὐδεὶς μοὶ ἤρεσε ποτὲ τόσον ὅσον αὐτός. » Ἡ φράσις αὕτη, ἀπόλλυσιν ὀλίγον τὴν δύναμιν αὐτῆς, ἐὰν ὑπ' ὄψιν ληφθῆ ὅτι ὁ καλὸς πρίγκηψ τὴν ἐπαναλαμβάνει ἀνεξαιρέτως εἰς πάντα τοὺς παρουσιαζομένους ξένους. Ὑστερον, ἠρώτησεν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν, ἐὰν τὰ δῶρα ἃ μὲ προσδιώρισεν ἦσαν ἔτοιμα, συνιστῶν ὅτι δὲν ἤξιζον ὀλιγώτερον τῶν τριακοσίων τουμάν. Ἡ Ἀπεχαιρέτησα τότε τὴν Α. Μ. τὸν Μωχαμμέτ-Σαά (67)

67) Οὗτος γεννηθεὶς τῷ 1810 διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ τῷ 1834, καὶ ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 1848. Τῇ βοήθειᾳ τῶν Ἀγγλῶν κατέβαλε πολλοὺς ἐποφθαλμιῶντας τὴν Περσίαν, ἐκυρίευσεν τὴν Ἐράτ, ὑπέταξε τοὺς Κούρδους καὶ δι' αὐστηρῶν μέτρων διερρῦθμισεν τὰ οἰκονομικὰ καὶ τοὺς ἄλλους κλάδους.

τῆς νεάνιδος κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, ἐκ κυανοῦ λαχουρίου κεντημένου, μοὶ τὸ ἔδωκε, λέγων ὅτι ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ μοὶ τὸ προσέφερεν ὡς δεῖγμα σεβασμοῦ.

Καθ' ἣν ὥραν ἐξῆλθον μέλλων νὰ ἱππεύσω περιεκυκλώθημεν ὑπὸ πλήθους ἀσθενῶν, ἀνδρῶν, γυναικῶν, ἐπαιτῶν, δερβίσιδων, καὶ μεταξὺ αὐτῶν, — πρᾶγμα λίαν σπάνιον, — δερβίσιδος, εἰς

Πύργος Κερατῶν ἐν Ἰσπαχάν.

οὺς ὁ Μιρζᾶ-Μπαμπᾶ διένειμεν εὐγενῶς τὰς συμβουλὰς καὶ συνταγὰς αὐτοῦ. Εἶτα διευθύνθημεν πρὸς τὸ παλάτιον, ἐνθα εὕρομεν τὸν μικρὸν Μιρζᾶ-Ναϊπί-Σουλτάνα, κεκοσμημένον διὰ μεγά-

λων πολυτίμων λίθων καὶ ἐπερειδόμενον ἐπὶ μεγάλων προσκεφαλαίων. Ὁ φλεγματικὸς οὗτος παῖς προσεπάθησε, κατὰ τὴν συνέντευξιν, νὰ ζωγραφῆται ἐπὶ τοῦ χαρτοῦ, καὶ παρεκάλεσε

πολλάκις τὸν παιδαγωγὸν τοῦ νὰ τῷ ἱχνογραφίῃ πέρδικα. Τὴν ἐπιούσαν, λίαν πρῶτῃ, ἐπανῆλθον διὰ νὰ λάβω δευτέραν συνέντευξιν. Τὴν φορὰν ταύτην ἤμην ἐν στολῇ, διότι ὤφειλον νὰ ἐμφανισθῶ πρὸς τὸν Σάχην. Ἱχνογραφῶν καὶ καπνίζων ὑαλοσύριγκα ἀλληλοδιαδόχως ἀνέμενον τὰς διαταγὰς τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ἀλλ' αὐταὶ δὲν ἐξετελέσθησαν ἀκριβῶς, διότι ἡ ὥρα ἦτο πολὺ προκεχωρηκυῖα, ὅτε μὲ ἐζήτησαν ἐσπευσμένως Φέριον λοιπὸν μετ' ἐμοῦ ὄλην τὴν καλλιτεχνικὴν μου ἀποσκευὴν, χωρὶς νὰ λησμονήσω τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ νέου τούτου πρίγκηπος, μετέβην εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ξένων παρὰ τὸν βασιλικὸν θάλαμον. Ἐκεῖ στρατηγοὶ τινες, φέροντες νέα ἐνδύματα, ἐν οἷς καὶ γηραλαῖός τις λευκὸς εὐνοῦχος, ἀπεχθούς θεάς, ἐπερίμενον τὸν Σάχην, ὅστις ἐλθὼν ἀφοῦ μοὶ προὔτινε διαφόρους ἐρωτήσεις μετέβην νὰ προσευχηθῇ. Τελιμμένος ἐκ τῆς ἀκαίριας ταύτης ἐκάθησα περιμένων τὸν πρίγκηπα, διὰ νὰ μὴ ἀμφιβάλλῃ ὅτι δὲν ὑπήκουσα εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ. Ὁ Μωχαμμέδ-Σάχ ἐφάνη εὐθὺς ἐνδεδυμένος στολὴν σχεδὸν τοῦ συρμοῦ, στερουμένην χάριτος καὶ κομψότητος. Ἡ μεγάλη κεφαλὴ του, τὸ ἄστατον βάδισμά του, προερχόμενον ἐξ ἀθεραπεύτου ἀρθρίτιδος, ἤτις προῆλθεν, ὡς μὲ εἶπον, ἐκ τῆς μάμμης του, ἐοχλοῦσα αὐτὸν ἀδιακόπως, καίτοι δὲν ἦτο εἰσέτι τριακονταετής, καὶ τέλος ἡ ὄχληρά πολυσαρκεῖα καὶ ἡ ἀμορφία τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὅστις ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ χωλαίνει, συνετέλουν εἰς τὸ νὰ λαμβάνη λυπηρὰν καὶ δυσάρεστον θέαν. Ἡ μορφή του, κατὰ τὸ φαινόμενον κατηφῆς ἔλαβε τὴν συνήθη ἔκφρασιν τῆς ἀγαθότητος, ὡς μοὶ ἐφάνη, καὶ ἔχων εὐγένειαν περιφρονοῦσαν τὸ πάθος του, ἀπετάθη εἰς ἐμὲ δι' ἱλαροῦ ὕφους. « Γκέρε ὁλοῦ, εἶναι ἄργα, » μοὶ εἶπε τουρκιστί. « θὰ ἦναι καλλίτερον ν' ἀναβάλωμεν τὴν συνέντευξιν ἡμῶν ἄλλοτε » ἀκολουθῶς μὲ ἠρώτησε περὶ τῆς ὑγείας μου καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν αὐτοῦ συνιστῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ νὰ μοὶ ἐπενέγκωσι ζάκχαριν καὶ δζείραν (δορκάς).

Ἐπεφόρτισα τότε πέρσην ὑπάλληλον νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Σάχην τὴν εἰκόνα τοῦ μικροῦ πρίγκηπος, ὅστις ἕνεκα τῆς κατεπειγούσης αὐτοῦ ἐντολῆς δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἐξετάσῃ, δια-

τάξας ἀπλῶς νὰ τὴν ἀφήσωσιν εἰς τὰ ἀνάκτορα, ὅτε ἱπεύσας ἔππον κίλλειον τουρκομανικοῦ γένους, ὁμοιάζοντα ἡμίονον, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε θύσανος, σύμβολον τῆς βασιλείας, ὑπεμακρύνθη βραδέως τῆς μουσικῆς παιανίζούσης. Ἐμπροσθεν αὐτοῦ, ἐβάδιζον οἱ ὀδηγοὶ του, φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς καλύματα μετὰ θυσάνων, καὶ ἐνδεδυμένοι στολὴν πεποικιλμένην ἐκ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων, σύμβολον, ἴσως, τοῦ πλοῦτου τῆς περσικῆς αὐλῆς.

Ἐκίνησα καὶ ἐγὼ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Σάχου, ὧν τινες, ἔχοντες παμμεγέθη δίσκον, ἔφερον θριαμβευτικῶς πολλὰ κεφάλια ζακχάρεως, ἐνῶ ἄλλοι ἔφερον δορκάδας καὶ ἄλλοι πέρδικας. Ἐδῶκα αὐτοῖς εἰς ἀνταμοιβὴν ὀκτὼ τουμάν, σχεδὸν 400 φράγκα, ἃ ἔλαβον κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς χώρας μὲ ὕψος ἀπαιτητικὸν, ἀπαιτοῦντες μεγαλητέραν ἀμοιβὴν, ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς.

Ἐπιστρέφων δὲ οἴκαδε, εὔρον ἀρμένιον τινα ἔμπορον ὀλίγιστα πονηρὸν τῶν περσῶν συναδέλφων του. Οὗτος μοὶ ἔφερε σιπέρ (ἀσπίς) ἐκ χάλυβος, κομψοτάτην, φέρουσαν ἐπιγραφὰς, καὶ ἀραβουργήματα χρυσᾶ, ἣτις, μοὶ εἶπεν, ἀνῆκεν εἰς τὸν πρίγκηπα Μωχαμμέτ-Βελῆ-Μιρζᾶ, καὶ περὶ ἧς μοὶ ἐζήτησε ποσὸν ὅπερ ἐμέτρησα ἀμέσως, συμποσούμενον εἰς 36 τουμάν, ἦτοι πολὺ μικρόν.

Ὁ Μωχαμμέτ-Βελῆ-Μιρζᾶ, εἷς ἐκ τῶν πολλῶν υἱῶν τοῦ Φέτχ-Ἀλῆ-Σάχ, ἔγεινεν, ἐάν δὲν ἀπατώμαι, διοικητὴς τῆς Σιράζ (1). Ἡ φήμη αὐτοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ του Κεϊχομπὰδ-Μιρζᾶ, καὶ τέλος σχεδὸν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἦτο τοσοῦτον διαδεδομένη, ὥστε

70) Ἡ Σιράζ, νῦν μὲν πρῶτ. τῆς ἐπαρχίας Φάρς ἢ Φαρσιστάν (ἀρχαίας Περσίδος), ἀπὸ τοῦ 1755 — 1796 ὑπῆρξε καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Περσίας, κειμένη ἐν τερπνοτάτῃ καὶ εὐφορωτάτῃ κοιλάδι τῆς ΝΔ πλευρᾶς παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἔδρα κατὰ τὸν ἰγ' καὶ ἰδ' αἰῶνα ἔδρα τῆς ἀνατολικῆς πολυτελείας, ἐπιστήμης καὶ ποιήσεως διατηροῦσα καὶ νῦν ἔτι τοὺς τάφους δύο περιφημῶν ποιητῶν Σααδὶ καὶ Χαφίζ, ὧν ὁ δεύτερος διὰ ποιημάτων ἀπεθανάτισε τὰ λαμπρὰ τῆς πόλεως ῥόδα. Ἄλλ' ἐπανειλημμένως κατὰ τὸ

ὁ Ἀρμένιος μοὶ παρεκάλεσε νὰ μὴ θεωρήσω τὴν ἀγορὰν ὀριστικὴν, μέχρις ὅτου παραδώσει τὸ ποσὸν εἰς τὸν πρίγκηπα ἐκ φόβου μήπως μετανοήσῃ.

Εὐτυχῶς, ὅμως, οἱ φόβοι τοῦ συνετοῦ Ἀρμένιου δὲν ἐπραγματοποιήθησαν. Ὁ Μωχαμμέτ-Βελῆ-Μιρζᾶ ἠὲ χάριστήθη, ὡς ἐκ θαύματος, ἐκ τῆς τιμῆς ἣν εἶχεν ἐν πρώτοις ζητήσῃ, καὶ οὕτως ἡ ἀσπίς προσετέθη εἰς τὴν συλλογὴν μου.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἐδέχθη πρῆσθειαν τοῦ πρίγκηπος Κεϊχομπὰδ-Μιρζᾶ, ἣτις μοὶ ἔφερεν ὁμοίαν ἀσπίδα ὡς δῶρον ἐκ μέρους του. Κατεχόμενος δὲ ὑπὸ τῆς εὐγνωμοσύνης, ἔσπευσα νὰ μεταβῶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ εὐγενοῦς τούτου ἄρχοντος, ὅπου εὔρον τὴν ἐνδειάν μου. Τὸ ὕψος τοῦ ἦτο εὐγενικὸν καὶ ἔξοχον, ἡ μορφή του ὠραιότατη, καίτοι ἦτο παρπλαγμένη. Ἡ εἰκὼν τοῦ πατρός του, τοῦ ἀποθανόντος Φέτχ-Ἀλῆ-Σάχ, εὐρίσκετο ἐντὸς τῆς αἰθούσης, παρουσιάζουσα ὁμοιότητα ἀρκούντως ζωηρὰν μετὰ τῆς τοῦ υἱοῦ του. Ἡ εἰκὼν τοῦ ξενίζοντός με ἦτο ἐπίσης ἐκεῖ παριστῶσα αὐτὸν φέροντα ἐπίσημον στολὴν τῶν βασιλοπαίδων καὶ κρατοῦντα ἀσπίδα. Ὁ Κεϊχομπὰδ-Μιρζᾶ, ὅστις μὲ ὑπεδέχθη λαμπρότατα καὶ κολακευτικώτατα, ἐξ οὗ καὶ μεγάλως συνεκινήθη καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ὅσῳ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐπεφαίνετο ἡ πενία, μοὶ ἔδειξε τὴν τελευταίαν ταύτην εἰκόνα, λέγων μοι ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πατρός του, ὡς ἡδυνάμην νὰ γνωρίσω τοῦτο, ἦτο σι.λαχδάρ (ὀπλοφόρος) αὐτοῦ, κομιστὴς τῆς βασιλικῆς ἀσπίδος, καὶ ὅτι τότε εὐρίσκετο εἰς λαμπρὰν θέσιν, ἀλλ' ὅτι τώρα ἦτο πένης· ὅτι μοὶ ἔστειλε τὴν ἀσπίδα ἣν εἶχε κληρονομήσει, ἣτις παριστάνετο καὶ ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ, γινώσκων ὅτι ἐζήτουν ἄρ

1824 καὶ 1853 παθοῦσα ὑπὸ σεισμῶν σχεδὸν κατεστράφη καὶ ἀνοικοδομηθεῖσα παριστᾶ μόνον τὴν σκιάν τῆς προτέρας ἀκμῆς, φημιζομένη διὰ τὴν ὠραιότητα τῶν γυναικῶν, τὰ λαμπρὰ ῥόδα, τὸν ἐξαιρετὸν οἶνον καὶ καπνὸν, τὸν καθαρώτατον ἀέρα καὶ τὸν ὠραιότατον κυανοῦν οὐρανὸν τοῦ κόσμου. Ἡ πόλις αὕτη ἔχουσα 30,008 κατ., τείχη πλίνθινα καὶ ἀκρόπολιν ἐκτίσθη τῷ 700 ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων παρὰ τὰ ἑρείπια τῆς Περσεπόλεως. Τὸ πάλαι εἶχε λαμπρὰ μαυσωλεῖα, μεθρῆσέδες ἢ σχολοεῖα, ἀγορὰς, λουτρῶνας, κλπ.

ματὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ. Πυχαρίστησα αὐτὸν μεγάλως, καίτοι τοῦτο δεικνύει ἐν Περσίᾳ ἄνθρωπον οὐχὶ σπουδαῖον, ὅτε πάραυτα πέρσης θαλαμηπόλος συνοδεύων με μοὶ ἔνευσε νὰ παύσω. « Τοῦτο εἶναι εὐτελές, » μοὶ εἶπεν ὁ πρίγκηψ, « καὶ ἐλπίζω νὰ εὔρω διάφορα ἄλλα ἀντικείμενα ἀξιώτερα ὑμῶν, διότι ἡ μόνη μου ἐπιθυμία εἶναι τὸ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω. »

Τὴν ἐπιούσαν ἦλθεν ἐκ μέρους τοῦ ὁ ναζίρ (ἐπιμελητῆς) αὐτοῦ, ἵνα μοὶ ζητήσῃ τριακόσια τουμάν, — τρεῖς χιλιάδες ἑξακόσια φράγκα, — καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔσπευσα νὰ τὰ δώσω, ἐπανεζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ.

Ἡμέραν τινα ἐπισκεφθεὶς με μὲ ἠρώτησε διατί ἐπέστρεψα αὐτήν. « Ἄλλ' ἐζήτησατε αὐτήν ἀποστείλαντες τὸν ἐπιμελητὴν, » ἀπήντησα. « Ὁ ἐπιμελητὴς μου εἶναι ψεύστης καὶ πονηρὸς, » μοὶ εἶπε παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἐνῶ ἐκεῖνος ἐμειδία πονηρῶς. « Δότε μοι ἑκατὸν τουμάν, » ἐξηκολούθησε, « καὶ θὰ σᾶς ἐπιστρέψω τὴν ἀσπίδα, ἣτις ἀνήκει εἰς ὑμᾶς, ἄλλως τε, σᾶς παρεκάλεσα νὰ παραδεχθῆτε αὐτήν, ὡς καὶ πάντα ὅσα ἔχω. » Ἡ ὑπόθεσις ἔληξεν οὕτω.

Μέχρι τοῦδε, ἡ Τεχεράνη εἶχε δι' ἐμὲ γλυκεῖαν θερμοκρασίαν καὶ εὐθὺν οὐρανὸν, ἀλλ' ἡ χιῶν διέψευσε τὴν τελευταίαν ταύτην ἰδέαν μου. Ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας, ἡ Τεχεράνη, αἱ πεδιάδες, αἱ κοιλάδες καὶ τὰ ὄρη αὐτῆς ἐκαλύφθησαν ὑπὸ πυκνῆς λευκῆς σινδόνης. Αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἀδιάβατοι σχεδὸν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἡ ἐλαχίστη ἐκδρομὴ ἔθεωρεῖτο παράτολμος ἐπεχειρήσις (1). Αἱ ἡμέραι, αἵτινες μέχρι τοῦδε ἦσαν λίαν μακραί, ἦδη ἔγειναν ἀπέραντοι. — Τί ἐμελλον νὰ γείνω καθ' ὄλον τοῦτον τὸν χειμῶνα, ἐάν δὲν εἶχον τὴν γλυκεῖαν συναναστροφὴν, τὴν ζωηρὰν καὶ ἐμπιστευτικὴν συνδιάλεξιν τοῦ κ. Ἰβανόφσκη, ἀκολουθούτου τῆς ἐν Περσίᾳ ῥωσικῆς πρῆσθειας,

(1) Καὶ κατὰ τὴν κάλοκαιρίαν, αἱ ὁδοὶ εἰσι πανταχοῦ κἀκίσται. Τὸ ἔδαφος τῆς Περσίας ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιάζον ὅτι εἶναι κατὰ τρυτον, καὶ οἱ πόδες τῶν ἵππων βυθιζόμενοι εἰς τὰς ὁπὰς συντρίβονται. Ἐντεῦθεν ἐννοεῖται, πῶς ὁ ἀρχαῖος βασιλεὺς, Μπαχράμ-Γκούρ, καταδιώκων ὄναγρον σφοδρῶς, ἐξηφανίσθη αἰφνης μετὰ τοῦ ἵππου του πεσὼν εἰς ὀπήν.

δα) ὑπὲρ τὸ μέτρον. Καθ' ἐκάστην πρωΐαν, καὶ ἐσπέραν, περὶ τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν τοῦ ἡλίου ἢ σελήνης χαιρετᾶται ὑπὸ τῆς αὐτῆς μουσικῆς συναυλίας, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν αὐτῶν μουσικῶν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Τὸ ἐκπληρόν με, εἶναι ὅτι ὁ Σάχης, ὅστις ἐφαίνεται ἄνθρωπος μεστὸς καλαισθησίας, δύναται νὰ ὑποφέρῃ μετὰ τῆς αὐτῆς ὑπομονῆς τοιοῦτον πρᾶγμα.

Περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου, ὁ Μιρζᾶ-Μπαμπᾶ, ἰατρός τοῦ βασιλέως, μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἠτοίμαζέτο νὰ λάβῃ μετ' ἐμοῦ δευτέραν συνέντευξιν. Καίτοι δὲ δὲν ἤμην ὄλως ἠνυχιστημένος ἐκ τῆς ἐξ ὑδρογραφίας εἰκόνας του, ἦν ἐντὸς ὀλίγου συνεπλήρουν, ἐπεφόρτισα τὸν ἰατρὸν νὰ παρουσιάσῃ ταύτην.

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἐπανῆλθε, συνοδευόμενος τὴν φορὰν ταύτην ὑπὸ τοῦ Μιρζᾶ-Ἀλῆ, υἱοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποργοῦ, ἀναγγέλων μοι ὅτι ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἐπεθύμει νὰ εἰκονογραφήσω καὶ τὸν τετραετῆ Αὐτῆς υἱόν, ἀλλ' ἄνευ σπουδῆς καὶ ἐπὶ διαστάσεων ὀρισμένων σκοποῦσα πιθανῶς ν' ἀντικαταστήσῃ διὰ τῆς εἰκόνας ταύτης ἑτέραν τινὰ ἀρχαίαν. Ἡμέρα συνεντεύξεως ὀρίσθη ἡ ἐπαύριον. Ὁ Μιρζᾶ-Ἀλῆ μοὶ εἶπε μυστικῶς γαλλιστί ὅτι ὁ Σάχης, εὐρὼν τὴν εἰκόνα του ὀλίγον παρεμπερῆ, μοὶ ἀνέμενε τὴν τρίτην ἡμέραν διὰ νὰ σχεδιαγραφήσῃ αὐτὸν ἐκ νέου· ἀλλ' ἡ τέρψις ἦν θὰ μοὶ προὔξενει ἢ πρόσκλησις αὐτῆ ἐταράχθη ὀλίγον ἐκ τῆς ἀνησυχίας, ἦν μοὶ προὔξενει ἢ ἀποτυχία τῆς πρώτης μου ἀποπέρας.

Ἦτο συμπεφωνημένον ὅτι ὁ ἰατρός Μιρζᾶ-Μπαμπᾶ θὰ μὲ συνώδευεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Σάχου. Τὴν ἐπαύριον λοιπὸν, μετέβην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰατροῦ τούτου, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν μου, κατὰ τὸ ἔθιμον· ἀλλὰ, πρὸς μεγάλην μου ἐκπληξιν, ἀπηγορεύθη αὐτοῖς ἢ εἰς τὴν αὐτὴν εἴσοδος. Ἀμέσως ἠνύνησα τὸ αἶνιγμα, ἰδὼν τὸν ἰατρὸν περικυκλούμενον ἐκ τῶν νεωτάτων καὶ ὠραιωτάτων γυναικῶν του, αἵτινες οὐδαμῶς ἐφάνησαν ἐκπεφοβισμένοι. διότι, ἐνῶ ὁ ἀγαθὸς ἰατρός περιπάθως συνέθλιβε τὴν χεῖρά μου ἐκεῖναι ἀπεσῶρθησαν βραδέως ἐκ διαφόρων μερῶν, καὶ ἐστάθησαν

ἐπὶ τῶν θυρῶν κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθιμον, ὥστε νὰ βλέπωσι καὶ νὰ βλέπωνται.

Αἱ Περσίδες καὶ πρὸ πάντων αἱ Ζιραζιαναὶ εἰσὶ λίαν ἡλυσκαεῖς, μετὰ πυκνῆς καὶ μελαίνης κῆμης βεβαμμένης πάντοτε ἐκ κηρῶν ὡς καὶ οἱ γυμνοὶ πόδες καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν. Τὰς βλεφαρίδας αὐτῶν βάφουσι διὰ μέλανος χρώματος, ἢ, ὡς κοινῶς λέγεται, βάφουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν διὰ σουρμέ. Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν εἰσὶ πρότυπα καὶ δυσκόλως περιγράφονται. Φαίνεται μοι ὅτι ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει μεμιγμένος καὶ ὁ μογγολικὸς τύπος. Αἱ γυναῖκες αὐταὶ εἶναι ὠραιόταται, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, *καλοκαυμέναι*, λεπταὶ καὶ αἱ κινήσεις αὐτῶν εἰσὶ πλήρεις χάριτος. Φέρουσι ἐρυθροῦν ἢ κυανοῦν χιτῶνα κατὰ τὸ σῆμα ἐκ διαφανοῦς ἀραιοῦ ὑφάσματος, εὐρεῖαν περισκελίδα καὶ ἐπενδύτην λίαν στενὴν, κρατούμενον μόνον ἀπὸ τῶν βραχιόνων, ἀλλ' ἀφίοντα τὸ στῆθος καὶ τὴν κοιλίαν ἀνοικτῆν. Ἐχουσι δὲ τοσοῦτον συνεσφιγμένους τοὺς ὤμους ἐντὸς τοῦ ἐπενδύτου τούτου, ὥστε εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ κρατῶσιν αὐτοὺς πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ νὰ κάμπτωσιν τὴν ὄσφυν αὐτῶν, τοῦτο δὲ μοὶ ἐφάνη ὅτι καθίστα θελκτικὴν τὴν στάσιν των. Ἡ ἡχηρὰ καὶ γλυκεῖα αὐτῶν διάλεκτος εἶναι πλήρης χάριτος. Ἡ συνεχῆς χρῆσις τοῦ ὑαλοσύριγγος δὲν μεταβάλλει τὴν ὁδόν του στόματός των. Ἐχουσι δὲ αὐταὶ τοὺς ὀδόντας ὑπερβολικῶς λευκοὺς καὶ τὰ χεῖλη ἐρυθρότατα.

Ἄλλ' ἐπανερχομαι εἰς τὴν παρὰ τῷ ἰατρῷ ἐπίσκεψίν μου. Ἐκαθήσαμεν χαμαὶ, ἠνυχιστησάμεν ἀξιαγάπητον ἰατρὸν, διὰ τὴν χάριν ἧς πρόξενος μοὶ ἐγένετο, καθ' ὅσον εἶδον Περσίδας· ἀλλὰ προτεποιήθη ὅτι δὲν μοὶ ἤκουε καὶ διέταξεν εἰς δύο ὑπηρετάς νὰ φέρωσι τὸν ὑαλοσύριγγα καὶ νὰ παραθέσωσι τὸ γεῦμα. Τοῦτο ἦν ἀπλούστατον, ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς παροψίδος *δκιλάκ* (εἶδος πιλαφίου), ἐκ καρικεύματος κολοκυνθίων καὶ ἐκ ζωμοῦ προβάτου, κτλ. Μετὰ τὸ γεῦμα, ὁ ἰατρός ἐξήγαγε ξύλινον κοχλιάριον τεχνηέντως κατασκευασμένον, ὅπερ παρεκάλεσε νὰ προσθέσω εἰς τὴν συλλογὴν τῶν περσικῶν ἀντικειμένων, ὥστερον ἐκάλεσε νεάνιδα μικροῦ ἀναστήματος, ζωηροτάτην καὶ εὐηδῆ, ἐνδεδυμένην ἀπλῶς ἐπενδύτην καὶ περισκελίδα. Ὁ ἰατρός λαβὼν ἐκ τῆς χειρός

ΕΒΑΒΙΕΡ ΔΕ ΜΟΝΤΕΠΙΕΝ

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ

Μυθιστορία Μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Σ. Ζ.

1149 Τεῦχος ΔΕ΄.

(Συλέχ. Ἰδε σελ.

— Ἐπερίμενα τὴν ἀπάντησιν ταύτην· τίνα δὲ θὰ καταδιώξῃς;

— Τίνα; Ἐπανελάθην ὁ Ραούλ μετ' ἐκπλήξεως καὶ τίνα ἄλλον πρέπει παρακαλῶ νὰ καταδιώξῃ. Ἡ τὸν ἀνάνδρον αὐτουργὸν τοσοῦτων ἐγκλημάτων, τὸν ἄτιμον Ἀντίδην τοῦ Μονταίγου· δὲ πῦρ καὶ σιδήρου θὰ κατατρέψω τὸ μέγαρον τοῦ Ἀετοῦ, καὶ τοῦτο διὰ τῆς συνδρομῆς σας, δὲν ἔχει οὕτω; δὲν θὰ μὲ βοηθήσετε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ μου τούτου καθήκοντος;

Ὁ Λακτιουζὸν ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν.

— Ἀπέναντι τῆς πρὸς ἐμὲ εἰλικρινείας σας ὀφείλω νὰ σᾶς ἀπαντήσω ἐπίσης· εἰλικρινῶς ὅταν κοινὸς κίνδυνος ὑφίσταται ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ὄλων ἡμῶν τὰ ἀτομικὰ πῦρ, πρέπει νὰ σιγῶσι, καθόσον μάλιστα, Ἀντίδη· ὁ τοῦ Μονταίγου ὁ ἄργων τοῦ μεγάρου τοῦ Ἀετοῦ, εἶναι σήμερον ὁ ἐνδραμότερος καὶ ἰσχυρότερος ὑπεραπιστοῦς τῆς Ἐλευθέρας-Κομητείας, πρῶτος θεοὶ ἡμῶν χεῖματα, ἄνδρας, ζωηροταί, ὅπλα κτλ. τὸ μέγαρον του εἶναι τὸ κέντρον τῶν στρατιωτικῶν ἡμῶν ἐργασιῶν· ὥστε ὅταν ἐνοχῶ καὶ ἂν ἦναι ἀπέναντι τοῦ οἴκου σας, τοσοῦτον ἱερός εἶναι δι' ἐμέ.

— Σᾶς ἐννοῶ καὶ σᾶς· οἶδω δικαίον θὰ περιμένω μετ' ἀπαθείας καὶ ὑπομονῆς· ἴσως δὲ οὐχὶ ἐπὶ μακρὸν θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, λοχαγέ, καὶ ἦν θὰ ἀρήσετε τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν εἰς τὴν διακρίσιν μου, διότι δὲν ὄν.μαι νὰ πεισθῶ ὅτι ὁ ἀπαγωγεὺς, ὁ πυροποληστὴς καὶ ὁ δολοφόνος εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ γ.ν.η πιστὸς καὶ τίμιος συμπαροῦς· σημειώσατε τὴν παρατήρησίν μου ταύτην, διότι ἐνόουμος καὶ μυστικῆ φωνῆ μοὶ λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος σᾶς προδίδει ἀνάνδρως.

Ὁ Λακτιουζὸν εἰσώπησε μὴ δυνάμενος νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰ λογικὰ τοῦ Ραούλ συμπεράσματα. Ἐν τούτοις ἐφθασαν εἰς τὰς ὄχθας τῆς Πιέν-

νης ἧτις ἔβρε εἰς μικρὰν ἀπὸ τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Σαινκλώ ἀπόστασιν.

Ὁ Λακτιουζὸν ἔστρεψε πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἔχων τὴν πόλιν πρὸς τὰ δεξιὰ του· μετ' ὀλίγον δ' ἔφθασε εἰς πυκνὴν συνδεδυμένην εἰς ἣν εἰσῆλθεν ὑπὸ τοῦ Ραούλ ἀκολουθούμενος.

Μόλις κατὰ ἴκοντι πέντε περίπου βήματα προχωρήσαν εἰς ἦκουσαν ξιρὸν καὶ μεταλλικὴν κρότον τὸν ὅποιον παράγει λευκὸς πυροβόλου ἀνυφούμενος.

Συγχρόνως δὲ ἠκούσθη φωνή:

— Τίς εἶ;

— Σαινκλώ καὶ Λακτιουζὸν ἀπήντησεν ὁ λοχαγός.

—ο—ο—

Γ.

ΔΥΟ ΣΤΡΟΦΑΙ ΕΝΟΣ ΑΣΜΑΤΟΣ.

— Ἄ! σεῖς εἴσθε, λοχαγέ! εἶπεν ἡ αὐτὴ φωνὴ ἧτις εἶχεν ἐκφωνήσει το: « Τίς εἶ; »

Καὶ εἰς Κομητινὸς τὴν αὐτὴν ὡς ἀρχηγὸς στολὴν φέρων ἐξῆλθε τῶν θάμνων καὶ ἐλθὼν ἔλαβε τὸν ἵππον τοῦ ἀρχηγοῦ του ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ.

— Ἀεὶ πεισσον, Ραούλ, εἶπεν ὁ λοχαγός ἀφιππέσας καὶ οὕτως.

Ὁ Ραούλ ὑπήκουσε, ὁ δὲ ὀρεινὸς ἐπροχώρησε βήματα τινὰ πρὸς τὸ δάσος ἀπαγωγῶν τὰ δύο εὐγενῆ ζῶα.

Ὁ λοχαγὸς τὸν ἐσταμάτησε, ἐρωτήσας αὐτὸν ἐὰν ὑπάρχουν νεά:

— Τίποτε λοχαγέ ἀπήντησεν ὁ ὀρεινός.

— Ἐντὸς τῆς πόλεως;

— Οἱ Σουηδοὶ καὶ αἱ Γρίζοι ἐγύμνωσαν οἰναποθήκας τινὰς ἐν αἷς καὶ τὴν τῆς μενῆς δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐξεκένουν τοὺς πίθους πολλοὶ δ' ἔξ-

αὐτῶν τὴν στιγμὴν ταύτην κεῖνται ἐν ἐσχάτῃ μέθῃ ὡς νεκροί . . .

— Καλλὰ πῆγαινε.

Εἶτα ὁ λοχαγὸς ἐπανελάθε τὴν πρὸς Σαινκλώ πορείαν του, ἐξεληθὼν δὲ τοῦ δάσους εἶπεν εἰς τὸν συνοδοιπόρου του.

— Τώρα, Ραούλ, μήτε λέξιν . . . προσέξατε μήπως συγκρουσθῶν οἱ περνηστῆρές σας! μὴ οἱ πόδες σας προσκρούσουν πρὸς λίθον! μὴ ἡ λαβὴ τοῦ ξίφους σας ἐγγίσῃ τοὺς σωλήνας τῶν πυροβόλων σας! Ὁ ἐχθρὸς εἶναι πρὸ ἡμῶν, ὅπισθεν ἡμῶν, παρ' ἡμῖν, πανταχοῦ! ὁ ἐλάχιστος θόρυβος θὰ εἶναι σύνθημα πρὸς πυροβολισμοὺς σκοποῦντας ἡμᾶς . . . ἅς φθάσωμεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ἀποφεύγοντες τὰς ἀκτῖνας τῆς σελήνης, καὶ βαδίζοντες ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν πευκῶν.

Οἱ δύο ἄνδρες, λαμβάνοντες ὅλας τὰς προφυλάξεις ἐφθασαν εἰς μέρος ἐνθα ἡ Πιέννη ἔχει βάθος ἡμίσεως μόλις ποδός.

— Στῆτε! ἐπιθύρυσεν ὁ λοχαγός, στὰς ὅπισθεν γιγαντώδους πεύκης, καὶ κρατήσας τὸν Ραούλ ἀπὸ τοῦ βραχίονος.

Θεῖς δὲ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στόματος ἐμιμήθη τὸν κρωγμὸν γλαυκὸς μετὰ τσαυτῆς τελειότητος ὥστε ὁ Ραούλ ὑψωσεν ἀκουσίως τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ ἴδῃ ἂν πράγματι ὑπάρχει ἐπὶ τῶν κλάδων τὸ πτηνὸν τοῦτο τῆς νυκτός.

Ὁ Λακιουζὸν κύψας πρὸς τὸν σύντροφόν του τῷ εἶπε τὰς δύο ταύτας λέξεις.

— Εἶναι σύνθημα.

— Καὶ τί σημαίνει;

— Ὅτι ἤμεθα ἐδῶ.

— Θὰ μᾶς ἀπαντήσουν;

— Μάλιστα.

Συγχρόνως δὲ κρωγμὸς γλαυκὸς ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πόλεως προερχόμενος, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἀσθενής.

— Τώρα; ἠρώτησεν ὁ Ραούλ.

— Θὰ περιμένωμεν.

— Τί;

— Θα ἴδῃτε.

Καὶ θέσας τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων ὑπέβαλλε τῷ Ραούλ σιωπὴν.

Ἡ Σελήνη ἐφώτιζε μέρος τῶν ἐπάλλεων, πύργος δ' ὀγγώδης ἔρριπτεν τὴν ζοφερὰν αὐτοῦ

σκιάν ἐπὶ τοῦ λοιποῦ ὄχυρώματος.

Σουηδὸς τὸ πυροβόλον ἐπ' ὤμων φέρων, ἐφύλαττε σκοπὸν περιπατῶν μετὰ βραδείας κανονικότητος ἐντὸς διαστήματος διακοσίων περίπου βημάτων.

Ὁ σωλὴν τοῦ πυροβόλου καὶ ἡ λαβὴ τοῦ ξίφους καὶ τοῦ ἐγχειριδίου του ἀπήστραπτον ἐν ταῖς ἀκτῖσι τῆς σελήνης ὅταν διήρχετο ἐπὶ τῶν πεφωτισμένων ἐπάλλεων· τὸ πᾶν δ' ἐξηφανίζετο ἄμ' ὅτε ὁ στρατιώτης εἰσῆρχετο ἐν τῷ σκότει τῆς ὑπὸ τοῦ πύργου ριπτομένης σιῆς.

Ἐπὶ ἐν τέταρτον περίπου ὁ σουηδὸς ἐξηκολούθει τὴν ὑπηρεσίαν του, αἴφνης δὲ νέον πρόσωπον ἀνεφάνη ἐπὶ τοῦ τείχους, ἔστη ἐν πλήρει φωτὶ ὡς εἰ ἤθελε νὰ προσελκύσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν τρίτου, καὶ ἐγένετο ἔπειτα ἀφανὴς εἰς τὸ σκοτεινὸν τοῦ ὄχυρώματος μέρος· μετὰ δύο δευτερόλεπτα ὁ σκοπὸς τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα.

Φωνὴ ἠχηρὰ ἠκούσθη προερχομένη ἀπὸ τοῦ σκιώδους μέρους καὶ τὴν ἐξῆς ψάλλουσαν τροφὴν.

Ἡ ὦρα φθάνει, βράδιαξε, τὸ σκότος πλησιάζει,
Ἐπὶ τῶν θάμνων κελαδοῦν πετῶντα τὰ πτηνά,
Ὁ κώδων τοῦ ἐσπερινοῦ εἰς προσευχὴν μᾶς κράζει,
Κ' ἐγὼ εἰς μάτην σὲ ζητῶ στὰ δάση στὰ βουνά!

Γιάννη γιατί δὲν ἔρχεσαι;

Ποῦ εἶσαι καὶ δὲν φαίνεσαι;

Ἄφοῦ μὲ βλέπεις ποῦ μ' ἐδῶ,

Γιατί δὲν τρέχεις νὰ σὲ ἴδῳ;

Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ φωνὴ ἐτόνιζε τὴν τελευταίαν λέξιν τοῦ τελευταίου στίχου, ὁ σκοπὸς, ὅστις τὸ πρῶτον ἔστη ἔκθαμβος, ἐπέστρεψε ταχεῖ τῷ βήματι πρὸς τὸν ἄδοντα, τὸν ὅποιον εὔρε ἐν τῇ σκιᾷ κρυπτόμενον.

Ὁ ἄνεμος ἔφερε μέχρι τοῦ Λακιουζὸν καὶ τοῦ Ραούλ συγκεχυμένους ψιθυρισμοὺς ζωηρᾶς συνδιαλέξεως, εἶτα κλιστικὴν σιδήρου, καὶ τέλος ὑπόκωφον καὶ ἀπερίγραπτον κρότον.

Ἡ σκηνὴ αὕτη οὔτε λεπτόν δὲν διήρκεσε.

Ὁ Σουηδὸς ἀνεφάνη καὶ πάλιν ἀλλὰ ὑψηλοτέρου ἀναστήματος.

ἠκούσθη μακρόθεν ἡ ἐξῆς κραυγὴ, τὸ διάστημα διερχομένη, καὶ βαθμηδὸν πλησιάζουσα.

— Σκοποὶ, γρηγορεῖτε! . . . Βραχνώδης φωνὴ ἐπανελάθε ἐγγύτερον.

— Σκοποὶ, γρηγορεῖτε! . . . Μετὰ ταῦτα ἄλλη εἶτα καὶ ἄλλη.

Ὁ στρατιώτης, πρὸς τὸν ὁ λοχαγὸς καὶ ὁ Ραούλ μετὰ προσοχῆς ἠτένιζον, ὑπήκουσε καὶ οὗτος εἰς τὸ σύνθημα τῶν ἐμπολέμων πόλεων καὶ μεθ' ὅλης τῆς ἰσχύος τῶν πνευμόνων τοῦ ἐξεσφεδόνησε τὰς τυπικὰς ταύτας λέξεις.

— Σκοποὶ, γρηγορεῖτε! . . .

Ἡ αἰτὴ κραυγὴ ἐπαναλειφθεῖσα ὑπὸ πολλῶν ἀλληλοδιαδόχων φωνῶν ἀπῆλθε βαθμηδὸν ἀπομακρυνομένη καὶ ἐπὶ τέλους ἀποσβεσθεῖσα.

Τότε ὁ σκοπὸς ἔστη καὶ στηρίζας τὸ ὄπλον ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἐσταύρωσε ἱπποτικῶς τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἤρχισε ψάλλων τὴν δευτέραν ταύτην τροφὴν.

Ἡ χωρικὴ εἰς τῆς νυκτός τὰ σκότη πλανωμένη, τὸν ἐραστὴν τῆς γιὰ ν' αὐρῆ ἐδῶ κ' ἐκεῖ γυροῦν. Καὶ ἡ σελήνη χάνεται στὰ νέφη κρυπτομένη καὶ ψιθυρίζει στὰ κλαδιὰ ἡ αὔρα σιγανά.

Γιάννη γιατί δὲν ἔρχεσαι;

Ποῦ εἶσαι καὶ δὲν φαίνεσαι;

Ἔλα γιατί σὲ καρτερῶ

Τρέξε καὶ θέλω νὰ σὲ ἴδῳ.

— Εἶναι ὁ Γερβᾶς, εἶπε χαμηλοφώνως ὁ Λακιουζὸν· αἱ ἐπάλλξεις εἶναι διὰ μίαν στιγμὴν ἐλευθεραὶ, ἄγωμεν Ραούλ . . .

Καὶ οἱ δύο ἄνδρες διέβησαν τὸν ποταμὸν μέγρις τῶν ἀστραγάλων βρεχόμενοι καὶ ἐφθασαν ὑπὸ τὸν πύργον.

Ὁ Λακιουζὸν ἐσύριξεν ἐλαφρὰ, ἀμέσως δὲ κλίμαξ ἐκ σχινίου ὀλισθήσασα ἐπὶ τοῦ τείχους κατῆλθε μέχρις αὐτῶν.

— Προπορεύομαι, εἶπεν ὁ Λακιουζὸν καὶ ἀνῆλθεν ἀκολουθούμενος παρὰ τοῦ Ραούλ.

Ἀναβάντες ἴδον ὄγκον σκοτεινὸν καὶ ἀκίνητον, βήματ' αἰμακράν κατακείμενον.

— Τί εἶναι τοῦτο Γερβᾶ; ἠρώτησεν ὁ Λακιουζὸν.

— Τοῦτο Λοχαγέ; ἀπήντησεν ὁ ἐρωτώμενος δὲν εἶναι τίποτε· εἶναι ὁ σουηδὸς ὅστις πρὸ ὀλίγου ἠθέλησε νὰ μὲ ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ ψάλλῃ . . .

— Τί νέα;

— Τίποτε, λοχαγέ.

— Ὁ φυλακισμένος;

— Ἐπιτηρεῖται.

— Ὁ συνταγματάρχης καὶ ὁ ἐφημέριος;

— Σᾶς περιμένουν.

— Καμμία μεταβολὴ εἰς τὴν ὥραν τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταδίκης;

— Οὐδεμία· ἡ πυρὰ εἶναι ἐτοιμὴ, καὶ δὲν λείπει παρὰ τὸ πῦρ καὶ ὁ κατάδικος.

— Οἱ ἄνδρες μας;

— Εἶναι ἐδῶ.

— Ὅλοι;

— Μάλιστα.

— Καλὰ, Γερβᾶ· τώρα πέρανα ἐμπρὸς καὶ ὀδηγήσέ μας εἰς τὸν οἶκον τῆς Μεγάλης ὁδοῦ.

β.

Παρακαλοῦμεν τοὺς ἀγνωστας ἡμῶν νὰ μᾶς συνοδεύσωσι εἰς μίαν ὑπόγειον αἴθουσαν στενῆς καὶ χαμηλῆς οἰκίας οὐ μακρὰν τῆς πλατείας Λουδοβίκου ΙΑ'. εἰς τὴν ἀκρὰν τῆς Μεγάλης ὁδοῦ κειμένης.

Ἡ αἴθουσα αὕτη τῆς ὁποίας παραλείπομεν τὴν περιγραφὴν ἦν πλέον ἢ πενιχρῶς διασκευασμένη.

Πρὸ τῆς ἐστίας ἐφ' ἧς εὐρίσκετο μέγας σταυρὸς παρὰ χαλκίνη καὶ ἀνημμένη λυχνία τιθειμένος ἐκάθηντο, ὁ εἰς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, δύο ἄνδρες στηρίζοντες τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ μελαίνης δρυίνης τραπέζης ἧτις τοὺς διεχώριζεν ἀπ' ἀλλήλων.

Ὁ εἰς τὴν ἱερεὺς ὠρίμου ἡλικίας, τοῦ ὁποίου ἡ ὠραία καὶ εὐλικρινὴς φυσιογνωμία ἐδείκνυε ἀνδρα ἀκαταδάμαστον κεκτημένον δραστηριότητα, ἐξέφραζε δὲ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐνασχόλησιν πνεύματος καὶ μεγάλην ἀνησυχίαν.

Ὁ σύντροφός του στρατιωτικὴν καὶ καθ' ὅλα ὁμοίαν τῇ τοῦ Λακιουζὸν ἐνδεδυμένος στολὴν, ἦν ὑψηλὸς καὶ ὠραίος γέρον ἀθλητικοῦ ἀναστήματος ὧν οἱ εὐρεῖς ὦμοι οὐδόλως εἰς τὸ βᾶρος τῶν ἐτῶν ὑπέκυπτον.

Εἶχε τὸ πρόσωπον ἐρυθροῦν, τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς λευκὰς ὡς ἄργυρον, λευκὸν δὲ καὶ ἐπιμήκη τὸν μύστακα.

Οἱ μεγάλοι καὶ κυανοὶ ὀφθαλμοὶ του ἀπήστραπτον ζωηροὶ ὡς οἱ νεανίου. Τὸ βαθὺ καὶ σμινθηροβόλον βλέμμα του προσηλοῦτο ἀφηρημένως ἐπὶ δοκοῦ τῆς ὀροφῆς, τὸ πρόσωπόν του ἐριτυδοῦτο, τὰ χεῖλη του συνεσπῶντο ἀκουσίως αὐτοῦ,

τὸ πᾶν τέλος ἐν αὐτῷ κατεδείκνυεν ἐνασχόλησιν πνεύματος ἐπίσης ζοφεράν ὡς ἡ τοῦ ἱερέως.

Ἀμώπτεροι ἐτήρουν βαθυτάτην σιγήν.

Ὁ κώπων τῆς μητροπόλεως ἐτήμανεν αἴφνης δύο ὄρα· μετὰ τὸ μετονύκτιον.

Ἱερεὺς καὶ στρατιώτης ἀνεσκήρτησαν ἐπὶ τῷ αἴφνιδίῳ τούτῳ κρούσματι.

— Δύο ὄρα! ἀνέκραξεν ὁ στρατιώτης, πότε παρήλθον!

— Συνταγματάρχᾳ, ἠρώτησεν ὁ ἱερεὺς, εἴσθε ἀνήσυχος δὲν ἔχει οὕτω;

— Ναὶ ἔπραπε νὰ ἔλθῃ τὸ μετονύκτιον... Μοὶ τὸ ὑπεσχηθῆ... Γνωρίζει, ὅτι ὁ καιρὸς ἐπιφέρει... Γνωρίζει ὅτι οἱ ὄημοι δὲν περιμένουν.

Ἀναμφιβόλως συμβῶν ἀπρόοπτον τὸν ἐμπόδισε. πᾶν δ' ἀπρόοπτον συμβῶν εἶναι κινδύνος κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην καὶ ἦν οἱ Σουηδοὶ καὶ οἱ Γρίζοι κατέχουν τὴν πεδιάδα καὶ τὸ ὄρος.

— Εἶναι καὶ μόνος...! προσέθηκεν ὁ ἱερεὺς.

Μετὰ μίαν δὲ στιγμήν ὄλισθήσα· τῆς ἑώρας τοῦ ἐγονυπέτησε πρὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐστίας Ἐσταυρωμένου καὶ ἤρχισε νὰ προσεύχεται ἐν καταλύσει.

Μόλις δ' ἐπρόφερε τὰς πρώτας τῆς προσευχῆς λέξεις καὶ ἡ προσευχὴ τοῦ οἰωνοῦ εἰτηκούθη.

Ἡ ἕξο θύρα ἐκρούσθη πρῶτον μὲν δι' ἐλαφροῦ κτυπήματος, εἶτα διὰ δευτέρου καὶ τέλος διὰ τρίτου.

Ὁ γέρον στρατιώτης ἔδραμεν εἰς τὴν θύραν.

— Τίς εἶ; ἠρώτησε πρὶν ἢ ἀνοίξει.

— Κλαύδιος καὶ Λακίουζόν.

Ἐκεῖνος εἶναι! εἶπεν ὁ ἱερεὺς πλήρης χροᾶς.

Ἡ θύρα ἠνεώχθη· ὁ Λοχαγὸς καὶ ὁ Ραούλ εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴουσαν.

Ὁ Γερβᾶς ὅστις τὸν συνώδευε μέχρις ἐκεῖ ἀνεχώρησε πρὸς τὴν πλατεῖαν Λουδοβίκου ΙΑ διευθυνόμενος.

—ο—ο—

ΙΑ.

Η ΤΡΙΑΣ.

— Καλῶς ἦλθε, Κλαύδιε! ἀνέκραξαν συγχρόνως καὶ ἱερεὺς καὶ στρατιώτης.

— Εὐχαριστῶ, πάτερ, εὐχαριστῶ συνταγμα-

τάρχα ἀπήντησεν ὁ λοχαγός· ἔδράδυνα δὲν ἔχει οὕτω;

— Πλέον ἢ κατὰ δύο ὄρα· ἠρξίσαμεν νὰ φοβώμεθα μήτι σοὶ ἐπῆλθε δυστήχημα...

— Καὶ δικαίως, διότι διέτρεξα μέγιστον κίνδυνον... θὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ ἀργότερον... μάθετε μόνον ὅτι ἄνευ τῆς βοήθειας τοῦ εὐπατοῦ δού τουτοῦ ὃν ἡ Θεῖα Πόνοια μοὶ ἔστειλε καὶ ὃν σᾶς παρησιάζω ὡς σουτήρα μου δὲν θὰ με ἐπαναθλέπετε πλέον...

Συγχρόνως δὲ ὁ Λακίουζόν ὤθει τὸν Ραούλ ὅστις τῇ συστάσει τοῦ λοχαγοῦ ἐκρυπτε τὸ πρόσωπον μέχρι ὀφθαλμῶν διὰ τοῦ κρασπέδου τοῦ μανδύου του.

Ὁ γέρον στρατιώτης καὶ ὁ ἱερεὺς ἔδραξαν το ἕκαστος ἀπὸ μίαν τῶν χειρῶν τοῦ νεανίου θλίδοντες αὐτὰς μετὰ βαθείας εὐγνωμοσύνης.

— Ραούλ ἀνέκραξεν ὁ Λακίουζόν. αἱ χεῖρες αἰτινες κρατοῦσι τὴν στιγμήν ταύτην τῆς ἰδικίας σας εἰσὶ χεῖρες γενναίων καὶ ἀνδρείων ἠρώων. Ἰδοὺ ὁ συνταγματάρχης Βαρόζ ἰδοὺ ὁ ἐφημέριος Μαρκῆ! Μαθὼν τώρα τίνας εἰσὶν ὡρε λετε ἐπίσης νὰ τοὺς εἴητε τίς εἴσθε καὶ ὑμεῖς. Δείξατε πρῶτον τὸ πρόσωπον, καὶ ἀκολούθως εἶπατε τὸ ὄνομα σας· Ἐγὼ δὲ θέλω τῆς εἰδοποιήται ὅτι λέγετε τ' ἀλήθει καὶ ὅτι πρέπει νὰ σᾶς πιστεύσων!...

Ὁ Ραούλ ἀπεκάλυψε τὸ πρόσωπον ἀπεκδυθείς τὸν μανδύαν του καὶ ρίψας τὸν πῖλον του ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Μόλις ὁ Βαρόζ ἠτένισε τὸν νέον οὖτως ἀποκλυθέντα καὶ ἔστη ἔκθαμβος καὶ σχεδὸν περίτρομος.

Ἐδράξατο βιαίως τοῦ βραχίονος τοῦ ἱερέως καὶ ὠθήσας αὐτὸν κατὰ δύο βήματα πρὸς τὰ ὀπίσω τὸν ἠρώτησε μεθ' ὑποκόρου φωνῆς.

— Εἶναι δυνατὸν, Μαρκῆ;.. εἶναι δυνατὸν;.. δύνανται σήμερον οἱ τεθνεῶτες νὰ ἐξέλθωσι τῶν ἀπὸ εἰκοσιν ἑτῶν ἐσφραγισμένων τάφων των καὶ νὰ φανῶσι εἰς ἡμᾶς ζῶντες ὡς τοῦτο ἐγένετο ὅτε ὁ Χριστὸς ἔλεγε πρὸς τὸν Λάζαρον· Λάζαρε δεῦρο ἔξω;...

— Τί λέγετε συνταγματάρχᾳ; ἠρώτησε ζωηρῶς ὁ ἐφημέριος, δὲν σᾶς ἐννοῶ!...

— Πῶς! δὲν βλέπετε πρὸ ἡμῶν ἄφρων καὶ ἀκίνητον τὴν εἰκόνα ἢ τὸ φάσμα τοῦ τεθνεῶτος

φίλου μου Τριστάν τοῦ Σαντιβέρ;

Ὁ ἐφημέριος δὲν εἶχε γνωρίσει τὸν βρωῶνον ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποκριθῆ.

Ἄλλ' ὁ Ραούλ τὸν ἀντεκατέστησε.

— Συνταγματάρχᾳ Βαρόζ, εἶπε μετὰ συγχι-

νίσεως, οἱ ὀφθαλμοὶ σας καὶ ἡ καρδία σας ἐν μέρει μόνον σᾶς ἀπατοῦν· ἔχετε πράγματι πρὸ ἡμῶν ἓνα τῶν Σαντιβέρ ἀλλ' οὐχὶ τὸν ἀρχαῖον φίλον σας, ἔχετε ἀντ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν του, βλέπετε οὐχὶ τὸν Τριστάν ἀλλὰ Ραούλ τὸν τοῦ

Ἰάπωνες Στρατιῶται.

Σαντιβέρ...

Καὶ ἐπιθεδαιῶ συνταγματάρχᾳ, εἶπεν ὁ Λακίουζόν ὅτι ὁ Ραούλ σᾶς λέγει τὴν ἀλήθειαν, εἶμαι δὲ ψυχῆ τε καὶ σώματι ἐγγυητής των λεγομένων του.

— Ἄ! ἐπιθύριεν ὁ Βαρόζ ὑψώσας τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον, εὐλογητὸς ὁ Θεός!.. ὁ εὐδοκήσας ὅπως ἐν τῷ γῆρατί μου τοιαύτην αἰσθανθῶ χαρὰν... Ραούλ ὁ τοῦ Σαντιβέρ!.. εἰς Σαντιβέρ!.. ὁ υἱὸς τοῦ Τριστάν!.. ὁ τε-

λευταῖος τῆς μεγάλης καὶ ἡρωϊκῆς γεννεᾶς γόνος! . . ζῆ τὸν βλέπω . . ὦ! Ραούλ! . . τέκνον μου! . . υἱέ μου! . .

Καὶ ὁ γηραιὸς στρατιώτης ἔλαβε τὸν νέον εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸν ἔθλιψεν ἐπὶ τοῦ στήθους του, τὸν ἔθλιψεν ἐπὶ τῆς καρδίας του, τὸν ἠσπάσθη εἰκοσάκις ψιθυρίζων ἀνάρθρους καὶ διακεκομμένας λέξεις, κρουνοὶ δὲ δακρύων χαρᾶς καὶ συγκινήσεως ἔρρεον ἐπὶ τῶν χαλκοχρόων παρειῶν του.

Ὁ λοχαγὸς Λακκουζὶν καὶ ὁ ἐφημέριος Μορκῆς ἐθεώοντο ἐν σιωπῇ τὴν ὡραίαν καὶ συγκινητικὴν ταύτην σκηνὴν μόλις δυνάμενοι νὰ κρατήσουν τὴν ὑπερκεχειλιζούσαν τὴν καρδίαν των συγκίνησιν.

— Σαντιβέρ! . . εἶπεν χαμηλοφώνως ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸν Λακκουζὸν, εἶναι μέγα ὄνομα ἀντηχοῦν ἀνά τὴν ἐπαρχίαν ὡς ἡ σάλπιγξ τοῦ Γεδεὼν πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Ἰεριχώ . . καὶ ὁ νέος οὗτος εἶναι μεθ' ἡμῶν;

— Ψυχῇ τε καὶ σώματι.

— Καὶ ἡ σημαία τοῦ ἡγεμονικοῦ του οἴκου θέλει κυματίζει ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἰδικῶν μας;

— Τοῦτο πᾶτερ μου εἶναι ἀδύνατον ὁ Ραούλ διαθέττει ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ἀνδρείαν του, τὴν ἀγχινοίαν του, τὸ ξίφος του δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐγγράψῃ τὸ ὄνομά του ἐπὶ τῶν σημαιῶν μας. Εἶναι ἠναγκασμένος, πρὸς τὸ παρὸν τουλάχιστον νὰ κρύψῃ τὴν καταγωγὴν του . . .

— Διατί;

— Θὰ σᾶς τὸ εἶπω, ἢ μᾶλλον θὰ σᾶς τὸ εἶπει ὁ ἴδιος.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ ὁ Βαρὸξ μετὰ πολλὰς περιπτώσεις ἀφῆκεν ἐπὶ τέλους τὸν Ραούλ καὶ πλήρως εἰσέτι δακρύων.

— Συγγνώμην τέκνον μου, τῷ εἶπε, διὰ τὴν ὑπερμέτρως αἰσθηματικὴν καὶ ἀκατάλληλον ταύτην ὑπόδοχην . . . τὰ δάκρυα ἐγένοντο διὰ τὰς γυναῖκας καὶ οὐχὶ διὰ τοὺς γηραιούς στρατιώτας . . . ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ τὰ κρατήσω . . .

τοῦτο δὲ διότι ὑπεραγάπων τὸν πατέρα σου, διότι ἡ ἔκτακτος αὕτη ὁμοιότης μετ' ἐπανήγαγε εἰς τὰς ἡμέρας τῆς νεότητος μου . . . διότι μοὶ ἐπαναφέρεις πολλὰς πικράς τε καὶ γλυκεῖας ἀναμνήσεις! Ὁ Θεὸς, Ραούλ σὲ διετήρησε! . . . Καλῶς

ἤλθες ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑπεραπιστῶν τῆς Κομητινῆς ἐλευθερίας! . . .

— Εὐχαριστῶ συνταγματάρχα, εὐχαριστῶ εὐγενῆ τοῦ πατρός μου φίλε! ἀνέκραξεν ὁ Ραούλ. Ἐπίζω νὰ δεῖξω μετ' ὀλίγον ὅτι δὲν ὁμοιάζω μόνον κατὰ τὸ πρόσωπον τὸν Τριστάν τοῦ Σαντιβέρ.

Ὁ συνταγματάρχης ἠτοιμάζετο νὰ ἀπαντήσῃ, ἀλλ' ὁ Μαρκῆς ἐτέθη μεταξὺ τοῦ γέροντος καὶ τοῦ νέου, καὶ θείσ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Ραούλ.

— Βαρῶνε τοῦ Σαντιβέρ, τῷ εἶπε, ἢ ὅτι δῆποτε ἄλλο ὄνομα εὐαρεστήσῃς νὰ λάβῃτε πρὸς τὸ παρὸν, εἴθε δι' ἡμᾶς υἱὸς καὶ ἀδελφός, διότι ἐσώσατε τὴν ζωὴν τοῦ υἱοῦ καὶ ἀδελφοῦ ἡμῶν Ἰωάννου - Κλαυδίου - Γιλβέρτου! Τὰ πάντα εἰς τὸ ἐξῆς θέλουσιν εἴθε μεταξὺ ἡμῶν κοινά. Θὰ συμμερισθῆτε τοὺς κινδύνους μας, καὶ ἂν ὁ Θεὸς εὐλογῆσῃ τὸν ἀγῶνα ἡμῶν θὰ συμμεριζέτε τοῦ θριάμβου. Ἄν δ' ἀπ' ἐναντίας ὁ Θεὸς μᾶς ἐγκαταλείψῃ θὰ ταφῆτε μεθ' ἡμῶν ὑπὸ τὰς ἡττηθείσας σημαίας μας! . . . Τὴν στιγμὴν ὅμως ταύτην θέον νὰ λησμονήσωμεν αὐτοὶ ἑαυτοὺς καὶ νὰ μὴ σκεπτόμεθα ἢ τὸν αἰχμάλωτον ὅστις ἐν τῇ εἰρικτῇ του, μετρᾷ τὰς ὥρας καὶ τὰ λεπτὰ ἄτινα τὸν χωρίζουσι ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς καταδίκης του.

— Διατί ἐφημέριε, ἀπήντησεν ὁ Λοχαγὸς ὠμιλεῖς περὶ καταδίκης ἐνῶ ὁ Λακκουζὸν εἶναι ἐδῶ, καὶ ἐπαγρυπνεῖ;

— Καὶ οἱ δῆμιοι ἐπίσης ἐπαγρυπνοῦν, τὴν ὁγδόην δὲ τῆς πρωΐας ὁ Πέτρος Γιλβέρτης μελλεὶ νὰ ἀποθάνῃ! . . .

— Καλὰ, τότε εἰς τὰς ὀκτῶ τῆς πρωΐας ὁ Πέτρος Γιλβέρτης θέλει σωθῆ ὑπ' ἐμοῦ, ἢ θὰ ἀποθάνῃ μετ' αὐτοῦ.

— Καὶ θὰ εἴμεθα δύο, λοχαγέ, ἀνέκραξεν ὁ Ραούλ, θὰ εἴμεθα δύο καὶ εἰς ζωὴν καὶ εἰς θάνατον . . .

— Οἱ Σουηδοὶ εἶναι προνοητικοί, ἐπανάλαβε ὁ ἱερεὺς, ἡ καταδίκη τοῦ θείου τοῦ λοχαγοῦ Λακκουζὸν εἶναι δι' αὐτοὺς ἑορτὴ καὶ θριάμβος· χθὲς τέλος εἶδον ἐν τῇ πόλει τὸ Μέλαν προσώπειον, τὸ ὁποῖον, ὡς γνωρίζετε εἶναι πάντοτε πρόδρομος δυστυχήματος . . .

Ἀκούσας προφερομένας τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις: τὸ Μέλαν Προσωπεῖον, ὁ Ραούλ ἀνεπρίχασεν. Ἦθελεν ἴσως ἐρωτηθῆ ἀλλ' ὁ Λακκουζὸν δὲν τῷ ἀφῆκε καιρόν.

(ἀκολουθεῖ)

ΔΙΑΦΟΡΑ

Κακοῦργοι δ' ὄντι ἀναβάσεως καὶ ρήξεως εἰσελθόντες εἰς τὸ κατὰ τὴν ὁδὸν Ἄγ. Ἄντωνίου οἰνοπωλεῖον τοῦ Κ. Α. ἐν Παρισίοις, συνσκεύαζον πάντα τὰ ἐν αὐτῷ εὐρεθέντα κλοπῆς ἕξιᾶ ὑπάρχοντα, καὶ ἠτοιμάζοντο εἰς ἀποχώρησιν ὅτε εἰς ἐξ αὐτῶν ἔθεσε χεῖρα ἐπὶ λευκοῦ ἀντικειμένου, ὅπερ ἐξέλαβεν ὡς ἐνδυμα ἢ ἄλλο τι χρῆσιμον εἰς τὸν βίον κτήμα. Τὸ κτήμα τοῦτο ἦν ἀλέκτωρ, ὅστις ἐξεγερεθεὶς τοῦ ὕπνου καὶ αἰσθανθεὶς τὸν κίνδυνον, ἤρξατο παλαιῶν κατὰ τῶν κλεπτῶν κράζων δι' ὄλαις δυνάμεσι, διήγειρε τοὺς κοιμωμένους οἰνοπώλας, οἵτινες συλλαβόντες τοὺς δύο βιομηχάνους παρέδωσαν αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῆς Ἀτυνομίας· ὁ οἰνοπώλης Α. ὁ οὕτω διασώσας τὰ ἑαυτοῦ ὑπάρχοντα, ἔθηκε τὸ κατάστημα αὐτοῦ ὑπὸ τὸ σύμβολον τοῦ σφόδρα ἀγαπημένου ὑπὸ τῶν Γάλλων Τολμηροῦ Ἀλέκτορος. Ἄγγλος δὲ τις περιηγητῆς, μαθὼν τὸ γεγονὸς ἔφη: «ὦ ὦ ὦ! ὡς καὶ οἱ πετεινοὶ τῶν γειτόνων μας φυλάττουν τὴν γαλλικὴν ἰδιοκτησίαν»

* *

Ἄγγλος τις ὁ Κ. Δ. φιλοξενούμενος ἐν πινι ἀγροτικῷ οἴκῳ τοῦ ἐν Μεξικῷ Κουρετάρου, ἐξήρχετο καθ' ἐκάστην εἰς περίπατον ἔριππος. Πρωτῶν τινᾶ, συναντᾷ ἵππεα περικαλλῆ καὶ κομφόν, ὅστις πλησιάσας αὐτὸν μετὰ πολλῆς κομιότητος καὶ ἀδροφροσύνης, ἐξάγει τὸν πῖλόν του καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Κ. Δ. τοῦ λέγει.

— Μυλόρδε, σᾶς ἐπερίμενα· καὶ τώρα σᾶς προσφέρω τὰς προσκνηθείσας μου.

— Ἐ δὲ καὶ σεῖς! λέγει ὁ Λόρδος, ὅστις ἐνόησε ὅτι τὸ «σᾶς ἐπερίμενα» ἐκεῖνο οὐδὲν οἶονίζει καλόν.

— ὦ! μὴ ταράττεσθε, μυλόρδε, ἔρχομαι μόνον

διὰ νὰ σᾶς προσφέρω τὰς ἐκδουλεύσεις μου· καὶ ἐπειδὴ ἔμαθα ὅτι ἀγαπᾶτε τὰ πολυτελῆ ὄπλα. σᾶς προτείνω νὰ ἀγοράσητε τοῦτο· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξάγει πιστόλιον τι ὡραῖον, οὔτινος τὸν ὠρθωμένον λύκον καὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν στυλπνὸν καψίλιον ἐπιδεικνύει ἐκ προθέσεως· τὰ κοσμήματα αὐτοῦ εἰσὶν ἅπαντα ἐκ χρυσοῦ ἀγνοῦ, λέγει δεικνύων τὰ ὀρειχάλκινα δέματα τοῦ ὄπλου, καὶ τὸ πιστόλιον τοῦτο εἶναι ὄπλον ἀνεκτίμητον, ἀλλὰ σᾶς τὸ παραχωρῶ διὰ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν θέλετε μοὶ δώσει.

Τοὺς λόγους τούτους, τοὺς συνοδευμένους μετὰ τινων σφόδρα ἐκφραστικῶν χειρονομιῶν καὶ μωρσασμῶν, ὁ κελὸς λόρδος ἐνόησας, δίδει εἰς τὸν εὐγενῆ ὄπλοπόλιν πάντα ὅσα χρήματα εἶχεν ἐν τῷ θυλακίῳ αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ πωλητῆς μὴ ἀκούμενος εἰς ταῦτα, λέγει.

— Συγγνώμην, μυλόρδε σᾶς εἶπα ὅτι τὸ πιστόλιον τοῦτο εἶναι λίαν πολῦτιμον· σᾶς λέγω δὲ, ὅτι ἀφοῦ μοὶ δώσετε καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ στήθους σας περώνην, καὶ τὸ ὠρολόγιόν σας, πάλιν δὲν θὰ τὸ ἔχετε πληρωμένον ἀκριβά!

— Ὁ Εὐγενῆς Λόρδος ὑπήκουσεν, ὁ δὲ εὐγενῆς πωλητῆς ἐνεχείρισεν τὸ πωληθὲν ὄπλον.

— Τώρα εἶναι ἰδική μου ἀράδα, ἐκραύγασεν μανιώδης ἀπὸ ὀργῆς ὁ Ἄγγλος, προτείνων πρὸ τῆς ρινὸς τοῦ ληστοῦ τὸ κειμήλιον ἐκεῖνο, καὶ λέγων· ἐάν δὲν μοὶ ἀποδώσῃς πάντα ὅσα μοῦ ἐλήστευσας, σοῦ σκορπίζω τὰ μυαλά σου!

— Καλοκάγαθε λόρδε, λέγει τότε ὁ ὑβρίζόμενος, σύρων ἕτερον ἐκ τοῦ κόλπου του πιστόλιον, με ὑβρίζετε νομίζων με οὕτω κοῦφον ὥστε νὰ πωλῶ εἰς τοὺς μουστέριδες μου γυμνάτα ὄπλα· ἀλλὰ σᾶς τὸ συγχωρῶ, καὶ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς προσφέρω τὰς ταπεινάς μου προσκνηθείσας! Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ εὐθυμος ἔμπορος περνᾷ τὸν ἵππον του καὶ ἀπομακρύνεται δρομαίως τρεῖς στραφεῖς καὶ χαιρετήσας διὰ τοῦ πῖλου τὸν εὐγενῆ Λόρδον.

* *

Περίεργος Κλέπτῆς. Γάλλος τις περιπατῶν ἐν τῇ βασιλικῇ ὁδῷ τῆς Στου γάροδης ἐθεώρει τὰ ἐπὶ τῶν προπετασμάτων χρυσοουργήματα τῶν ἀδαμαντοπωλείων ὅτε ἄνθρωπος τις μικρὸς τὸ ἀνάστημα, δυσειδὴς τὴν ὄψιν,

καὶ ἀσταθῆς τὸ βᾶδισμα, πλησιάζει αὐτὸν καὶ προσφέρεται ὡς ὁδηγός· ὁ Γάλλος ἀποποιεῖται καὶ εὐχαριστεῖ αὐτὸν μετὰ τινος τραχύτητος, διότι ἀπαρέσκεται εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀνδρός· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ μακροθυμεῖ καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν ὅποια ἐστὶν ὥρα.

— Δὲν ἤξεύρω, ἀπαντᾷ ὁ Γάλλος· τὸ ὥρολόγιόν μου δὲν κινεῖται· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐνίμει ζεν ὅτι ἐλυτρώθη τοῦ φορητοῦ τούτου συναντήματος· ἀλλὰ μετὰ τινος ὥρας, ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὸ μυστεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, συναντᾷ πάλιν το αὐτὸ ἀνδράριον, ὅπερ μειδιῶν προσφέρει αὐτῷ ταμβάκον.

— Εὐχαριστῶ, δὲν Ταμβακίζω, λέγει ὁ Γάλλος μετὰ τινος ἐμφαντικῷ τρόπῳ ὡς νὰ εἴηγε, ὕπαγε εἰς τὸν διαβόλον· ἀλλ' ὁ φιλοξενος Βιρτεμερζηνός μακροθυμεῖ πάλιν, καὶ μειδιῶν, παραδίδεται εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἐκτιθειμένων δειγμάτων, καὶ σύρας τὸ χαρτοφυλάκιον αὐτοῦ, προσποιεῖται ὅτι ἐγγραφή ἐν αὐτῷ σημειώσεις.

Μικρὸν μετὰ τὴν συνάντησιν ταύτην, ὁ κ. Κάρολος Β . . . ἐπιθυμῶν νὰ ταμβακίση ἀναζητεῖ ἐν τῷ θυλακίῳ αὐτοῦ· ἀλλ' ὦ τοῦ θαύματος! ἡ ἀργυρὰ ταμβυκοθήκη ἐξέλιπε, ἀντ' αὐτῆς δὲ εὐρίσκει τεμάχιον χάρτου ἐφ' οὗ γέγραπται ἀάφου δὲν ταμβακίζετε δὲν ἔχετε ἀνάγκην ταμβυκοθήκης. » Τὴν λογικὴν ταύτην ἔκρινεν ὁ Γάλλος ὀρθὴν μὲν, ἀλλὰ καταναγκαστικὴν· διὰ τοῦτο, πτωθεὶς μήπως εἰ αὐτοὶ συλλογισμοὶ ἐφηρημόσθησαν καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ θυλακίων, ἐπιθεωρεῖ αὐτὰ πλὴν ἀντὶ ὥρολογίου εὐρίσκει ἕτερον τεμάχιον χάρτου λέγοντος: « Ἐπειδὴ τὸ ὥρολόγιόν σας δὲν κινεῖται, ἀνάγκη νὰ σταλῇ εἰς τὸν ὥρολογοποιὸν καὶ κατὰ συνέπειαν ἐστάλλει. »

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ « ΚΟΡΑΗΣ »

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΠ. ΘΕΜΕΛΗ καὶ Σας.

Γαλατᾶ ὁδὸς Χασταχανέ ἀρ. 8

ἀπέναντι τοῦ Μεγάλου Ἐθνικοῦ Χανίου.

Ὁ ὑποφαινόμενος, λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ εἰσποιησῇ τὸ Σεβαστὸν Κοινὸν τῆς πρωτευούσης

καὶ ἰδίως τὴν πολυάριθμον αὐτοῦ πελατεῖαν, ὅτι ἐσχάτως ἐπρομηθεύθη ὅλας νέα φάρμακα ἐκ τῶν καλλιτέρων ἐργοστασίων Γαλλίας καὶ Ἰταλίας· ὡς καὶ τὰ φαρμακευτικὰ προϊόντα τοῦ καθηγητοῦ κ. Νέστορε Προξυουρλέο· ἐπίσης δὲ ἐν τῷ εἰρημένῳ Φαρμακείῳ ἐκτελοῦνται ἰατρικαὶ συνταγαὶ μετὰ μεγίστης ἀκριβείας καὶ εἰς τιμὴς συγκαταβατικὰς παρέχεται δὲ πρὸς τούτοις κατ' ἐκάστην πᾶσα ἰατρικὴ συμβουλή δι' ὅποιαν δὴ ποτε κσιένειαν παρὰ τῶν ἐπισομωτέρων ἰατρῶν τῆς πρωτευούσης. — Δις δὲ τῆς ἐβδομάδος Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν ὄψεσθαι.

Φαρμακευτικαὶ σκευασαὶ τοῦ κ. Κ. Θεμελῆ.

Liquere de goudron Balsamique ἱγρὸν Πίσσης Βαλσαμικόν

Injection et rinulis antiblenorragiques Ἐγχύσις καὶ καταπότια ἀντιβλενορραγικὰ κατὰ τῶν ὀξέων καὶ χρονίων βλενορραγιῶν

Sirap Depuratif Σίρσιον Καθαριστικὸν τοῦ αἵματος.

Οἶνοι Κίνας Bordeaux et Chypre.

Balsamine Anglaise pour la Toilette, μαλακόνει καὶ ὀσφίζει τὴν ἐπίδερμδα.

Τριχόζετον κατὰ τῆς πτώσεως τῶν τριχῶν καὶ τῆς πυτηριάσεως.

Κ. Α. ΘΕΜΕΛΗΣ

Φαρμακοχημικός.

Λύσις τοῦ ἐν τῷ ΑΕ'. Τεύχει Αἰνίγματος.

Ἰκαρός—Καιρός—Κριός—Κόρις.

Λύται.— Π. Ι. Οἰκονομίδης, Α. Ἀδαμίδης, Γ. Λεωνίδου, Ἐλένη Μελανοπούλου.

— ΑΙΝΙΓΜΑ 3ον.

Ἄν τὸ πρῶτόν μου θελήτης
κατὰ τῶν παθῶν νὰ στήσης,
ἡ ζωὴ σου μακαρία
καὶ ἡ ὀδὸς αἰωνία.

Ἄν τὸ δευτέρον μου ὅμως
ὡς ἐντέλεται ὁ νόμος
δὲν πληρώσης, καὶ προσμένεις,
εἰς τὴν φυλακὴν ἐμβαίνεις.

Εἶμαι ὄνομα τὸ ὄλον
καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν δυσκόλων
μὲ εὐρίσκεις εἰς τὸν κλῆρον
μεταξὺ τῶν καλογέρων.

Α. Γ. ΑΔΑΜΙΔΗΣ.